

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะ

นางสาวอรรวรรณ พรหมมาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกกฎหมายมหาชน สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมสารราช

พ.ศ. 2557

Legal Measure on the Sale of Goods on Streets and Public Areas

Miss Orawan Prommat

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for

the Degree of Master of Law in Public Law

School of Law

Sukhothai Thammathirat Open University

2014

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ	มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าบนถนน และในที่สาธารณะ
ชื่อและนามสกุล	นางสาวอรรณพ พรหมมาศ
วิชาเอก	กฎหมายมหาชน
สาขาวิชา	นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาณุมาศ ชัดเงางาม

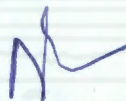
การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 27 สิงหาคม 2558

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

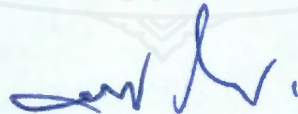
ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาณุมาศ ชัดเงางาม)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมหมาย จันทรเรือง)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาณุมาศ ชัดเงางาม)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชานิติศาสตร์

ชื่อการศึกษา คั่นคว้ออิสระ มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะ
ผู้ศึกษา นางสาวอรวรรณ พรหมมาศ รหัสนักศึกษ 2564001317 **ปริญญา** นิติศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาณุมาศ ชัดเงงงาม **ปีการศึกษา** 2557

บทคัดย่อ

การศึกษาคั่นคว้ออิสระเรื่องมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะ 2) ศึกษามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะในประเทศไทยและต่างประเทศ 3) เปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะของประเทศไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ 4) เสนอแนะมาตรการและวิธีการที่เหมาะสมมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงกฎหมายของประเทศไทยให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

การศึกษาคั่นคว้ออิสระนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีการวิจัยทางเอกสาร โดยศึกษาและวิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะของประเทศไทย ประเทศอินเดีย และประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า ในประเทศไทยนั้นการดำเนินการจัดระเบียบการจำหน่ายสินค้าบนถนนหรือในที่สาธารณะ ซึ่งเป็นการจัดระเบียบภายใต้อำนาจพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ซึ่งไม่เพียงพอในการควบคุมและแก้ไขปัญหาในเรื่องการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะได้ทั้งหมด จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะทั้งของประเทศไทยและของต่างประเทศ สำหรับประเทศอินเดียและประเทศสหรัฐอเมริกา มีการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าบนถนนขึ้นมาเป็นการเฉพาะ ซึ่งมีเนื้อหาครอบคลุมสิทธิและหน้าที่ของผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนและการกำกับดูแลการจำหน่ายสินค้าบนถนน

ผลการศึกษา พบว่า ประเทศอินเดียมีระบบการบริหารจัดการการจำหน่ายสินค้าบนถนน โดยคำนึงถึงสิทธิและหน้าที่ของผู้จำหน่ายสินค้าบนถนน ส่วนประเทศสหรัฐอเมริกา จะเป็นการนำเสนอกฎหมายของเมืองพอร์ตแลนด์ รัฐออริกอน (The city of Portland , Oregon) มาทำการศึกษเปรียบเทียบซึ่งในบทบัญญัติของกฎหมายได้คำนึงถึงสิทธิของในการประกอบอาชีพของผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนและสิทธิของประชาชนในการใช้ทางเท้าสัญจรได้อย่างปลอดภัย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเสนอมาตรการจำหน่ายสินค้าบนถนนหรือในสถานสาธารณะของประเทศไทย คือ การพัฒนากฎหมายการจำหน่ายสินค้าบนถนนหรือในสถานสาธารณะโดยการตราเป็นพระราชบัญญัติขึ้นเป็นการเฉพาะ การกำหนดให้มีหน่วยงานหรือคณะกรรมการทำหน้าที่ดูแลการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะ การเสนอให้มีการจัดระเบียบพื้นที่ประกอบการค้า รัฐต้องมีการส่งเสริมให้ผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนมีการรวมกลุ่มกัน รวมไปถึงการจัดระเบียบการจำหน่ายสินค้าในตลาดน้ำ

คำสำคัญ การจำหน่ายสินค้าบนถนนในที่สาธารณะ

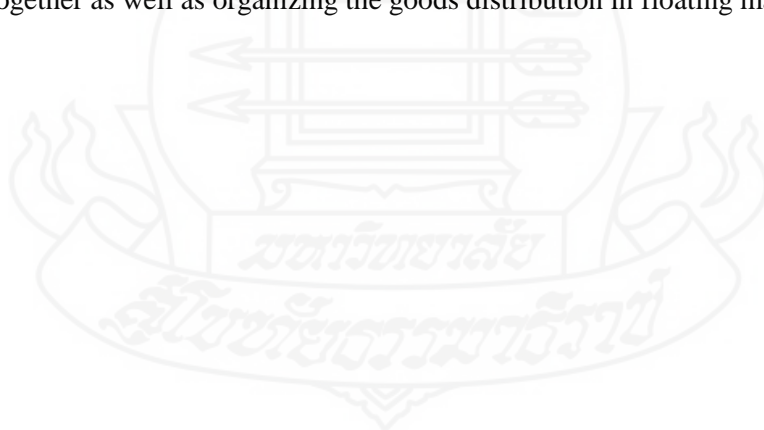
Independent Study title: Legal Measure on the Sale of Goods on Streets and Public Areas
Author: Miss Orawan Prommat; **ID:** 2564001317; **Degree:** Master of Laws;
Independent Study advisor: Dr. Panumas Kudngaongarm, Assistant Professor ;
Academic year: 2014

Abstract

The purposes of this independence study are to: (1) studies history, conceptual, and theory in the Sales of Goods on streets and public areas of Thailand; (2) analyze the legal measures of Thailand, India and the United States regarding with the Sales of Goods on streets and public areas; (3) scrutinizes and compares these legal measures and contents; and (4) recommends the useful and appropriate legal measures to implement the process on Thai legal reformation in accordance with the current situation.

This independence study is a documentary research analyzing the above legal measures in Thailand, India, and the United States. Then we found that Thai regulation under the authority of Cleanness and Urban Regulation Act, BE 2535, was inadequate to manipulate and resolve all problems. Thus, it is necessary for additional analysis the Thai regulations. For India and the United States, there are the particular legislations, which their contents cover rights and duties of vendors and control the sales of goods on the streets.

The study indicated that, India has the management system by considering the rights and duties of vendors to legislate the Sale of Goods on streets Acts. For the United States, it shows the City of Portland, Oregon Act, which considers the rights of vendors and people in using footpath safely. Hence, we recommend Thai legal measures on the sales of goods on streets and public areas, which is the development by enacting the particular legislation, determining to have government sectors and boards to perform the carefulness to the sales of goods on streets and public areas, and recommend the reorganization in the sales of goods on the streets and public areas. The government must be encouraged the vendors are grouped together as well as organizing the goods distribution in floating market.

Keywords: Sale of Goods on Streets Public Areas

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาณุมาศ ชัดเจนงามอาจารย์ที่ปรึกษา การศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่องมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะ ที่ได้เสียสละเวลาในการให้ความรู้ คำแนะนำและคำปรึกษาที่มีประโยชน์ต่อการศึกษา อีกทั้งให้ความช่วยเหลือและการสนับสนุนในทุกๆ ด้าน อย่างดียิ่ง รวมถึงการตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ซึ่งผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูง ไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชทุกท่าน ที่ได้ให้ความรู้และสอนให้มีหลักในการคิดทางด้านกฎหมาย เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องที่ให้คำแนะนำช่วยเหลือบริการด้านต่างๆ เป็นอย่างดีตลอดระยะเวลาที่ศึกษา

สุดท้ายนี้ ผู้ศึกษาหวังว่าการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้จะเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อนักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้นำไปเป็นตัวอย่างในการทำวิจัยครั้งต่อไป รวมถึงสามารถนำไปศึกษาเพิ่มเติม เพื่อเพิ่มรายละเอียดที่ถูกต้อง สมบูรณ์ต่อไป หากผิดพลาดประการใดขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

อรวรรณ พรหมมาศ

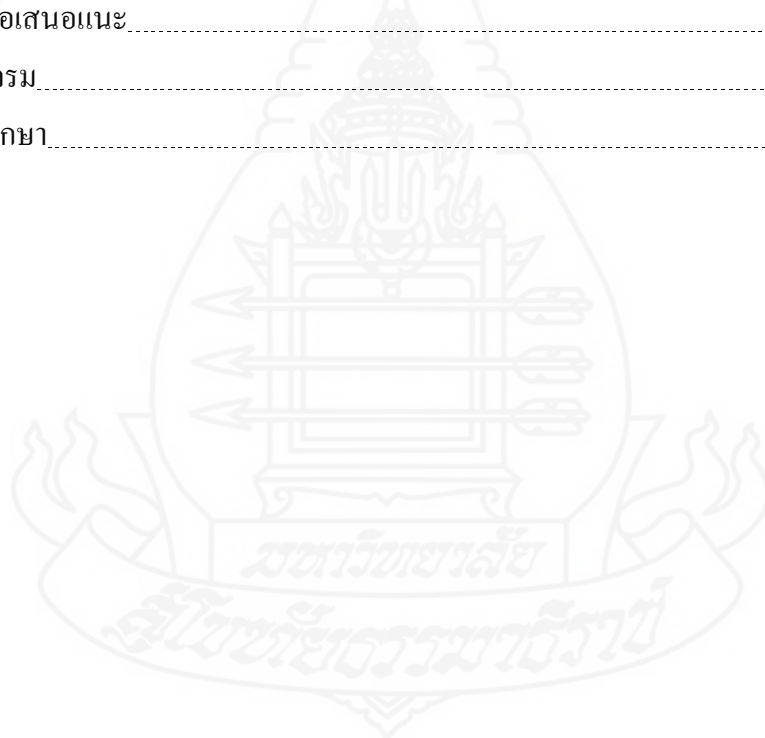
กรกฎาคม 2558

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การศึกษา	3
กรอบแนวคิดการศึกษา	3
ประเด็นปัญหาการศึกษา	4
ขอบเขตของการศึกษา	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	6
ระเบียบวิธีการวิจัย	6
บทที่ 2 ความเป็นมา ความหมายและแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับ การจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะ	7
ความเป็นมาของการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะ	7
ความหมาย	8
แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะ	9
บทที่ 3 มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าบนถนน และในที่สาธารณะในต่างประเทศ	22
มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะ ในประเทศอินเดีย	22
มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะ ในประเทศสหรัฐอเมริกา	43

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4	
มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าบนถนน	
และในที่สาธารณะในประเทศไทย.....	61
มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าบนถนน	
หรือในที่สาธารณะในประเทศไทย.....	61
การศึกษาเปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าบนถนน	
และในที่สาธารณะในประเทศไทยและต่างประเทศ.....	76
บทที่ 5	
บทสรุป และข้อเสนอแนะ.....	88
บทสรุป.....	88
ข้อเสนอแนะ.....	90
บรรณานุกรม.....	94
ประวัติผู้ศึกษา.....	97

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนา ที่มีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ทำให้เมืองหลวงอย่างกรุงเทพมหานคร รวมไปถึงเมืองต่างๆ ที่เป็นเมืองใหญ่และเป็นแหล่งท่องเที่ยว เป็นศูนย์รวมของความเจริญและความสะดวกสบาย เป็นแหล่งที่มีความพร้อมทางเศรษฐกิจ เมืองต่างๆ เหล่านี้จึงเป็นที่รวมของประชาชนในชนบทที่อพยพย้ายถิ่นฐานเข้ามา เพื่อหางานทำและต้องการมีรายได้เพื่อเลี้ยงตนเองและครอบครัว ประชาชนส่วนหนึ่งจึงหันมาประกอบอาชีพค้าขายบนถนนและในที่สาธารณะ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า หาบเร่แผงลอย

हाบเร่แผงลอยเป็นอาชีพอิสระประเภทหนึ่งและอาจกล่าวได้ว่าเป็นอาชีพหลักของประชาชนกลุ่มหนึ่งที่อาศัยอยู่ในเมืองใหญ่ โดยส่วนใหญ่แล้วผู้ประกอบอาชีพนี้จะเป็นกลุ่มคนที่มีรายได้น้อย หาบเร่แผงลอยเป็นการค้าซึ่งใช้พื้นที่ข้างทาง เช่น ริมถนน ตรอก ซอย ทางเท้าหรือที่สาธารณะอื่นๆ เป็นพื้นที่ประกอบการค้าเพราะมีค่าใช้จ่ายต่ำ โดยรูปแบบการจัดวางขายสินค้ามีลักษณะชั่วคราว วางขายบนทางเท้าหรือตั้งโต๊ะ และมีการใช้รถเข็นที่สามารถเคลื่อนย้ายได้สะดวก ขนาดของร้านค้าใช้พื้นที่ไม่มาก สินค้าที่ขายส่วนใหญ่ก็จะเป็นสินค้าที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เครื่องอุปโภคบริโภค เสื้อผ้า อาหารสำเร็จรูป เป็นต้น ซึ่งเป็นไปตามความต้องการของผู้บริโภค

ปัจจุบันจำนวนหาบเร่แผงลอยในพื้นที่กรุงเทพมหานครและตามเมืองใหญ่ๆ มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เนื่องจากการค้าขายดังกล่าวมีการใช้เงินลงทุนน้อย สินค้าที่จำหน่ายมีราคาถูกทำให้เป็นที่พึงของคนที่มีรายได้น้อยและปานกลาง มีความสะดวกสบายในการซื้อขายและผู้ค้าสามารถเลือกทำเลการค้าตามความต้องการของผู้บริโภคจึงทำให้การค้าแบบหาบเร่แผงลอยเป็นที่นิยมและอยู่คู่กับสังคมไทยมาอย่างยาวนาน จนเห็นเป็นเรื่องปกติ

การค้าแบบหาบเร่แผงลอย ได้ก่อให้เกิดปัญหาขึ้นมากมายในชุมชนเมือง เนื่องจากผู้ค้าแบบหาบเร่แผงลอย ได้ใช้พื้นที่บนทางเท้าและถนนสาธารณะ ในการประกอบกิจการค้ามีการตั้งวางสินค้ากีดขวางทางเท้า รุกล้ำพื้นที่สาธารณะ ก่อให้เกิดปัญหาการกีดขวางการสัญจรไปมาของประชาชน อีกทั้งประชาชนไม่สามารถใช้ทางเท้าต้องเดินบนถนนซึ่งส่งผลให้เกิดความไม่ปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในการใช้ทางเท้า นอกจากนี้การค้าแบบหาบเร่แผงลอยยัง

ก่อให้เกิดความสกปรกแก่ทางเท้าหรือที่สาธารณะ โดยการทิ้งขยะมูลฝอยซึ่งเป็นพาหะแพร่เชื้อโรคต่างๆ เกิดความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง โดยส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและทัศนียภาพของเมือง

แต่อย่างไรก็ตาม การค้าแบบหาบเร่แผงลอยก็ยังมีบทบาทที่สำคัญในการสร้างรายได้ให้แก่ระบบเศรษฐกิจของประเทศโดยรวมและสนับสนุนการพึ่งตนเองของระบบเศรษฐกิจภายในประเทศ สร้างฐานทางเศรษฐกิจให้กับผู้ประกอบการอาชีพ โดยเฉพาะผู้ที่มีรายได้น้อย นอกจากนี้หาบเร่แผงลอยยังมีบทบาททางด้านสังคม ในการลดปัญหาการว่างงาน เพราะการประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอย เป็นอาชีพอิสระที่สามารถสร้างรายได้ให้พออยู่พอกิน

การค้าแบบหาบเร่แผงลอยนั้น เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมานาน ด้วยจำนวนหาบเร่แผงลอยที่ขยายตัวเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจากปัญหาดังกล่าวหน่วยงานของรัฐจึงได้เข้ามาดำเนินการจัดระเบียบการจำหน่ายสินค้าบนถนนหรือในที่สาธารณะ เพื่อคืนทางเท้าให้กับประชาชนในการสัญจรด้วยความสะดวกปลอดภัยและเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง เช่น ที่ตลาดนัดคลองถม ประตูน้ำ หน้ามหาวิทยาลัยรามคำแหง เป็นต้น ซึ่งเป็นการจัดระเบียบภายใต้อำนาจพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 จะเห็นได้ว่ากฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน ตามพระราชบัญญัตินี้มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการห้ามจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะ เพียงมาตราเดียวเท่านั้น กล่าวคือ มาตรา 20¹ ซึ่งเมื่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ประกาศจุดผ่อนผันให้ทำการจำหน่ายสินค้าบนถนนหรือในที่สาธารณะได้ โดยความเห็นชอบของเจ้าพนักงานจราจรแล้ว กฎหมายดังกล่าวก็มิได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางในการจัดระเบียบการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะในเรื่องอื่นๆ ไว้เลย เช่น ลักษณะของแผงค้าและการตั้งวาง พื้นที่บนทางเท้าที่ห้ามตั้งวางแผงค้า ข้อห้ามต่างๆ การรักษาความ

¹ มาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 บัญญัติว่า ห้ามมิให้ผู้ใด

- (1) ปรงอาหาร ขายหรือจำหน่ายสินค้าบนถนน หรือในสถานสาธารณะ
- (2) ใช้รถยนต์หรือล้อเลื่อนเป็นที่ปรงอาหารเพื่อขายหรือจำหน่ายให้แก่ประชาชนบนถนนหรือในสถานสาธารณะ
- (3) ขายหรือจำหน่ายสินค้าซึ่งบรรทุกบนรถยนต์ รถจักรยานยนต์หรือล้อเลื่อน บนถนนหรือในสถานสาธารณะ

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่การปรงอาหารหรือการขายสินค้าตาม (1) หรือ (2) ในถนนส่วนบุคคลหรือในบริเวณที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ประกาศผ่อนผันให้กระทำได้ในระหว่างวันเวลาที่กำหนดด้วยความเห็นชอบของเจ้าพนักงานจราจร

สะดวกและสุขลักษณะ เป็นต้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าบทบัญญัติในเรื่องนี้มีไม่เพียงพอในการควบคุมและแก้ไขปัญหาในเรื่องการจำหน่ายสินค้าบนถนนหรือในที่สาธารณะได้ทั้งหมด จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะทั้งของประเทศไทยและของต่างประเทศ ทั้งนี้ผู้ศึกษาได้เลือกที่จะศึกษาใน 2 กลุ่มประเทศ กล่าวคือ ประเทศที่พัฒนาแล้ว ได้แก่ สหรัฐอเมริกา (United States of America) และประเทศที่กำลังพัฒนาอย่างประเทศอินเดีย (Republic of India) ซึ่งประเทศเหล่านี้ถือเป็นตัวอย่างที่มีการบัญญัติกฎหมายในเรื่องการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะไว้เป็นการเฉพาะ โดยได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางในการจัดระเบียบการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะไว้ ทั้งนี้เพื่อให้การศึกษาเกิดความครอบคลุมและมีมุมมองที่หลากหลายรอบด้าน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการเปรียบเทียบกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะของประเทศไทย อีกทั้งยังเป็นการแสวงหาทางที่เหมาะสม สอดคล้องและควรแก่การนำมาปรับใช้กับการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะของประเทศไทย พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางในการพัฒนากฎหมายให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์การศึกษา

- 2.1 เพื่อศึกษาความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะ
- 2.2 เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะในประเทศไทยและต่างประเทศ
- 2.3 เพื่อเปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะของประเทศไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ
- 2.4 เพื่อเสนอแนะมาตรการและวิธีการที่เหมาะสมมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงกฎหมายของประเทศไทยให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

3. กรอบแนวคิดการศึกษา

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะ มีกรอบของแนวความคิดการวิจัยซึ่งเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ กล่าวคือ มีการศึกษาความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการจำหน่ายสินค้าบนถนนและ

ในที่สาธารณะ ว่ามีความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎีอย่างไร และศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะของประเทศไทยและต่างประเทศ โดยจะทำการศึกษาใน 2 กลุ่มประเทศ คือ ประเทศที่พัฒนาแล้ว ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา (United States of America) และประเทศที่กำลังพัฒนา ได้แก่ ประเทศอินเดีย (Republic of India) ซึ่งทั้งสองประเทศดังกล่าวได้มีการบัญญัติกฎหมายในเรื่องนี้ไว้เป็นการเฉพาะ โดยจะทำการศึกษาเปรียบเทียบถึงมาตรการทางกฎหมายดังกล่าวกับประเทศไทย เพื่อเสนอแนะมาตรการและวิธีการที่เหมาะสมมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงกฎหมายของประเทศไทยให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

4. ประเด็นปัญหาการศึกษา

เนื่องจากในปัจจุบันการจำหน่ายสินค้าบนถนนหรือในที่สาธารณะ ได้ก่อให้เกิดปัญหาขึ้นมากมายให้กับกรุงเทพมหานคร ตามเมืองใหญ่ และเมืองที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการตั้งวางสินค้ากีดขวางทางเท้า รุกค้ำพื้นที่สาธารณะ การเพิ่มจำนวนของขยะมูลฝอยซึ่งก่อให้เกิดความสกปรกแก่ทางเท้าและที่สาธารณะ เกิดความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง ซึ่งจากปัญหาดังกล่าวหน่วยงานของรัฐจึงได้เข้ามาดำเนินการจัดระเบียบการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะ ซึ่งเป็นการจัดระเบียบภายใต้อำนาจพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 จะเห็นได้ว่ากฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันตามพระราชบัญญัตินี้มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการห้ามจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะซึ่งจะเห็นได้ว่าบทบัญญัติในเรื่องนี้มีไม่เพียงพอในการควบคุมและแก้ไขปัญหาในเรื่องการจำหน่ายสินค้าบนถนนหรือในที่สาธารณะได้ทั้งหมด จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าบนถนนหรือในที่สาธารณะทั้งของประเทศไทยและของต่างประเทศ เพื่อนำมาปรับใช้เป็นแนวทางในการการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะของประเทศไทย

5. ขอบเขตของการศึกษา

งานศึกษาวิจัยฉบับนี้มุ่งศึกษาถึงแนวความคิด ทฤษฎี และความเป็นมาของการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะ รวมถึงศึกษาเนื้อหาและวิเคราะห์ปัญหาข้อกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาด

และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้จะไม่ทำการศึกษาไปถึงการจำหน่ายสินค้าทางน้ำ แม่น้ำ ห้วย หนอง คลอง บึง ทำการศึกษาเปรียบเทียบถึงมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะของประเทศต่างๆ โดยจะทำการศึกษาใน 2 กลุ่มประเทศ คือ ประเทศที่พัฒนาแล้ว ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา (United States of America) ซึ่งในประเทศสหรัฐอเมริกาจะเป็นการนำเสนอกฎหมายของเมืองพอร์ตแลนด์ รัฐออริกอน (The city of Portland , Oregon) มาทำการศึกษาเปรียบเทียบ เนื่องจากกฎหมายของแต่ละมลรัฐมีความแตกต่างกัน และประเทศที่กำลังพัฒนา ได้แก่ ประเทศอินเดีย (Republic of India) ซึ่งทั้งสองประเทศดังกล่าวได้มีการบัญญัติกฎหมายในเรื่องนี้ไว้เป็นการเฉพาะ และศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติการจราจรทางบก พ.ศ. 2522 คำพิพากษาศาลปกครอง หนังสือสั่งการต่างๆ บทความทางวิชาการ ตลอดจนข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในทางปฏิบัติ เพื่อเสนอแนะมาตรการและวิธีการที่เหมาะสมมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงกฎหมายของประเทศไทยให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

“การจำหน่ายสินค้าบนถนน” หมายความว่า การปรุงอาหารขาย หรือการจำหน่ายสินค้า หรือการใช้รถยนต์ หรือล้อเลื่อน เป็นที่ปรุงอาหารเพื่อขายหรือจำหน่ายให้แก่ประชาชน หรือขาย หรือจำหน่ายสินค้าซึ่งบรรทุกบนรถยนต์ รถจักรยานยนต์หรือล้อเลื่อน บนถนน ทางเท้า ขอบทาง ไหล่ทาง สะพาน และหมายความรวมถึง หาบเร่ แผงลอย การเร่ขาย และอื่นๆ ที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน

“การจำหน่ายสินค้าในที่สาธารณะ” หมายความว่า การปรุงอาหารขาย หรือการจำหน่ายสินค้า หรือการใช้รถยนต์ หรือล้อเลื่อน เป็นที่ปรุงอาหารเพื่อขายหรือจำหน่ายให้แก่ประชาชน หรือขาย หรือจำหน่ายสินค้าซึ่งบรรทุกบนรถยนต์ รถจักรยานยนต์หรือล้อเลื่อน ในสถานที่ที่มีใช้เป็นที่ของเอกชนและประชาชนสามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันได้

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 7.1 ได้ความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะ
- 7.2 ได้มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะของประเทศไทยและต่างประเทศ
- 7.3 ได้มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะของประเทศไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ
- 7.4 เสนอแนะมาตรการและวิธีการที่เหมาะสมมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงกฎหมายของประเทศไทยให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

8. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวคิด ทฤษฎี ความเป็นมาเกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะ พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. 2535 และ พระราชบัญญัติการจราจรทางบก พ.ศ. 2522 ตำราทางวิชาการ คำพิพากษาศาลปกครองที่เกี่ยวข้อง วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ และบทความทางกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

9. ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ แบบวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยการศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลจากตำราทางวิชาการ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ เอกสารทางวิชาการ บทความจากวารสารต่างๆ บทความทางกฎหมาย นิตยสาร สิ่งตีพิมพ์ต่างๆ และคำพิพากษาของศาล บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลอื่นๆ จาก Website ต่างๆ ทาง Internet

บทที่ 2

ความเป็นมา ความหมายและแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับ การจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะ” ผู้ศึกษาได้รวบรวมความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะ เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา รวมถึงกรอบแนวความคิดในการวิจัย

1. ความเป็นมาของการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะ

การประกอบอาชีพค้าขายนั้น มีมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาต่อเนื่องมาจนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ โดยในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น กล่าวคือ ตั้งแต่รัชกาลที่ 1 ถึงรัชกาลที่ 3 ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา ควบคู่ไปกับการประกอบอาชีพค้าขาย รูปแบบของการค้าในสมัยนั้น เป็นการค้าที่เรียกว่า “ตลาดน้ำ” หรือ “ตลาดเรือ” โดยลักษณะการค้ามีทั้งที่ขายอยู่กับที่และการพายเรือเร่ขายไปตามบ้านเรือนที่อยู่ริมแม่น้ำ ลำคลอง² เนื่องจากคนไทยในสมัยก่อนส่วนใหญ่มักจะอาศัยอยู่ริมแม่น้ำ ลำคลอง และใช้เป็นเส้นทางในการคมนาคม โดยผู้ประกอบการค้าส่วนใหญ่มีทั้งชาวจีนและชาวไทย

ต่อมาเมื่อมีการสร้างถนน การคมนาคมหลักเปลี่ยนจากการคมนาคมทางน้ำมาเป็น การคมนาคมทางบก ทำให้รูปแบบการค้าขายแบบเดิมที่เป็นการค้าทางน้ำเปลี่ยนมาเป็นการค้าทางบก คำว่า หาบเร่แผงลอย จึงเกิดขึ้น โดยเป็นการค้าแบบไม่อยู่กับที่หรือหาบเร่ นั้น ปรากฏในรูปของการหาบสินค้าเร่ขายตามถนน ส่วนการค้าแบบอยู่กับที่ปรากฏในรูปของตลาด โดยสินค้าส่วนใหญ่คืออาหาร ในช่วงสมัยรัชกาลที่ 5 จนถึงก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1 คนไทยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนาเป็นอาชีพหลัก เนื่องจากเป็นอาชีพที่มีรายได้ดีเพราะมีการขยายตัวของ การส่งออกข้าว และราคาข้าวที่สูง อีกทั้งชาวไทยยังมีค่านิยมในการรับราชการมากกว่า เพราะเชื่อว่าทำให้เลื่อนฐานะทางสังคมได้ ในสมัยนี้อชีพค้าขายจึงเป็นของชาวจีนเป็นส่วนใหญ่ ส่วนคนไทยได้หันมา

² นฤมล นิราทร, “หาบเร่แผงลอยอาหาร : ความสำเร็จและตัวบ่งชี้,” (วิทยานิพนธ์ดุสิตวิทยบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548), หน้า 51.

ประกอบอาชีพค้าขายในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 เนื่องจากการเลื่อนฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ค้าชาวจีน การจำกัดการประกอบอาชีพของชาวจีนและสนับสนุนให้ชาวไทยประกอบอาชีพการค้าและอุตสาหกรรมมากขึ้น รวมไปถึงราคาข้าวและเศรษฐกิจที่ตกต่ำอย่างต่อเนื่องในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ทำให้คนไทยมีความเป็นอยู่ที่แร้นแค้น³

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2523 เป็นต้นมา การประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอยมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว เนื่องจากประเทศไทยมีการขยายตัวทางด้านอุตสาหกรรมทำให้แรงงานจากต่างจังหวัดอพยพเข้าสู่กรุงเทพมหานครและตามเมืองใหญ่เป็นจำนวนมาก ซึ่งแรงงานเหล่านี้ก็เป็นลูกค้าสำคัญของการค้าแบบหาบเร่แผงลอยและบางส่วนก็เข้ามาประกอบอาชีพหาบเร่แผงลอยเอง ต่อมาในช่วงปี พ.ศ. 2540 ซึ่งเป็นช่วงที่ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ส่งผลให้มีการเลิกจ้างแรงงานในภาคอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมาก ทำให้มีแรงงานเข้าสู่อาชีพหาบเร่แผงลอยมากขึ้น และมีจำนวนผู้ค้าเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ จนถึงปัจจุบัน

2. ความหมาย

การจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะนั้น เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า หาบเร่แผงลอย หาบเร่ เป็นคำที่ใช้เรียกการจำหน่ายสินค้าที่มีลักษณะที่เคลื่อนที่ได้ ส่วนแผงลอยนั้น เป็นการจำหน่ายสินค้าที่อยู่กับที่

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2545 ได้ให้ความหมายของคำว่า “หาบเร่” หมายถึง ผู้ที่หาบของไปเร่ขาย ส่วนคำว่า “แผงลอย” หมายถึง ที่ที่จัดไว้ในถนนสาธารณะหรือที่สาธารณะ รวมถึงอาคาร แคร่ แท่น โต๊ะ แผง เสื่อ พื้นดิน เรือ หรือแพ สำหรับขายอาหาร น้ำแข็งหรือสิ่งของอย่างอื่น⁴

นอกจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานแล้ว ในทางกฎหมายยังปรากฏคำจำกัดความของคำที่มีความเกี่ยวข้องกับการจำหน่ายสินค้าบนถนนหรือในทางสาธารณะหรือหาบเร่แผงลอย ดังนั้น เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการศึกษาวิจัย จึงนำมารวบรวมไว้ ดังนี้

³ นฤมล นิราทร, “การจัดการการค้าหาบเร่แผงลอยในกรุงเทพมหานคร : ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ,” วารสารสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา 33 (2), กรกฎาคม - ธันวาคม 2557, หน้า 50 - 51.

⁴ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542, หน้า 744.

ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พุทธศักราช 2477 ในตอนแรกมิได้ให้คำจำกัดความในเรื่องนี้ไว้ ต่อมาเมื่อมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการสาธารณสุข (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2482 ถึงแม้จะไม่ได้ระบุคำจำกัดความของคำว่า “หาบเร่แผงลอย” แต่ได้ให้ความหมายคำว่า “ผู้เร่ขาย⁵” หมายความว่า บุคคลผู้บรรทุก หาบ กระเดียด พูน หรือนำอาหาร เครื่องดื่ม หรือสิ่งของอย่างใด ๆ เทียบเร่ หรือวางขายในที่ต่างๆ ทั้งทางบกและทางน้ำ ต่อมาจนกระทั่งมีการตราพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาใช้บังคับ ก็มีได้มีคำจำกัดความของผู้เร่ขายบัญญัติไว้แต่อย่างไร

ในส่วนของข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครนั้น มิได้ให้คำจำกัดความของคำว่า “หาบเร่” ไว้แต่อย่างไร แต่ได้ให้ความหมายของคำว่า “ผู้เร่ขาย⁶” ไว้ ในลักษณะคล้ายคลึงกับพระราชบัญญัติการสาธารณสุข (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2482 ว่า หมายถึง “ผู้นำอาหาร น้ำแข็ง เร่ขายในที่ต่างๆ ไม่ว่าทางบก ทางน้ำ” ส่วนคำว่า “แผงลอย⁷” หมายถึง ที่ซึ่งจัดไว้ในถนนสาธารณะหรือที่สาธารณะ รวมตลอดถึงอาคาร แคร่ แท่น โต้ะ แผง เลื่อ พื้นดิน เรือ หรือแพ สำหรับขายอาหาร น้ำแข็ง หรือสิ่งของอย่างอื่น

3. แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะ

เนื่องจากการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะ หรือที่เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า หาบเร่แผงลอยนั้น เป็นอาชีพอิสระประเภทหนึ่งที่มีอยู่มาเป็นเวลานาน และมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น เพราะการค้าในลักษณะนี้จะขายสินค้าในราคาถูก ซึ่งลูกค้าส่วนใหญ่ก็จะเป็นผู้ที่มีรายได้น้อย สามารถที่จะเลือกซื้อสินค้าตามความต้องการของตนเองได้ การขยายตัวของหาบเร่แผงลอยในปัจจุบัน ก่อให้เกิดผลกระทบในหลายๆ ด้าน ทำให้รัฐต้องให้ความสำคัญต่อการจัดการการค้าแบบหาบเร่แผงลอย ซึ่งนโยบายที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับเรื่องการรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง โดยการจัดระเบียบการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะ จึงทำให้มีลักษณะคล้ายคลึงกับการจำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพ

⁵ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พุทธศักราช 2477 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2482 , ราชกิจจานุเบกษา , เล่ม 56 (วันที่ 6 พฤศจิกายน พ.ศ. 2482) , มาตรา 4.

⁶ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง ควบคุมผู้เร่ขาย พ.ศ. 2519 , ราชกิจจานุเบกษา , เล่ม 93 ตอนที่ 77 ก พิเศษ (วันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ. 2519) , ข้อ 4.

⁷ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง ควบคุมแผงลอย พ.ศ. 2519 ราชกิจจานุเบกษา , เล่ม 93 ตอนที่ 77 ก พิเศษ (วันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ. 2519) , ข้อ 4.

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การปกครองระบอบประชาธิปไตย คือ การปกครองในระบอบที่อำนาจการปกครองบ้านเมืองเป็นอำนาจที่มาจากประชาชน ยอมให้ประชาชนส่วนใหญ่เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ โดยการกำหนดตัวบุคคลเป็นผู้บริหารประเทศที่เรียกว่า “รัฐบาล” มีการกำหนดและควบคุมนโยบายของรัฐบาล รวมทั้งมีหลักประกันต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน โดยการควบคุมการใช้อำนาจของผู้ปกครองมิให้ใช้อำนาจตามอำเภอใจ⁸ การปกครองในระบอบประชาธิปไตยนี้จึงส่งเสริมให้ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพ เป็นปัจจัยพื้นฐานเพื่อที่จะใช้คุ้มครองและรับรองการดำเนินชีวิตของแต่ละบุคคลในสังคม ซึ่งตามลัทธิปัจเจกชนนิยม (Individualism) ที่ถือว่ามนุษย์ทุกคนที่เกิดมามีอิสระที่จะคิดหรือกระทำการใดๆ ก็ได้ ปราศจากการแทรกแซงตามอำเภอใจของผู้อื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งของผู้ปกครอง มนุษย์ทุกคนเกิดมามีศักดิ์ศรี ศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ (Human Dignity) เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปในทุกๆ ประเทศ อย่างไรก็ดี หลักการนี้มีลักษณะเป็นนามธรรมที่ไม่อาจจับต้องได้ และอาจถูกตีความไปในลักษณะต่างๆ ตามความพอใจของผู้ใช้อำนาจแห่งรัฐ ดังนั้นศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ที่แท้จริงต้องเป็นหลักประกันซึ่งสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลที่จะสามารถกำหนดแนวทางการดำเนินชีวิตของตนได้ด้วยตนเอง ได้โดยสมัครใจและได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน รัฐธรรมนูญของรัฐเสรีประชาธิปไตยต่างได้ให้ความสำคัญกับเรื่องศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์และมีบทบัญญัติที่รับรองและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลไว้⁹

ด้วยเหตุที่มนุษย์ไม่สามารถอยู่ลำพังเพียงคนเดียวในสังคมได้ บุคคลที่อยู่ร่วมกันในสังคมก็ควรได้รับการรับรองและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพโดยเสมอภาคและปราศจากการเลือกปฏิบัติ จึงเป็นการไม่ยุติธรรมที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มบุคคลใดกลุ่มบุคคลหนึ่ง ต้องถูกกระทบกระเทือนสิทธิและเสรีภาพหรือจำต้องทนรับสภาพเพื่อให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มบุคคลใดกลุ่มบุคคลหนึ่งสามารถใช้สิทธิของตนเองได้อย่างไม่จำกัด จึงมีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดกรอบและหลักเกณฑ์บางประการเพื่อให้บุคคลทุกคนได้รับและสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้อย่างเหมาะสมโดยไม่ไปกระทบกระเทือนหรือทำความเดือดร้อนแก่บุคคลหนึ่งหรืออีกกลุ่มบุคคลหนึ่งจนเกินสมควร

⁸ สมยศ เชื้อไทย, หลักกฎหมายมหาชนเบื้องต้น, (กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, 2536), หน้า 142.

⁹ ชีระ สุธีวรากุล, “การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรอง,” วารสารนิติศาสตร์ 4 ธันวาคม 2542, หน้า 578 – 579.

แม้ว่าประเทศไทยจะเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมาตั้งแต่ พ.ศ. 2475 ซึ่งมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญมาแล้วหลายฉบับ ซึ่งบางฉบับได้ให้หลักประกันสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย แต่หลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญไม่บรรลุผลในสภาพความเป็นจริง แต่กลับถูกจำกัดสิทธิโดยผู้ถืออำนาจรัฐและกลุ่มอิทธิพลระดับต่างๆ ต่อมาจนกระทั่งมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกที่ได้บัญญัติในเรื่องการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคลไว้อย่างชัดเจน และกำหนดให้องค์กรของรัฐทุกองค์กรใช้อำนาจโดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิเสรีภาพนั้นจะต้องไม่เป็นการละเมิดสิทธิบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน นอกจากนี้รัฐธรรมนูญฉบับนี้ยังได้ให้หลักประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชนชาวไทย กลุ่มต่างๆ ทั้งในระดับปัจเจกบุคคล และสิทธิของกลุ่มและชุมชนไว้อย่างกว้างขวางอย่างไม่เคยปรากฏในรัฐธรรมนูญฉบับใดมาก่อน¹⁰

3.1 สิทธิและเสรีภาพ

ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้บัญญัติถึงสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยไว้ในหมวด 3 ตั้งแต่มาตรา 26 – 65

สิทธิ (Right) คือ ประโยชน์ที่กฎหมายรับรองและคุ้มครองให้แก่บุคคลในอันที่จะกระทำการเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินหรือบุคคลอื่น¹¹ เช่น สิทธิในชีวิตร่างกาย สิทธิในครอบครัว สิทธิในทรัพย์สิน ฯลฯ

เสรีภาพ (Liberty) คือ ภาวะของมนุษย์ที่ไม่อยู่ภายใต้การครอบงำของผู้อื่น มีอิสระที่กระทำการหรืองดเว้นกระทำการ¹² เช่น เสรีภาพในการนับถือศาสนา เสรีภาพในการติดต่อสื่อสาร เสรีภาพในการประกอบกิจการหรืออาชีพ ฯลฯ

3.2 การจำกัดสิทธิและเสรีภาพ

ถึงแม้ว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยจะได้บัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพไว้ แต่สิทธิและเสรีภาพที่รับรองไว้ในรัฐธรรมนูญ บางประเภทก็รับรองไว้อย่างเด็ดขาดไม่มีข้อจำกัด

¹⁰ มานิตย์ จุมปา, คำอธิบายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. 2540), (กรุงเทพมหานคร : นิติธรรม, 2547), หน้า 47 – 48.

¹¹ วรพจน์ วิศรุตพิชญ์, สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ, (กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, 2538), หน้า 22.

¹² เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน.

หรือเงื่อนไขใดๆ บางประเภทก็รับรองไว้โดยอาจมีการจำกัดสิทธิและเสรีภาพนั้นได้ โดยรัฐสงวนไว้ซึ่งอำนาจในการที่จะจำกัดการใช้สิทธิและเสรีภาพนั้นในภายหลัง

การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ดังจะเห็นได้จากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 29 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า

“การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ จะกระทำมิได้เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้

กฎหมายตามวรรคหนึ่งต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป และไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ทั้งต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วย

บทบัญญัติในวรรคหนึ่งและวรรคสองให้นำมาใช้บังคับกับกฎที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายด้วยโดยอนุโลม”

การตรากฎหมายเพื่อจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนนั้น จะจำกัดได้เฉพาะเท่าที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้ ซึ่งจะเห็นได้จากบทบัญญัติมาตรา 29 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ข้างต้น เพื่อเป็นการป้องกันมิให้มีการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนมากเกินไปกระทบกระเทือนในสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพ ซึ่งตามร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2558 ได้มีบทบัญญัติเรื่องนี้ไว้เช่นกัน โดยอยู่ในมาตรา 33 ซึ่งบัญญัติว่า

“การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ จะกระทำมิได้เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้

กฎหมายตามวรรคหนึ่งต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป และไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ทั้งต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วย

บทบัญญัติในวรรคหนึ่งและวรรคสองให้นำมาใช้บังคับกับกฎที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายด้วยโดยอนุโลม” จะเห็นได้ว่าในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยรับรองนั้น อย่างน้อยที่สุดจะต้องกระทำไปภายใต้หลักเกณฑ์ที่ว่า

1. ในการที่จะจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลนั้น ต้องอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย
2. การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลนั้น ต้องเป็นไปเฉพาะเท่าที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้เท่านั้น
3. การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลนั้น ต้องกระทำเท่าที่จำเป็น
4. การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลต้องไม่เป็นการกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพนั้น¹³

ทั้งนี้ เพื่อเป็นหลักประกันสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ว่าการจำกัดสิทธิและเสรีภาพนั้นจะกระทำได้เพียงเท่าที่จำเป็น โดยหลักเกณฑ์ทั้งสี่ประการสามารถอธิบายได้ดังนี้

3.2.1. ในการที่จะจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลนั้น ต้องอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนนั้น ต้องอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ซึ่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้มีปรากฏถึงการใช้หลักนิติธรรมเป็นหลักที่สำคัญ ในการเป็นหลักประกันสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญของประชาชนจากการใช้อำนาจตามอำเภอใจของฝ่ายบริหาร โดยหลักนิติธรรมนี้มีความหมายว่า รัฐบาล หน่วยงาน และเจ้าหน้าที่ต่างๆ ของรัฐ ที่อยู่ภายใต้การบังคับบัญชา หรือการกำกับดูแลของรัฐบาลจะกระทำการใดๆ ที่อาจมีผลกระทบกระเทือนต่อสิทธิหรือเสรีภาพของประชาชนได้ต่อเมื่อมีกฎหมายให้อำนาจและเฉพาะภายในขอบเขตที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น¹⁴

3.2.2 การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลนั้น ต้องเป็นไปเฉพาะเท่าที่รัฐธรรมนูญไว้กำหนดเท่านั้น

การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลนั้น ต้องเป็นไปเฉพาะเท่าที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้เท่านั้น เพราะการจำกัดสิทธิและเสรีภาพดังกล่าวต้องเป็นไปเพื่อคุ้มครองและรักษาไว้เพื่อประโยชน์สาธารณะตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้เท่านั้น ทั้งนี้เพื่อเป็นหลักประกันสิทธิและเสรีภาพให้กับประชาชน หากกฎหมายที่ตราขึ้น โดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติ หรือองค์กรฝ่ายปกครอง ได้ออกกฎหมายหรือข้อบังคับที่มีลักษณะ ไปจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนโดยมิได้เป็นไปเพื่อคุ้มครองและรักษาไว้ซึ่งประโยชน์สาธารณะตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้

¹³ ธีระ สุธีวรากุล , การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรอง , หน้า 579.

¹⁴ วรพจน์ วิศรุตพิชญ์, สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ , หน้า 54.

บทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ก็จะเป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญและไม่สามารถใช้บังคับได้ ตามมาตรา 6¹⁵ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

อย่างไรก็ดี นักกฎหมายมหาชนมีความเห็นว่า ประโยชน์สาธารณะซึ่งกฎหมายมุ่งคุ้มครองนั้น ไม่จำเป็นต้องถูกบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญที่เป็นลายลักษณ์อักษรเสมอไป เพราะรัฐธรรมนูญเพียงแต่กำหนดเงื่อนไขในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ ดังนั้น องค์กรผู้ใช้อำนาจตามกฎหมายจึงย่อมมีอำนาจกำหนดประโยชน์สาธารณะอย่างใดอย่างหนึ่งตามดุลยพินิจของตน สำหรับใช้เป็นเงื่อนไขในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพได้เช่นกัน¹⁶

3.2.3 การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลนั้น ต้องกระทำเท่าที่จำเป็น

การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดนั้น จะกระทำได้เท่าที่จำเป็น กล่าวคือ การจำกัดการใช้อำนาจรัฐไม่ให้เกินไปโดยอำเภอใจ ตามหลักแห่งความได้สัดส่วนซึ่งหลักนี้เป็นหลักการขั้นพื้นฐานของความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้อำนาจกับผู้ตกอยู่ภายใต้อำนาจ โดยบังคับให้ผู้ใช้อำนาจจำกัดสิทธิและเสรีภาพของผู้ที่อยู่ภายใต้อำนาจของตัวเองอย่างพอเหมาะและพอประมาณ¹⁷ หลักกฎหมายดังกล่าวแบ่งออกเป็น 3 หลัก มีสาระสำคัญดังนี้

1) หลักความเหมาะสม

บังคับว่าในมาตรการที่องค์กรนิติบัญญัติตราขึ้นเป็นกฎหมายจะต้องมีความเหมาะสมที่จะบรรลุวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองและรักษาไว้ซึ่งประโยชน์สาธารณะ มาตรการใดก็ตามที่ทำให้การตรากฎหมายไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้อย่างแน่แท้ ย่อมถือได้ว่ากฎหมายนั้นไม่เหมาะสมและเป็นการขัดกับหลักดังกล่าว

2) หลักความจำเป็น

มาตรการที่องค์กรที่มีอำนาจในการตรากฎหมายได้ตราขึ้นเป็นกฎหมายจะต้องเป็นมาตรการที่จำเป็นแก่การดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้ คือ ในกรณีที่ มีมาตรการที่มีความเหมาะสมหลายมาตรการ องค์กรที่มีอำนาจในการตรากฎหมายจะต้องเลือกมาตรการที่มีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนน้อยที่สุดมาบัญญัติเป็นกฎหมาย หากองค์กรที่มีอำนาจในการตรากฎหมายเลือกเอามาตรการที่มีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของ

¹⁵ มาตรา 6 บัญญัติว่า “รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัตินั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้”.

¹⁶ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, กฎหมายมหาชน เล่ม 3 ที่มาและนิติวิธี, (กรุงเทพมหานคร: นิติธรรม, 2538), หน้า 336.

¹⁷ วรพจน์ วิศรุตพิชญ์, สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ, หน้า 73.

ประชาชนอย่างเกินขอบเขตแห่งความจำเป็นมาบัญญัติเป็นกฎหมาย ทั้งที่อาจเลือกเอามาตรการที่รุนแรงน้อยกว่าได้ ย่อมถือได้ว่าเป็นการขัดต่อหลักความจำเป็นและขัดต่อรัฐธรรมนูญ

3.2.3 หลักความพอสมควรแก่เหตุในความหมายอย่างแคบ

มาตรการที่องค์กรที่มีอำนาจในการตรากฎหมายตราขึ้นเป็นกฎหมายนั้น นอกจากจะเป็นมาตรการที่เหมาะสมและจำเป็นแล้ว ยังต้องเป็นมาตรการที่พอสมควรแก่เหตุในความหมายอย่างแคบด้วย คือ องค์กรที่มีอำนาจในการตรากฎหมายจะต้องชั่งน้ำหนักผลดีผลเสียของมาตรการแต่ละมาตรการที่ออกมาบังคับใช้แก่ประชาชน ว่าประโยชน์ที่มหาชนได้รับอันเนื่องมาจากการปฏิบัติตามมาตรการแห่งกฎหมายที่เหมาะสมและจำเป็นนั้น มีมากน้อยหรือคุ้มค่ากับความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับเอกชนหรือไม่ หากมาตรการดังกล่าวนั้นไม่ได้สัดส่วนกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการ มาตรการทางกฎหมายนั้นย่อมขัดต่อหลักพอสมควรแก่เหตุ¹⁸

3.4 การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลต้องไม่เป็นการกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้น

เมื่อรัฐธรรมนูญมีบทบัญญัติในการรับรองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเรื่องใดเรื่องหนึ่งแล้ว องค์กรต่างๆ ของรัฐจะมีอำนาจกระทำได้อีกเฉพาะแต่เพียงการไปจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเท่านั้น ไม่รวมไปถึงการเพิกถอนสิทธิและเสรีภาพนั้นด้วย¹⁹ หากองค์กรของรัฐไปตรากฎหมายเพิกถอนไม่ให้บุคคลมีสิทธิและเสรีภาพในเรื่องดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นกรณีใด บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ได้ตราขึ้น ก็ย่อมเป็นบทบัญญัติของกฎหมายที่กระทบกระเทือนถึงสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติรับรองไว้ ทำให้ไม่สามารถมีผลใช้บังคับได้

3.4.1 เสรีภาพในการประกอบอาชีพ

มนุษย์เป็นสัตว์ประเภทหนึ่งที่ต้องกินอาหารเพื่อการดำรงชีวิตอยู่ในยุคก่อนเกษตรกรรม คือ การเก็บเกี่ยวและล่าสัตว์ มนุษย์จึงมีสิทธิที่จะดำรงชีวิตด้วยการหาอาหารจากการล่าสัตว์และเก็บผลไม้เพื่อการดำรงชีวิต โดยการล่าสัตว์และการเก็บเกี่ยวพืชผลจากธรรมชาติถือว่าเป็นสิทธิโดยธรรมชาติที่ไม่มีใครสามารถจะปฏิเสธได้ ต่อมาเมื่อสังคมมนุษย์พัฒนาไปสู่สังคม

¹⁸ วรเจตน์ ภาคีรัตน์, “เงื่อนไขการตรากฎหมายจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน : “มาตรการในการควบคุมตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย,” วารสารนิติศาสตร์ ปีที่ 30 ฉบับที่ 2 หน้า 187 – 189.

¹⁹ วรพจน์ วิศรุตพิชญ์, สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540, (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2543), หน้า 78.

เกษตรกรรม โดยมีการรวมตัวกันเป็นชุมชนต่างๆ ซึ่งมีการแลกเปลี่ยนผลผลิตทั้งทางด้านเกษตร และสิ่งของพื้นบ้านระหว่างกัน การแลกเปลี่ยนนี้มีการพัฒนาไปสู่การค้าขายในเวลาต่อมาสิทธิ เสรีภาพในการประกอบอาชีพเพื่อการดำรงชีพ ด้วยการล่าสัตว์ เก็บเกี่ยว และการค้าขายจึงเป็นสิทธิ ธรรมชาติของมนุษย์ แม้แต่ในศิลาจารึกของพ่อขุนรามคำแหงยังได้ระบุถึงสิทธิในการค้าขายที่ว่า “เพื่อนจูงวัวไปค้าขี่ม้าไปขาย ใครจักใคร่ค้าช้าง ค้า ใครจักใคร่ค้าม้า ค้า ใครจักใคร่ค้าเงือนค้าทอง ค้า” ก็แสดงให้เห็นว่า ตั้งแต่อดีต สิทธิในการประกอบอาชีพ ทำไร่ ทำนา ค้าขาย ทำมาหากิน เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์²⁰

ปัจจุบันในประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยและมีระบบ เศรษฐกิจแบบเสรีนิยม โดยหลักแล้วรัฐย่อมไม่มีหน้าที่ดำเนินการทางเศรษฐกิจเอง แต่ควรปล่อยให้ เป็นหน้าที่ของเอกชนที่ต้องแข่งขันกันและเป็นไปตามกลไกตลาด หน้าที่ของรัฐในด้านเศรษฐกิจจึง เป็นเพียงการกำกับดูแลให้การดำเนินการทำธุรกิจของเอกชนเป็นไปโดยเสรีและเป็นธรรม โดยการ ใช้อำนาจในการออกกฎหมายหรือกฎหมายต่างๆ และการใช้อำนาจในการที่จะปฏิเสธที่จะไม่ออก กฎเกณฑ์หรือกฎหมายใดๆ ที่จะเป็นการจำกัดการประกอบอาชีพของเอกชนไม่สามารถกระทำได้ เว้นแต่จะเข้าข้อยกเว้นตามกฎหมาย

ทั้งนี้ เสรีภาพในการประกอบอาชีพถือเป็นหลักสากลที่ได้รับการรับรอง ตามรัฐธรรมนูญในประเทศเศรษฐกิจเสรีนิยมรวมถึงประเทศไทยที่รับรองเสรีภาพในการประกอบ อาชีพไว้ โดยหลักการดังกล่าวได้บัญญัติไว้ในแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ²¹ และหลักประกันที่ว่า บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพ ตามมาตรา 43 ของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ที่บัญญัติว่า

²⁰ ลิจิต ธีรเวคิน , สิทธิในการประกอบอาชีพ , สืบค้นเมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2558 ,

จาก http://www.dhiravegin.com/detail.php?item_id=000431

²¹ มาตรา 84 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านเศรษฐกิจ ดังต่อไปนี้

(1) สนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีและเป็นธรรมโดยอาศัยกลไกตลาด และสนับสนุนให้มีการ พัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน โดยต้องยกเลิกและละเว้นการตรากฎหมายและกฎหมายที่ควบคุมธุรกิจซึ่ง มีบทบัญญัติที่ไม่สอดคล้องกับความจำเป็นทางเศรษฐกิจ และต้องไม่ประกอบกิจการที่มีลักษณะเป็นการแข่งขัน กับเอกชน เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ รักษาผลประโยชน์ส่วนรวม หรือ การจัดให้มีสาธารณูปโภค

“บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและ
การแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตาม
บทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของ
ประเทศ การคุ้มครองประชาชนในด้านสาธารณสุข โภค การรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรม
อันดีของประชาชน การจัดระเบียบการประกอบอาชีพ การคุ้มครองผู้บริโภค การผังเมือง การรักษา
ทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม สวัสดิภาพของประชาชน หรือเพื่อป้องกันการผูกขาดหรือจัด
ความไม่เป็นธรรมในการแข่งขัน”

ตามบทบัญญัติดังกล่าวนี้ รัฐธรรมนูญได้บัญญัติรับรองถึงสิทธิและเสรีภาพ
ของบุคคลในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม โดยรัฐ
จะไม่เข้าไปแทรกแซงการประกอบอาชีพของประชาชนตราบเท่าที่อยู่ภายในขอบเขตที่กฎหมาย
กำหนดไว้ อย่างไรก็ดี กฎหมายที่จะจำกัดเสรีภาพในการประกอบกิจการหรืออาชีพนี้ จะต้องเป็น
กฎหมายที่มีลักษณะเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของประเทศ
การคุ้มครองประชาชนในด้านสาธารณสุข โภค การรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของ
ประชาชน การจัดระเบียบการประกอบอาชีพ การคุ้มครองผู้บริโภค การผังเมือง การรักษา
ทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม สวัสดิภาพของประชาชน หรือเพื่อป้องกันการผูกขาดหรือจัด
ความไม่เป็นธรรมในการแข่งขันเท่านั้น นอกจากนี้ตามร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช 2558 ได้มีการบัญญัติไว้ในตอนที่ 3 สิทธิพลเมือง มาตรา 56 ว่า

“พลเมืองย่อมมีเสรีภาพในการประกอบกิจการ อาชีพ หรือวิชาชีพ

การจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตาม
บทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเศรษฐกิจของ
ประเทศ การคุ้มครองประชาชนในด้านสาธารณสุข โภค การรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรม
อันดีของประชาชน การจัดระเบียบการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพซึ่งต้องไม่ก่อให้เกิดการผูกขาด
เกินความจำเป็น การคุ้มครองผู้บริโภค การผังเมือง การรักษาทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม
สวัสดิภาพของประชาชน หรือเพื่อป้องกันการผูกขาดหรือจัดความไม่เป็นธรรมในการแข่งขัน ”

ในการจำกัดเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพนั้น
กฎหมายของแต่ละประเทศจะกำหนดขอบเขตไว้อย่างจำกัดหรืออย่างกว้างขวางนั้นก็ขึ้นอยู่กับ
ลัทธิทางการเมืองที่ยอมรับนับถือของประเทศนั้นๆ ยกตัวอย่างเช่น สหรัฐอเมริกา ถือเป็นประเทศ
เสรีประชาธิปไตยที่ให้เสรีภาพทางเศรษฐกิจมากประเทศหนึ่ง โดยสหรัฐอเมริกาก็ไม่มี
รัฐวิสาหกิจหรือกิจการค้าที่ดำเนินโดยรัฐบาลไม่ว่าจะเป็นไฟฟ้า โทรศัพท รถไฟ เครื่องบิน หรือ

กิจการปิโตรเลียม ส่วนในประเทศเสรีประชาธิปไตยที่ให้เสรีภาพทางเศรษฐกิจน้อยกว่า เช่น ประเทศไทย นั้นมีกิจการที่มีความสำคัญ เช่น ปิโตรเลียม การเดินอากาศ โทรศัพท์ และไฟฟ้า เป็นต้น ที่ดำเนินการโดยรัฐ

อย่างไรก็ตาม แม้ประเทศไทยจะให้เสรีภาพในการประกอบกิจการ แต่ถ้าให้มีเสรีภาพโดยไม่มีข้อจำกัดก็อาจก่อให้เกิดผลเสียได้ ดังนั้น จึงต้องมีการจำกัดเสรีภาพดังกล่าว กฎหมายที่สำคัญที่จำกัดเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพ ได้แก่ พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2552 และพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542²²

3.4.2 กฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับสิทธิในการประกอบอาชีพ

ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกข้อตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องและมีผลเป็นการคุ้มครองกับสิทธิในการประกอบอาชีพ ดังนี้ ปญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights : UDHR) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights : ICCPR) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights : ICESCR) ซึ่งมีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

1) ปญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights)²³ ประเทศไทยได้เข้ามาเป็นภาคีสันติสัญญาด้านสิทธิมนุษยชน ต้องปฏิบัติตามพันธกรณีของสนธิสัญญาดังกล่าว ซึ่งข้อ 23 ได้กำหนดว่า

(1) ทุกคนมีสิทธิในการทำงาน ในการเลือกงานโดยอิสระ ในเงื่อนไขอันยุติธรรมและเป็นประโยชน์แห่งการงานและเป็นการคุ้มครองจากการว่างงาน

(2) ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับเงินค่าจ้างเท่าเทียมกัน สำหรับงานที่เท่าเทียมกัน โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติใดๆ

(3) ทุกคนที่ทำงานมีสิทธิที่จะได้รับเงินจ้างที่ยุติธรรมและเป็นประโยชน์ที่จะให้ประกันแก่ตนเองและครอบครัวแห่งตนซึ่งความเป็นอยู่อันควรแก่เกียรติศักดิ์ของมนุษย์ และถ้าจำเป็นก็จะต้องได้รับวิธีการคุ้มครองทางสังคมอื่นๆ เพิ่มเติมด้วย

(4) ทุกคนมีสิทธิที่จะจัดตั้ง และที่จะเข้าร่วมสหพันธกรรมกรเพื่อความคุ้มครองแห่งประโยชน์ของตน

²² มานิตย์ จุมปา, คำอธิบายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. 2540), หน้า 96 – 97.

²³ ไพศิษฐ์ พิพัฒนกุล, “การจำกัดสิทธิเสรีภาพทางด้านแรงงาน,” วารสารนิติศาสตร์ ปีที่ 11 ฉบับที่

2) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

(International Covenant on Civil and Political Rights) ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีของสนธิสัญญานี้ โดยการภาคยานุวัติเมื่อวันที่ 29 ตุลาคม พ.ศ. 2539 และมีผลบังคับใช้กับไทยเมื่อวันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2540 กล่าวคือ เมื่อมีผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนหรือในที่สาธารณะเพิ่มมากขึ้น ก็ควรได้รับความคุ้มครองสิทธิพลเมืองตามที่กำหนดไว้ ดังนี้²⁴

ข้อ 1 ประชาชนทั้งปวงมีสิทธิในการกำหนดเจตจำนงของตนเองโดยอาศัยสิทธินั้น ประชาชนจะกำหนดสถานะทางการเมืองของตนอย่างเสรีรวมทั้งดำเนินการอย่างเสรีในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของตน

ข้อ 22

1. บุคคลทุกคนย่อมมีสิทธิในเสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคม รวมทั้งสิทธิที่จะก่อตั้งและเข้าร่วมสหภาพแรงงานเพื่อปกป้องประโยชน์ของตน

2. การจำกัดการใช้สิทธินี้จะกระทำมิได้ นอกจากจะกำหนดโดยกฎหมายและเพียงพอที่จำเป็นสำหรับสังคมประชาธิปไตย เพื่อประโยชน์แห่งความมั่นคงของชาติหรือความปลอดภัย ความสงบเรียบร้อย การสาธารณสุข หรือศีลธรรมของประชาชน หรือการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ความในข้อนี้ไม่ห้ามการวางข้อจำกัดอันชอบด้วยกฎหมายในการใช้สิทธินี้ของทหารและตำรวจ

3. ความในข้อนี้ไม่ให้อำนาจรัฐภาคีแห่งอนุสัญญาว่าด้วยเสรีภาพในการรวมกัน เป็นสมาคมและว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิในการจัดตั้ง ค.ศ. 1948 ขององค์การแรงงานระหว่างประเทศในอันที่จะมีมาตรการทางนิติบัญญัติหรือ บังคับใช้กฎหมายในลักษณะที่จะกระทบต่อหลักประกันต่างๆ ที่บัญญัติไว้ในอนุสัญญาดังกล่าว

3) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights) ได้รับรองสิทธิในการทำงานไว้ในภาค 3 ข้อที่ 6 และข้อที่ 7 ดังนี้²⁵

²⁴ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ก (ม.ป.ป.), กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง, หน้า 55.

²⁵ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ), หน้า 28 - 30.

ข้อ 6

1. รัฐบาลีแห่งกติกานี้รับรองสิทธิในการทำงาน ซึ่งรวมทั้งสิทธิของทุกคนในโอกาสที่จะหาเลี้ยงชีพโดยงานซึ่งตนเลือกหรือรับอย่างเสรีและจะดำเนินขั้นตอนที่เหมาะสมในการปกป้องสิทธิ

2. ขั้นตอนซึ่งรัฐบาลีแห่งกติกานี้จะต้องดำเนินเพื่อให้บรรลุผลในการทำให้สิทธินี้เป็นจริงอย่างบริบูรณ์ จะต้องรวมถึงการให้คำแนะนำทางเทคนิคและวิชาชีพและโครงการฝึกอบรมนโยบายและเทคนิคที่จะทำให้บรรลุผลในการพัฒนา ทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมอย่างสม่ำเสมอและการจ้างงานอย่างบริบูรณ์และเป็นประโยชน์ภายใต้เงื่อนไขทั้งหลาย ที่เป็นการปกป้องเสรีภาพขั้นพื้นฐานทางการเมืองและทางเศรษฐกิจของปัจเจกบุคคล

ข้อ 7 รัฐบาลีแห่งกติกานี้รับรองสิทธิของทุกคนที่จะมีสภาพการทำงานที่ยุติธรรมและน่าพึงพอใจ ซึ่งประกันโดยเฉพาะ อย่างยิ่งในเรื่อง

(ก) ค่าตอบแทนขั้นต่ำที่ให้แก่ผู้ทำงานทั้งปวง ประกอบด้วย

(๑) ค่าจ้างที่เป็นธรรมและค่าตอบแทนที่เท่าเทียมกัน สำหรับงานที่มีคุณค่าเท่ากัน โดยปราศจากความแตกต่างในเรื่องใด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สตรีจะได้รับการประกันสภาพการทำงานที่ไม่ด้อยกว่าบุรุษ โดยได้รับค่าจ้างที่เท่าเทียมกันสำหรับงานที่เท่าเทียมกัน

(๒) ความเป็นอยู่ที่เหมาะสมสำหรับตนและครอบครัวตามบทบัญญัติแห่งกติกานี้

(ข) สภาพการทำงานที่ปลอดภัยและถูกสุขลักษณะ

(ค) โอกาสเท่าเทียมกัน สำหรับทุกคนที่จะได้รับการส่งเสริมให้มีความก้าวหน้าในการทำงานของตนในระดับที่สูงขึ้นตามที่เหมาะสม โดยไม่ขึ้นอยู่กับข้อพิจารณาใดนอกจากอาวุโสและความสามารถ

(ง) การพักผ่อน เวลารว่างและข้อจำกัดที่สมเหตุสมผลในเรื่องเวลาทำงานและวันหยุดเป็นครั้งคราว โดยได้รับค่าตอบแทน ตลอดจนค่าตอบแทนสำหรับวันหยุดทางการด้วย

ถึงแม้ว่าตามปณิญาสากล่าวด้วยสิทธิมนุษยชน กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองและกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม จะมีได้มีการระบุถึงสิทธิในการประกอบอาชีพไว้โดยตรง แต่ระบุถึงสิทธิในการทำงานและสิทธิแรงงาน แต่สิทธิดังกล่าวก็ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการประกอบอาชีพจึงสามารถสรุปถึงสิทธิในการประกอบอาชีพได้ ดังนี้

1. บุคคลทุกคนมีสิทธิในโอกาสที่จะหาเลี้ยงชีพโดยงานซึ่งตนเลือกหรือรับอย่างเสรี โดยสิทธิในการประกอบอาชีพนี้ถือเป็นรากฐานที่สำคัญของชีวิตและเป็นที่มาของปัจจัยในการดำรงชีพของตนเองและครอบครัว

2. บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะมีสภาพการทำงานที่ยุติธรรมและน่าพึงพอใจ มีเสรีภาพในการเลือกอาชีพตามความชอบ บุคลิกภาพ ความถนัด ความสามารถ หรือคุณสมบัติแห่งตน รวมทั้งความจำเป็นของครอบครัว ประเพณีและวัฒนธรรมชุมชนและสังคม

3. สิทธิของบุคคลในการประกอบอาชีพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 50 ซึ่งสิทธิดังกล่าวนี้ หมายถึงสิทธิเป็นเจ้าของสิทธิดำเนินการอย่างเสรี และสิทธิที่จะได้รับผลประโยชน์และค่าตอบแทนอันชอบธรรมจากการประกอบอาชีพ สิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองจากรัฐและไม่ถูกกีดกัน คุกคาม เหยียดหยาม

ในอดีตคนไทยส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ริมแม่น้ำลำคลองและใช้เป็นเส้นทางหลักในการคมนาคม ทำให้การค้าขายในสมัยนั้นเป็นการค้าขายทางน้ำหรือตลาดน้ำ เมื่อการคมนาคมเปลี่ยนแปลงจากทางน้ำเป็นถนน ทำให้รูปแบบการค้าเปลี่ยนไป เกิดเป็นการค้าแบบหาบเร่แผงลอยขึ้นและเป็นอาชีพที่อยู่คู่กับสังคมไทยมาจนถึงปัจจุบันนี้

การจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะ หรือหาบเร่แผงลอยนั้น เป็นอาชีพอิสระประเภทหนึ่ง โดยประชาชนจะมีเสรีภาพในการประกอบอาชีพ ซึ่งถือเป็นหลักสากลที่ได้รับการรับรองตามรัฐธรรมนูญในประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย รวมถึงการได้รับการรับรองและคุ้มครองตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองและกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

โดยในบทต่อไปจะเป็นการกล่าวถึง มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะในต่างประเทศ จะเป็นการศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะของประเทศอินเดีย (Republic of India) ซึ่งเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาของภูมิภาคเอเชีย และมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะของประเทศสหรัฐอเมริกา (United States of America) ซึ่งเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ซึ่งทั้งสองประเทศดังกล่าวได้มีการกำหนดถึงมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะไว้เป็นการเฉพาะ

บทที่ 3

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าบนถนน และในที่สาธารณะในต่างประเทศ

ในบทนี้จะเป็นการกล่าวถึงมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าบนถนน
และในที่สาธารณะในต่างประเทศ ว่ามีมาตรการที่เกี่ยวข้องอย่างไร โดยจะเป็นการศึกษาถึงประเทศ
ที่กำลังพัฒนา ได้แก่ ประเทศอินเดีย (Republic of India) และประเทศที่พัฒนาแล้ว ได้แก่ ประเทศ
สหรัฐอเมริกา (United States of America)

1. มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะ ในประเทศอินเดีย

สาธารณรัฐอินเดีย (Republic of India) ตั้งอยู่ในเอเชียใต้ ทิศเหนือติดกับประเทศจีน
เนปาล และภูฏาน ทิศตะวันตกเฉียงเหนือติดกับประเทศ ปากีสถาน ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือติด
ประเทศพม่า ทิศตะวันออกเฉียงใต้และตะวันตกเฉียงใต้ จรดมหาสมุทรอินเดีย ทิศตะวันตกติดกับ
ประเทศบังกลาเทศ ซึ่งเป็นประเทศที่มีประชากรมากที่สุดเป็นอันดับที่ 2 ของโลก ประเทศอินเดีย
เป็นประเทศที่กำลังพัฒนา ทำให้ปัจจุบันมีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว บางเมือง
กลายเป็นเมืองขนาดใหญ่และมีการใช้พื้นที่สาธารณะเพิ่มมากขึ้น ทำให้ถนนสายหลักมีสภาพ
แออัด เต็มไปด้วย ยานพาหนะ คนเดินเท้าและผู้จำหน่ายสินค้า

ผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนในประเทศอินเดียนั้น เป็นส่วนหนึ่งของอาชีพอิสระที่มีเป็น
จำนวนมาก โดยจำหน่ายสินค้าราคาไม่แพงให้กับคนยากจนในเมืองซึ่งเป็นการเพิ่มมูลค่าทาง
เศรษฐกิจและมีบทบาทที่สำคัญทางสังคมในเมือง แต่วิถีการดำรงชีวิตของผู้จำหน่ายสินค้าบนถนน
มีความไม่มั่นคงแน่นอนเนื่องจากต้องมีการแข่งขันกันทางเศรษฐกิจ

ในเดือนตุลาคม ค.ศ. 2010 ศาลสูงของประเทศอินเดีย ได้ตัดสินคดีของ *Gainda Ram v. MCD*,²² โดยได้รับรองการจำหน่ายสินค้าแบบหาบเร่แผงลอย ว่าเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญของประเทศอินเดีย และมีคำสั่งให้รัฐสภาตรากฎหมายเพื่อรับรองสิทธิดังกล่าวไม่เกินวันที่ 30 มิถุนายน ค.ศ. 2011 โดยนโยบายแห่งชาติมุ่งหมายให้ผู้จำหน่ายสินค้าบนทางเท้ามีความเป็นระเบียบและทำให้ถูกต้องตามกฎหมาย เพื่อให้ได้รับความคุ้มครองจากการล่วงละเมิดและการใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัวโดยผ่านระบบใบอนุญาตและสร้างระบบการจัดการของท้องถิ่นและการปกครองตนเองที่ให้โอกาสสำหรับผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนที่จะแก้ไขการล่วงละเมิดสิทธิ²³

ต่อมาประเทศอินเดียได้มีการตรากฎหมายที่มีชื่อว่า พระราชบัญญัติผู้จำหน่ายสินค้าบนถนน (การคุ้มครองการค้าและกำกับการค้าผู้จำหน่ายสินค้าบนถนน) พ.ศ. 2557 (*The Street Vendors (Protection of Livelihood and Regulation of Street Vending) Act, 2014*) ซึ่งสรุปสาระสำคัญและรายละเอียดเกี่ยวกับกฎหมายและมาตรการต่างๆ ในการจำหน่ายสินค้าบนถนนของประเทศอินเดีย ที่เป็นกฎหมายที่มีการนำสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศมาบัญญัติไว้เป็นกฎหมายภายในที่ฉบับหนึ่ง ดังนี้

²² *Gainda Ram v. M.C.D.*, (2010) 10 S.C.C. 175, สืบค้นเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2558 , จาก

<http://courtnic.nic.in/supremecourt/temp/wc%20169987p.txt>

²³ Transnational Development Clinic , Jerome N. Frank Legal Services Organization , Yale Law School , *Developing National Street Vendor Legislation in India: A Comparative Study of Street Vending Regulation* , January 2011 , at 2 , available at

http://www.law.yale.edu/documents/pdf/Clinics/TDC_ComparativeStudyStreetVending.pdf

1.1 ความหมายและลักษณะของการจำหน่ายสินค้าบนถนน

กฎหมายฉบับนี้ได้ให้คำนิยามที่เกี่ยวข้องกับการจำหน่ายสินค้าบนถนนของประเทศอินเดียไว้ดังนี้²⁴

“ผู้จำหน่ายสินค้าที่มีลักษณะเคลื่อนที่” หมายความว่า ผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนผู้ซึ่งดำเนินการจำหน่ายสินค้าในพื้นที่ที่กำหนด โดยการเคลื่อนย้ายจากสถานที่หนึ่งไปยังอีกสถานที่หนึ่งในการจำหน่ายสินค้าและบริการ

“ผู้จำหน่ายสินค้าที่อยู่กัณฑ์” หมายความว่า ผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนผู้ซึ่งดำเนินการจำหน่ายสินค้าเป็นประจำในที่ตั้งเป็นการเฉพาะ

“ผู้จำหน่ายสินค้าบนถนน” หมายความว่า บุคคลผู้ที่มีส่วนร่วมในการจำหน่ายสินค้าของใช้ เสื้อผ้า อาหาร หรือสินค้าที่ใช้ในชีวิตประจำวันหรือการให้บริการกับประชาชนทั่วไป บนถนน ซอย ทางเท้า สวนสาธารณะ หรือสถานที่สาธารณะอื่นๆ หรือพื้นที่ส่วนบุคคลจากโครงสร้างที่สร้างขึ้นชั่วคราว หรือโดยการเคลื่อนย้ายจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง และหมายความรวมถึง หาบเร่ แผงลอย การเร่ขาย การบุกรุกและอื่นๆ ที่มีความหมายเหมือนกันซึ่งอาจจะระบุไว้ในท้องถิ่นหรือภูมิภาค และคำว่า “การจำหน่ายสินค้าบนถนน” ด้วยถ้อยคำที่แตกต่างกันและที่มีความหมายเหมือนกัน จะเป็นความหมายที่สอดคล้องกัน

²⁴ The Street Vendors (Protection of Livelihood and Regulation of Street Vending) Act, 2014 , Article 2 (1) stipulates that

(d) “mobile vendors” means street vendors who carry out vending activities in designated area by moving from one place to another place vending their goods and services;

(k) “stationary vendors” means street vendors who carry out vending activities on regular basis at a specific location;

(l) “street vendor” means a person engaged in vending of articles , goods , wares , food items or merchandise of everyday use or offering services to the general public, in a street, lane, side walk, footpath, pavement, public park or any other public place or private area, from a temporary built up structure or by moving from place to place and includes hawker, peddler, squatter and all other synonymous terms which may be local or region specific; and the words “street vending” with their grammatical variations and cognate expressions, shall be construed accordingly;

นอกจากนั้นแล้วยังให้ความหมายของพื้นที่การจำหน่ายสินค้า ดังนี้²⁵

“พื้นที่การจำหน่ายสินค้า” หมายความว่า พื้นที่ หรือสถานที่ หรือที่ตั้งที่ถูกกำหนดขึ้นโดยหน่วยงานท้องถิ่น ตามคำแนะนำของคณะกรรมการจำหน่ายสินค้าในเมือง สำหรับการใช้งานเฉพาะของผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนสำหรับการจำหน่ายสินค้าและรวมถึงทางเท้า ขอบทางทางเดิน ส่วนของถนน พื้นที่รอสำหรับสาธารณะ หรือสถานที่ใดๆ ที่ถือว่าเหมาะสมสำหรับการจำหน่ายสินค้าและการให้บริการกับประชาชนทั่วไป

1.2 หนังสือรับรองการจำหน่ายสินค้า

เนื่องจากการออกหนังสือรับรองสามารถดูแลและควบคุมจำนวนผู้ประกอบการจำหน่ายสินค้าบนถนน รวมไปถึงการกระจายสิทธิในการจำหน่ายสินค้าบนทางเท้าและดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายได้

1.2.1 หนังสือรับรองการจำหน่ายสินค้าบนถนน

การสำรวจผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนและการคุ้มครองจากการฟ้องขับไล่หรือการกำหนดทำเลที่ตั้งใหม่ตามกฎหมายของประเทศอินเดีย²⁶ ได้กำหนดขึ้นเพื่อให้ทำการสำรวจผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนก่อนที่จะทำการออกหนังสือรับรองการจำหน่ายสินค้า โดยมีรายละเอียดดังนี้²⁶

²⁵ เพิ่งอ้าง Article 2 (1) (n) “vending zone” means an area or a place or a location designated as such by the local authority, on the recommendations of the Town Vending Committee, for the specific use by street vendors for street vending and includes footpath, side walk, pavement, embankment, portions of a street, waiting area for public or any such place considered suitable for vending activities and providing services to the general public.

²⁶ The Street Vendors (Protection of Livelihood and Regulation of Street Vending) Act, 2014 , Article 3 stipulates that

(1) The Town Vending Committee shall, within such period and in such manner as may be specified in the scheme, conduct a survey of all existing street vendors, within the area under its jurisdiction , and subsequent survey shall be carried out at least once in every five years.

(2) The Town Vending Committee shall ensure that all existing street vendors , identified in the survey, are accommodated in the vending zones subject to a norm conforming to two and half per cent. of the population of the ward or zone or town or city, as the case may be , in accordance with the plan for street vending and the holding capacity of the vending zones.

(3) No street vendor shall be evicted or, as the case may be, relocated till the survey specified under sub-section (1) has been completed and the certificate of vending is issued to all street vendors.

คณะกรรมการจำหน่ายสินค้าในเมืองจะดำเนินการสำรวจผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนทั้งหมดที่มีอยู่ภายในพื้นที่ที่มีเขตอำนาจ โดยคณะกรรมการจำหน่ายสินค้าในเมืองจะต้องรับรองผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนทั้งหมดที่มีอยู่และที่ถูกระบุไว้ในการสำรวจ รวมทั้งจัดพื้นที่ให้อยู่ในพื้นที่จำหน่ายสินค้า ภายใต้มาตรฐาน 2.5 เปอร์เซ็นต์ของจำนวนประชากรในเมือง ตามการวางแผนสำหรับการจำหน่ายสินค้าบนถนนและความสามารถในการครอบครองพื้นที่จำหน่ายสินค้า ทั้งนี้ผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนจะต้องไม่ถูกฟ้องขับไล่หรือการกำหนดทำเลที่ตั้งใหม่ออกไปจนกว่าการสำรวจจะเสร็จเรียบร้อยและมีการออกหนังสือรับรองการจำหน่ายสินค้าสำหรับผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนทั้งหมด

การออกหนังสือรับรองการจำหน่ายสินค้าให้กับผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนต้องดำเนินการภายใต้หลักเกณฑ์ ดังนี้

เมื่อผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนทุกคนที่ระบุไว้ภายใต้การสำรวจ ผู้ซึ่งมีอายุ 14 บริบูรณ์ หรืออายุที่อาจกำหนดโดยรัฐบาล คณะกรรมการจำหน่ายสินค้าในเมืองต้องออกหนังสือรับรองการจำหน่ายสินค้าบนทางเท้า ภายใต้ข้อกำหนดและเงื่อนไขดังกล่าว และภายในเวลาที่กำหนดในโครงการ รวมไปถึงข้อกำหนดที่ระบุไว้ในการวางแผนสำหรับการจำหน่ายสินค้าบนถนน ผู้ใดไม่ว่าจะอยู่ภายใต้การสำรวจหรือไม่ก็ตาม ถ้าหากเป็นผู้ซึ่งได้รับใบอนุญาตการจำหน่ายสินค้าก่อนที่พระราชบัญญัตินี้จะใช้บังคับ ไม่ว่าจะ เป็นใบอนุญาตหรือการรับรองในรูปแบบอื่น จะถือว่าเป็นประเภทผู้จำหน่ายสินค้าบนทางเท้า ในช่วงเวลาซึ่งได้ออกหนังสือรับรองการจำหน่ายสินค้าบนถนนดังกล่าว

ในกรณีที่มีบุคคลใดต้องการที่จะประกอบการจำหน่ายสินค้า ได้มีการแทรกเข้ามาในช่วงเวลาการสำรวจสองครั้ง คณะกรรมการจำหน่ายสินค้าในเมืองอาจจะอนุญาตในการออกหนังสือรับรองการจำหน่ายสินค้าให้บุคคลดังกล่าว โดยจะต้องปฏิบัติตามโครงการ การวางแผนสำหรับการจำหน่ายสินค้าบนถนนและความสามารถในการครอบครองพื้นที่จำหน่ายสินค้า

ในกรณีที่จำนวนผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนตามที่ระบุไว้ภายใต้การสำรวจหรือจำนวนของบุคคลที่ต้องการจำหน่ายสินค้ามีมากกว่าพื้นที่จำหน่ายสินค้าและจำนวนของบุคคลไม่พอดีกับพื้นที่การจำหน่ายสินค้า คณะกรรมการจำหน่ายสินค้าในเมืองจะดำเนินการสำหรับการออกหนังสือรับรองการจำหน่ายสินค้าบนถนน สำหรับพื้นที่จำหน่ายสินค้านี้ดังกล่าวและบุคคลที่เหลือจะจัดให้เหมาะสมในส่วนที่ติดกันกับพื้นที่การจำหน่าย²⁷

²⁷ The Street Vendors (Protection of Livelihood and Regulation of Street Vending) Act, 2014 , Article 4 stipulates that

(1) Every street vendor, identified under the survey carried out under sub-section (1) of section 3 , who has completed the age of fourteen years or such age as may be prescribed by the appropriate Government, shall be issued a certificate of vending by the Town Vending Committee, subject to such terms and conditions and within the period specified in the scheme including the restrictions specified in the plan for street vending:

Provided that a person, whether or not included under the survey under sub-section (1) of section 3, who has been issued a certificate of vending before the commencement of this Act, whether known as licence or any other form of permission (whether as a stationary vendor or a mobile vendor or under any other category) shall be deemed to be a street vendor for that category for the period for which he has been issued such certificate of vending.

(2) Where, in the intervening period between two surveys, any person seeks to vend , the Town Vending Committee may grant a certificate of vending to such person, subject to the scheme, the plan for street vending and the holding capacity of the vending zones.

(3) Where the number of street vendors identified under sub-section (1) or the number of persons seeking to vend under sub-section (2) are more than the holding capacity of the vending zone and exceeds the number of persons to be accommodated in that vending zone, the Town Vending Committee shall carry out a draw of lots for issuing the certificate of vending for that vending zone and the remaining persons shall be accommodated in any adjoining vending zone to avoid relocation.

1.2.2 เงื่อนไขพื้นที่ในการออกหนังสือรับรองของผู้จำหน่ายสินค้า

ในการจำหน่ายสินค้าบนถนนต้องมีการออกหนังสือรับรองของผู้จำหน่ายสินค้าก่อน ซึ่งตามกฎหมายของประเทศอินเดียผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนทุกคน ต้องให้คณะกรรมการการจำหน่ายสินค้าในเมืองพิจารณาออกหนังสือรับรองการจำหน่ายสินค้าภายใต้เงื่อนไขดังนี้²⁸

- (1) จะต้องดำเนินการในการจำหน่ายสินค้าบนถนนด้วยตนเองหรือโดยสมาชิกในครอบครัว
- (2) ไม่มีการประกอบอาชีพอื่น
- (3) จะไม่โอนสิทธิโดยวิธีการใดๆ ก็ตาม รวมถึงการเช่าหนังสือรับรองการจำหน่ายสินค้าหรือสถานที่ที่ระบุในนั้นให้กับบุคคลอื่น

ในกรณีผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนตาย หรือทุพพลภาพถาวรหรือป่วยบุคคลหนึ่งในสมาชิกในครอบครัวลำดับก่อนตามคำสั่งศาล อาจจำหน่ายสินค้าในสถานที่นั้นจนกว่าหนังสือรับรองการจำหน่ายสินค้าจะมีความสมบูรณ์ตามกฎหมาย ดังนี้

- (1) คู่สมรสของผู้จำหน่ายสินค้าบนถนน
- (2) เด็กในอุปการะของผู้จำหน่ายสินค้าบนถนน

²⁸ The Street Vendors (Protection of Livelihood and Regulation of Street Vending) Act, 2014 , Article 5 stipulates that

(1) Every street vendor shall give an undertaking to the Town Vending Committee prior to the issue of a certificate of vending under section 4, that—

- (a) he shall carry on the business of street vending himself or through any of his family member;
- (b) he has no other means of livelihood;
- (c) he shall not transfer in any manner whatsoever, including rent, the certificate of vending or the place specified therein to any other person.

(2) Where a street vendor to whom a certificate of vending is issued dies or suffers from any permanent disability or is ill, one of his family member in following order of priority, may vend in his place, till the validity of the certificate of vending—

- (a) spouse of the street vendor;
- (b) dependent child of the street vendor:

Provided that where a dispute arises as to who is entitled to vend in the place of the vendor, the matter shall be decided by the committee under section 20.

ในกรณีที่มีข้อโต้แย้งเกิดขึ้น ว่าผู้ใดมีสิทธิจำหน่ายสินค้าในสถานที่ของ
ผู้จำหน่ายสินค้า จะได้รับการวินิจฉัยโดยคณะกรรมการการจำหน่ายสินค้าในเมือง

1.2.3 ประเภทของหนังสือรับรองการจำหน่ายสินค้า

ประเภทของหนังสือรับรองการจำหน่ายสินค้าของผู้จำหน่ายสินค้าตาม
กฎหมายของประเทศอินเดีย มีดังต่อไปนี้²⁹

- (1) ผู้จำหน่ายสินค้าที่อยู่กึ่งที่
- (2) ผู้จำหน่ายสินค้าที่มีลักษณะเคลื่อนที่
- (3) ประเภทอื่นๆ ที่มีการระบุไว้ในโครงการ

การออกหนังสือรับรองการจำหน่ายสินค้าให้เป็นไปตามรูปแบบและวิธีการ
ที่ระบุไว้ในโครงการ และระบุพื้นที่จำหน่ายสินค้าที่ซึ่งผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนจะดำเนินการ
จำหน่ายสินค้า วันและเวลาสำหรับการดำเนินการจำหน่ายสินค้า เงื่อนไขและข้อจำกัดตามที่
ดำเนินการจำหน่ายสินค้าดังกล่าว

ผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนทุกคนซึ่งได้รับหนังสือรับรองการจำหน่ายสินค้า
ต้องมีบัตรประจำตัว ตามรูปแบบและลักษณะที่กำหนด

²⁹ The Street Vendors (Protection of Livelihood and Regulation of Street Vending) Act, 2014 ,
Article 6 stipulates that

- (1) The certificate of vending shall be issued under any of the following categories , namely:—
 - (a) a stationary vendor;
 - (b) a mobile vendor; or
 - (c) any other category as may be specified in the scheme.

(2) The certificate of vending issued for the categories specified in sub-section (1) shall be in such
form, and issued in such manner, as may be specified in the scheme and specify the vending zone where the
street vendor shall carry on his vending activities , the days and timings for carrying on such vending activities
and the conditions and restrictions subject to which he shall carry on such vending activities.

(3) Every street vendor who has been issued certificate of vending under sub-section (1) shall be
issued identity cards in such form and manner as may be specified in the scheme.

1.2.4 หลักเกณฑ์สำหรับการออกหนังสือรับรองการจำหน่ายสินค้า

ตามพระราชบัญญัติผู้จำหน่ายสินค้าบนถนน (การคุ้มครองการค้าทางชีพและการกำกับดูแลการจำหน่ายสินค้าบนถนน) พ.ศ. 2557 (The Street Vendors (Protection of Livelihood and Regulation of Street Vending) Act, 2014) ได้กำหนดถึงหลักเกณฑ์สำหรับการออกหนังสือรับรองการจำหน่ายสินค้าของผู้จำหน่ายสินค้าบนถนน ไว้ว่า³⁰

หลักเกณฑ์ที่จะปฏิบัติตามคณะกรรมการการจำหน่ายสินค้าในเมือง สำหรับการออกหนังสือรับรองการจำหน่ายสินค้าของผู้จำหน่ายสินค้าบนถนน อาจระบุไว้ในโครงการ ซึ่งอาจจะแยกออกมาโดย จัดสรรให้เป็นสิทธิพิเศษสำหรับบรรณชนที่กำหนด ชนเผ่าที่กำหนด ชนชั้นอื่นๆ ผู้หญิง ผู้พิการ ชนกลุ่มน้อย หรือประเภทอื่นๆ ที่ระบุไว้ในโครงการ

1.2.5 ค่าธรรมเนียม

สำหรับค่าธรรมเนียมในการจำหน่ายสินค้าบนถนนนั้น ได้บัญญัติไว้ดังนี้³¹
ผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนทุกคนที่ได้รับหนังสือรับรองการจำหน่ายสินค้า ต้องจ่ายค่าธรรมเนียมการจำหน่ายสินค้า ตามที่ระบุไว้ในโครงการ

1.2.6 อายุและการต่ออายุหนังสือรับรองการจำหน่ายสินค้า

หลักเกณฑ์ตามกฎหมายของประเทศอินเดีย ได้กำหนดถึงเรื่องอายุและการต่ออายุหนังสือรับรองไว้ว่า³²

³⁰ The Street Vendors (Protection of Livelihood and Regulation of Street Vending) Act, 2014 , Article 7 stipulates that The criteria to be followed by the Town Vending Committee for issuing certificate of vending to a street vendor shall be as specified in the scheme, which may, apart from other things, provide for preference to the Scheduled Castes, the Scheduled Tribes, Other Backward Classes, women, persons with disabilities, minorities or such other categories as may be specified in the scheme.

³¹ The Street Vendors (Protection of Livelihood and Regulation of Street Vending) Act, 2014 , Article 8 stipulates that Every street vendor who has been issued certificate of vending shall pay such vending fees as may be specified in the scheme.

³² The Street Vendors (Protection of Livelihood and Regulation of Street Vending) Act, 2014 , Article 9 stipulates that

(1) Every certificate of vending shall be valid for such period as may be specified in the scheme.

(2) Every certificate of vending shall be renewable for such period, in such manner, and on payment of such fees, as may be specified in the scheme.

หนังสือรับรองการจำหน่ายสินค้าจะต้องมีกำหนดระยะเวลาที่อาจจะระบุไว้ในโครงการ โดยหนังสือรับรองการจำหน่ายสินค้าจะต้องต่ออายุสำหรับช่วงเวลาดังกล่าว ในลักษณะและการชำระค่าธรรมเนียมตามที่ระบุไว้ในโครงการ

1.2.7 การยกเลิกหรือระงับหนังสือรับรองการจำหน่ายสินค้า

เมื่อผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนได้ทำการละเมิด เงื่อนไขหรือหลักเกณฑ์ใดๆ ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ตามกฎหมายของประเทศอินเดีย ได้กำหนดให้สามารถทำการยกเลิก หรือระงับหนังสือรับรองการจำหน่ายสินค้าบนถนน โดย³³

ผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนที่ได้รับหนังสือรับรองการจำหน่ายสินค้าบนถนนตามพระราชบัญญัตินี้ ได้กระทำละเมิดเงื่อนไขใดๆ หรือข้อกำหนดและเงื่อนไขอื่นๆ ที่ระบุไว้สำหรับวัตถุประสงค์ในการควบคุมผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนภายใต้พระราชบัญญัตินี้ หรือกฎใดๆ หรือโครงการ หรือที่คณะกรรมการการจำหน่ายสินค้าในเมืองแน่ใจว่าหนังสือรับรองการจำหน่ายสินค้าดังกล่าวได้รับการรับรองโดยผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนมีการแถลงข้อความอันเป็นเท็จหรือการฉ้อโกง คณะกรรมการการจำหน่ายสินค้าในเมืองอาจจะปรับกับผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนภายใต้พระราชบัญญัตินี้ การยกเลิกหนังสือรับรองการจำหน่ายสินค้าหรือการระงับในลักษณะเดียวกัน อาจจะระบุไว้ในโครงการและสำหรับช่วงเวลาที่เห็นว่าเหมาะสม ห้ามการยกเลิกหรือการระงับที่ได้กระทำโดยคณะกรรมการการจำหน่ายสินค้าในเมือง เว้นแต่จะให้ผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนได้รับโอกาสในการพิจารณา ก่อน

³³ The Street Vendors (Protection of Livelihood and Regulation of Street Vending) Act, 2014 , Article 10 stipulates that Where a street vendor who has been issued a certificate of vending under this Act commits breach of any of the conditions thereof or any other terms and conditions specified for the purpose of regulating street vending under this Act or any rules or schemes made thereunder, or where the Town Vending Committee is satisfied that such certificate of vending has been secured by the street vendor through misrepresentation or fraud, the Town Vending Committee may, without prejudice to any other fine which may have been incurred by the street vendor under this Act, cancel the certificate of vending or suspend the same in such manner as may be specified in the scheme and for such period as it deems fit:

Provided that no such cancellation or suspension shall be made by the Town Vending Committee unless an opportunity of hearing has been given to the street vendor.

1.2.8 การอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการการจำหน่ายสินค้าในเมือง

การที่กฎหมายประเทศอินเดีย กำหนดให้มีการอุทธรณ์ได้ถือเป็นการระงับข้อพิพาทขั้นพื้นฐานของผู้จำหน่ายสินค้าบนถนน โดยกำหนดการอุทธรณ์ ไว้ดังนี้³⁴

ผู้ใดที่ได้รับความเสียหายจากการวินิจฉัยอย่างใดๆ ของคณะกรรมการการจำหน่ายสินค้าในเมืองที่เกี่ยวข้องกับหนังสือรับรองการจำหน่ายสินค้า หรือการยกเลิก หรือการระงับหนังสือรับรองการจำหน่ายสินค้าอาจอุทธรณ์ไปยังหน่วยงานท้องถิ่นแต่ละรูปแบบภายในระยะเวลาและลักษณะ ที่อาจจะกำหนดไว้ ห้ามมิให้อุทธรณ์ถ้าถูกจำหน่ายคดีโดยหน่วยงานท้องถิ่น เว้นแต่ผู้อุทธรณ์จะได้รับโอกาสในการนั่งพิจารณา

1.3 สิทธิและหน้าที่ของผู้จำหน่ายสินค้าบนถนน

ผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนมีสิทธิและหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ดังต่อไปนี้

1.3.1 ผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนทุกคนมีสิทธิที่จะดำเนินการจำหน่ายสินค้าบนถนนให้สอดคล้องกับข้อตกลงและเงื่อนไขที่ระบุไว้ในหนังสือรับรองการจำหน่ายสินค้า อย่างไรก็ตามพื้นที่หรือที่ว่างอาจได้รับการกำหนดเป็นเขตห้ามจำหน่ายสินค้า ห้ามผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนดำเนินการจำหน่ายสินค้าใดๆ ในเขตดังกล่าว³⁵

³⁴ The Street Vendors (Protection of Livelihood and Regulation of Street Vending) Act, 2014 , Article 11 stipulates that (1) Any person who is aggrieved by any decision of the Town Vending Committee with respect to issue of certificate of vending under section 6 or cancellation or suspension of certificate of vending under section 10 may prefer an appeal to the local authority in such form , within such period, and in such manner, as may be prescribed.

(2) No appeal shall be disposed of by the local authority unless the appellant has been given an opportunity of hearing.

³⁵ The Street Vendors (Protection of Livelihood and Regulation of Street Vending) Act, 2014 , Article 12 stipulates that

(1) Every street vendor shall have the right to carry on the business of street vending activities in accordance with the terms and conditions mentioned in the certificate of vending.

(2) Notwithstanding anything contained in sub-section (1), where any area or space , as the case may be, has been earmarked as no-vending zone, no street vendor shall carry out any vending activities in that zone.

1.3.2 ผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนทุกคน ผู้ที่ครอบครองหนังสือรับรองการจำหน่ายสินค้า ในกรณีการกำหนดทำเลที่ตั้งใหม่มีสิทธิได้รับที่ตั้งหรือพื้นที่ใหม่แล้วแต่กรณี สำหรับการดำเนินการจำหน่ายสินค้าของเขา อาจจะเป็นการกำหนดโดยหน่วยงานท้องถิ่นในการปรึกษากับคณะกรรมการการจำหน่ายสินค้าในเมือง³⁶

1.3.3 ในกรณีที่ผู้จำหน่ายสินค้าครอบครองพื้นที่ที่ใช้ร่วมกัน จะต้องทำการเคลื่อนย้ายสินค้าและเครื่องใช้ทุกวัน เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาที่อนุญาตให้ใช้ร่วมกัน³⁷

1.3.4 ผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนทุกคนจะต้องรักษาความสะอาดและสุขอนามัยในพื้นที่การจำหน่ายสินค้าและพื้นที่ที่อยู่ติดกัน³⁸

1.3.5 ผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนทุกคนจะต้องบำรุงรักษาสิ่งอำนวยความสะดวกของรัฐในพื้นที่จำหน่ายอาหารให้อยู่ในสภาพที่ดีและไม่ให้เกิดความเสียหายหรือทำลายหรือก่อให้เกิดความเสียหายใดๆ หรือถูกทำลายไปในลักษณะเดียวกัน³⁹

1.3.6 ผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนทุกคนจะต้องจ่ายค่าบำรุงรักษาตามระยะเวลาสำหรับสิ่งอำนวยความสะดวกของรัฐและสิ่งอำนวยความสะดวกที่ได้จัดไว้ในพื้นที่จำหน่ายสินค้าซึ่งอาจกำหนดโดยหน่วยงานท้องถิ่น⁴⁰

³⁶ The Street Vendors (Protection of Livelihood and Regulation of Street Vending) Act, 2014, Article 13 stipulates that Every street vendor, who possesses a certificate of vending, shall, in case of his relocation under section 18, be entitled for new site or area, as the case may be, for carrying out his vending activities as may be determined by the local authority, in consultation with the Town Vending Committee.

³⁷ The Street Vendors (Protection of Livelihood and Regulation of Street Vending) Act, 2014, Article 14 stipulates that Where a street vendor occupies space on a time sharing basis, he shall remove his goods and wares every day at the end of the time-sharing period allowed to him.

³⁸ The Street Vendors (Protection of Livelihood and Regulation of Street Vending) Act, 2014, Article 15 stipulates that Every street vendor shall maintain cleanliness and public hygiene in the vending zones and the adjoining areas.

³⁹ The Street Vendors (Protection of Livelihood and Regulation of Street Vending) Act, 2014, Article 16 stipulates that Every street vendor shall maintain civic amenities and public property in the vending zone in good condition and not damage or destroy or cause any damage or destruction to the same.

⁴⁰ The Street Vendors (Protection of Livelihood and Regulation of Street Vending) Act, 2014, Article 17 stipulates that Every street vendor shall pay such periodic maintenance charges for the civic amenities and facilities provided in the vending zones as may be determined by the local authority.

1.4 การกำหนดทำเลที่ตั้งใหม่และการฟียงขับไล่ผู้จำหน่ายสินค้าบนถนน

การย้ายและการขับไล่ผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนอาจดำเนินการได้ ตามที่กำหนดไว้
ดังนี้⁴¹

หน่วยงานท้องถิ่น โดยคำแนะนำของคณะกรรมการการจำหน่ายสินค้าในเมือง
อาจประกาศพื้นที่หรือส่วนของเขตห้ามจำหน่ายสินค้าสำหรับวัตถุประสงค์สาธารณะและ
การกำหนดทำเลที่ตั้งใหม่ผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนที่จำหน่ายสินค้าในพื้นที่ดังกล่าว ตามลักษณะ
ที่อาจจะระบุไว้ในโครงการ

หน่วยงานท้องถิ่นอาจฟียงขับไล่ผู้จำหน่ายสินค้าบนถนน ซึ่งมีหนังสือรับรอง
การจำหน่ายสินค้าที่ถูกยกเลิก หรือผู้ที่ไม่มีหนังสือรับรองการจำหน่ายและจำหน่ายสินค้า
โดยปราศจากหนังสือรับรอง ตามลักษณะที่อาจจะระบุไว้ในโครงการ

ห้ามมิให้กำหนดทำเลที่ตั้งใหม่หรือฟียงขับไล่ผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนโดย
หน่วยงานท้องถิ่นจากพื้นที่ที่ระบุไว้ในหนังสือรับรองการจำหน่ายสินค้า เว้นแต่ได้รับการแจ้งเตือน
ให้ทราบล่วงหน้า 30 วัน สำหรับในลักษณะเดียวกันอาจจะระบุไว้ในโครงการ

⁴¹ The Street Vendors (Protection of Livelihood and Regulation of Street Vending) Act, 2014 ,
Article 18 stipulates that

(1) The local authority may, on the recommendations of the Town Vending Committee, declare a zone or part of it to be a no-vending zone for any public purpose and relocate the street vendors vending in that area, in such manner as may be specified in the scheme.

(2) The local authority shall evict such street vendor whose certificate of vending has been cancelled under section 10 or who does not have a certificate of vending and vends without such certificate, in such manner as may be specified in the scheme.

(3) No street vendor shall be relocated or evicted by the local authority from the place specified in the certificate of vending unless he has been given thirty days' notice for the same in such manner as may be specified in the scheme.

(4) A street vendor shall be relocated or evicted by the local authority physically in such manner as may be specified in the scheme only after he had failed to vacate the place specified in the certificate of vending, after the expiry of the period specified in the notice.

(5) Every street vendor who fails to relocate or vacate the place specified in the certificate of vending, after the expiry of the period specified in the notice, shall be liable to pay for every day of such default, a penalty which may extend up to two hundred and fifty rupees, as may be determined by the local authority, but shall not be more than the value of goods seized.

ผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนจะถูกกำหนดทำเลที่ตั้งใหม่หรือถูกฟ้องขับไล่โดยหน่วยงานท้องถิ่น ในลักษณะที่อาจจะระบุไว้ในโครงการ ภายหลังจากพ้นกำหนดระยะเวลาที่ระบุไว้ในหนังสือแจ้งเตือน

ผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนผู้ที่ไม่สามารถย้ายหรือทำให้พื้นที่ที่ระบุไว้ในหนังสือรับรองการจำหน่ายสินค้าว่างลง ภายหลังจากพ้นกำหนดระยะเวลาที่ระบุไว้ในหนังสือแจ้งเตือน จะต้องรับผิดชอบเงินในการไม่ปฏิบัติตามดังกล่าวทุกวัน ค่าปรับอาจขยายได้ถึง 250 รูปี ซึ่งอาจกำหนดโดยหน่วยงานท้องถิ่น แต่ต้องไม่เกินไปกว่ามูลค่าของทรัพย์สินที่ถูกยึด

ส่วนบทลงโทษโดยการยึดและการอ้างสิทธิของสินค้า ในกรณีที่ผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนไม่สามารถออกไปจากสถานที่ที่ระบุไว้ในหนังสือรับรองการจำหน่ายสินค้า ภายหลังจากพ้นกำหนดระยะเวลา ตามกฎหมายของประเทศอินเดีย ได้กำหนดวิธีการดังต่อไปนี้⁴²

ถ้าผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนไม่สามารถออกไปจากสถานที่ที่ระบุไว้ในหนังสือรับรองการจำหน่ายสินค้า ภายหลังจากพ้นจากกำหนดเวลาที่กำหนดไว้ในหนังสือแจ้งเตือนนอกเหนือจากการฟ้องขับไล่ผู้จำหน่ายสินค้าบนถนน ถ้าเห็นว่าจำเป็นหน่วยงานท้องถิ่นอาจทำการยึดสินค้าของผู้จำหน่ายสินค้า ในลักษณะที่ระบุไว้ในโครงการ

การยึดดังกล่าวจะต้องดำเนินการจัดทำรายการของสินค้าที่ยึด ตามที่ระบุไว้ในโครงการ และสำเนารายการดังกล่าว ลงนามรับรองสำเนาถูกต้องโดยผู้ที่มีอำนาจทำการยึดสินค้า ต้องออกให้กับผู้จำหน่ายสินค้า

⁴² The Street Vendors (Protection of Livelihood and Regulation of Street Vending) Act, 2014 , Article 19 stipulates that

(1) If the street vendor fails to vacate the place specified in the certificate of vending, after the lapse of the period specified in the notice given under sub-section (3) of section 18, the local authority, in addition to evicting the street vendor under section 18, may, if it deems necessary, seize the goods of such street vendor in such manner as may be specified in the scheme:

Provided that where any such seizure is carried out, a list of goods seized shall be prepared, as specified in the scheme, and a copy thereof, duly signed by the person authorized to seize the goods, shall be issued to the street vendor.

(2) The street vendor whose goods have been seized under sub-section (1) may, reclaim his goods in such manner, and after paying such fees, as may be specified in the scheme:

Provided that in case of non-perishable goods, the local authority shall release the goods within two working days of the claim being made by the street vendor, and in case of perishable goods the local authority shall release the goods on the same day of the claim being made by the street vendor.

ผู้จำหน่ายสินค้าที่สินค้าได้ถูกยึด อาจขอคืนสินค้าภายหลังจากจ่ายค่าธรรมเนียมตามลักษณะที่ระบุไว้ในโครงการ

ในกรณีสินค้าไม่เน่าเสียง่าย หน่วยงานท้องถิ่นจะคืนสินค้าภายใน 2 วันทำการ โดยการร้องขอของผู้จำหน่ายสินค้า ในกรณีสินค้าที่เน่าเสียง่าย หน่วยงานท้องถิ่นจะคืนสินค้าในวันเดียวกันกับที่มีการร้องขอโดยผู้จำหน่ายสินค้า

1.5 กลไกการระงับข้อพิพาท

การเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นในกรณีมีข้อพิพาทหรือมีข้อโต้แย้งของผู้จำหน่ายสินค้าบนถนน ตามพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการชุดหนึ่งขึ้นมาสำหรับตรวจสอบและพิจารณาการร้องทุกข์หรือข้อโต้แย้งดังกล่าว ดังนี้⁴³

รัฐบาลอาจแต่งตั้งคณะกรรมการชุดหนึ่งหรือมากกว่า ซึ่งประกอบด้วยประธานซึ่งเป็นผู้พิพากษาศาลแพ่ง หรือผู้พิพากษาศาลแขวง และผู้เชี่ยวชาญอื่นที่มีประสบการณ์ 2 คนที่กำหนดไว้สำหรับวัตถุประสงค์ในการตัดสินการร้องขอที่ได้รับ

⁴³ The Street Vendors (Protection of Livelihood and Regulation of Street Vending) Act, 2014 , Article 20 stipulates that

(1) The appropriate Government may constitute one or more committees consisting of a Chairperson who has been a civil judge or a judicial magistrate and two other professionals having such experience as may be prescribed for the purpose of deciding the applications received under sub-section (2):

Provided that no employee of the appropriate Government or the local authority shall be appointed as members of the committee.

(2) Every street vendor who has a grievance or dispute may make an application in writing to the committee constituted under sub-section (1) in such form and manner as may be prescribed.

(3) On receipt of grievance or dispute under sub-section (2) , the committee referred to in sub-section (1) shall, after verification and enquiry in such manner, as may be prescribed, take steps for redressal of such grievance or resolution of such dispute, within such time and in such manner as may be prescribed.

(4) Any person who is aggrieved by the decision of the committee may prefer an appeal to the local authority in such form, within such time and in such manner as may be prescribed.

(5) The local authority shall dispose of the appeal received under sub-section (4) within such time and in such manner as may be prescribed:

Provided that the local authority shall, before disposing of the appeal, give an opportunity of being heard to the aggrieved person.

ห้ามมิให้แต่งตั้งลูกจ้างของรัฐบาลหรือเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นเป็นสมาชิกของ
คณะกรรมการ

ผู้จำหน่ายสินค้าบนถนน ในการร้องทุกข์หรือข้อโต้แย้งอาจทำคำร้องขอเป็นลาย
ลักษณ์อักษรไปยังคณะกรรมการ ตามรูปแบบและวิธีการที่กำหนด

เมื่อได้รับการร้องทุกข์หรือข้อโต้แย้ง คณะกรรมการจะต้องทำการตรวจสอบและ
สืบสวนหาข้อเท็จจริง ในลักษณะที่กำหนดไว้ โดยทำตามขั้นตอนสำหรับบรรเทาความเสียหาย
ในการร้องทุกข์หรือการแก้ปัญหาในข้อโต้แย้ง ภายในเวลาและในลักษณะที่กำหนดไว้

ผู้ร้องทุกข์ซึ่งได้รับการพิจารณาโดยคณะกรรมการ อาจทำการอุทธรณ์ไปยัง
หน่วยงานท้องถิ่นในแต่ละรูปแบบ ไว้ภายในเวลาและในลักษณะที่กำหนดไว้

หน่วยงานท้องถิ่นต้องดำเนินการพิจารณาอุทธรณ์ที่รับ ภายในเวลาและในลักษณะ
ที่กำหนดไว้

หน่วยงานท้องถิ่นก่อนที่จะจำหน่ายอุทธรณ์ ต้องให้โอกาสและรับฟังผู้ร้องทุกข์

1.6 คณะกรรมการการจำหน่ายสินค้าในเมือง

ตามพระราชบัญญัตินี้ได้มีการกำหนดให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการการจำหน่ายสินค้าในเมืองขึ้นมาเป็นการเฉพาะเพื่อเป็นตัวแทนผลประโยชน์ของผู้ขาย โดยได้กำหนดถึงองค์ประกอบและหน้าที่ของคณะกรรมการการจำหน่ายสินค้าในเมือง ดังนี้⁴⁴

รัฐบาลอาจกำหนดเนื้อหาและลักษณะ องค์ประกอบคณะกรรมการการจำหน่ายสินค้าในเมืองในแต่ละหน่วยงานท้องถิ่น ซึ่งรัฐบาลอาจพิจารณาว่ามีความจำเป็นในการจัดให้มีคณะกรรมการการจำหน่ายสินค้าในเขตเมืองมากกว่าหนึ่งคณะ หรือคณะกรรมการการจำหน่ายสินค้าในเขตเมืองสำหรับแต่ละพื้นที่หรือเขตในแต่ละหน่วยงานท้องถิ่น

⁴⁴ The Street Vendors (Protection of Livelihood and Regulation of Street Vending) Act, 2014 , Article 22 stipulates that

(1) The appropriate Government may, by rules made in this behalf, provide for the term and the manner of constituting a Town Vending Committee in each local authority:

Provided that the appropriate Government may, if considers necessary, provide for constitution of more than one Town Vending Committee, or a Town Vending Committee for each zone or ward, in each local authority.

(2) Each Town Vending Committee shall consist of:—

(a) Municipal Commissioner or Chief Executive Officer, as the case may be, who shall be the Chairperson; and

(b) such number of other members as may be prescribed, to be nominated by the appropriate Government, representing the local authority, medical officer of the local authority, the planning authority, traffic police, police, association of street vendors, market associations, traders associations, non-governmental organisations, community based organisations, resident welfare associations, banks and such other interests as it deems proper;

(c) the number of members nominated to represent the non-governmental organisations and the community based organisations shall not be less than ten percent.;

(d) the number of members representing the street vendors shall not be less than forty per cent. who shall be elected by the street vendors themselves in such manner as may be prescribed:

Provided that one-third of members representing the street vendors shall be from amongst women vendors:

Provided further that due representation shall be given to the Scheduled Castes, the Scheduled Tribes, Other Backward Classes, minorities and persons with disabilities from amongst the members representing street vendors.

(3) The Chairperson and the members nominated under sub-section (2) shall receive such allowances as may be prescribed by the appropriate Government.

คณะกรรมการการจำหน่ายสินค้าในเมือง ประกอบไปด้วย

1. คณะกรรมการเทศบาลหรือผู้บริหารเทศบาล แล้วแต่กรณี เป็นประธานกรรมการ และ
 2. จำนวนของสมาชิกอื่นที่กำหนด ถูกเสนอชื่อโดยรัฐบาล ตัวแทนของหน่วยงานท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ของหน่วยงานท้องถิ่น หน่วยงานในการวางแผน ดำรวจจราจร ตำรวจ สมาคมของผู้จำหน่ายสินค้าบนถนน สมาคมตลาด สมาคมผู้ค้า องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรชุมชน สมาคมสวัสดิการผู้พักอาศัย ชนาคกร และตัวแทนผลประโยชน์อื่น ๆ ที่เห็นว่าเหมาะสม
 3. จำนวนของสมาชิกที่ถูกเสนอชื่อโดยตัวแทนขององค์กรพัฒนาเอกชนและองค์กรชุมชนไม่น้อยไปกว่า 10 เปอร์เซ็นต์
 4. จำนวนของตัวแทนสมาชิกผู้จำหน่ายสินค้าบนถนน ไม่น้อยไปกว่า 40 เปอร์เซ็นต์ ผู้ซึ่งถูกเลือกโดยผู้จำหน่ายสินค้าบนถนน ในลักษณะที่กำหนดไว้
 5. 1 ใน 3 ของตัวแทนสมาชิกผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนต้องมาจากจำนวนผู้จำหน่ายสินค้าที่เป็นผู้หญิง
- ในระหว่างตัวแทนที่มาจากการกำหนดวาระ ชนเผ่าต่างๆ ชนกลุ่มน้อย และผู้พิการ จากจำนวนตัวแทนสมาชิกผู้จำหน่ายสินค้าบนถนน
- ประธานกรรมการและสมาชิกที่ถูกเสนอชื่อจะต้องได้รับความยินยอมตามที่กำหนดไว้โดยรัฐบาล
- สำหรับการประชุมของคณะกรรมการการจำหน่ายสินค้าในเมืองได้กำหนดไว้ว่า⁴⁵ คณะกรรมการการจำหน่ายสินค้าในเมืองจะประชุมในเวลาและสถานที่ภายในเขตอำนาจของหน่วยงานท้องถิ่นและจะปฏิบัติตามระเบียบขั้นตอนในการพิจารณาในการประชุมและปฏิบัติตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ โดยที่การพิจารณาของคณะกรรมการการจำหน่ายสินค้าในเมืองจะต้องแจ้งพร้อมด้วยเหตุผลในการพิจารณา

⁴⁵ The Street Vendors (Protection of Livelihood and Regulation of Street Vending) Act, 2014 , Article 23 stipulates that

(1) The Town Vending Committee shall meet at such times and places within the jurisdiction of the local authority and shall observe such rules of procedure in regard to the transaction of business at its meetings, and discharge such functions, as may be prescribed.

(2) Every decision of the Town Vending Committee shall be notified along with the reasons for taking such decision.

สมาคมชั่วคราวของบุคคลโดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะของคณะกรรมการ
การจำหน่ายสินค้าในเขตเมือง ได้กำหนดไว้ว่า⁴⁶ คณะกรรมการการจำหน่ายสินค้าในเขตเมือง
อาจจะเข้าร่วมในลักษณะและวัตถุประสงค์ ที่อาจกำหนดไว้ บุคคลใดซึ่งช่วยเหลือหรือต้องการ
คำแนะนำในการดำเนินการให้เป็นไปตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัตินี้ โดยบุคคลที่เข้าร่วม
จะต้องชำระเงินค่าใช้จ่ายตามที่กำหนด

สำนักงานและลูกจ้างอื่นๆ ของคณะกรรมการการจำหน่ายสินค้าในเมืองนั้น
เป็นหน้าที่ของหน่วยงานท้องถิ่นที่ต้องจัดให้คณะกรรมการการจำหน่ายสินค้าในเมืองซึ่งพื้นที่
สำนักงานที่เหมาะสมและลูกจ้างตามที่กำหนด⁴⁷

การประกาศหนังสือรับรองของผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนและข้อมูลพื้นฐานและ
การดำเนินการตรวจสอบทางสังคม ได้กำหนดไว้ว่า⁴⁸

⁴⁶ The Street Vendors (Protection of Livelihood and Regulation of Street Vending) Act, 2014 ,
Article 24 stipulates that

(1) The Town Vending Committee may associate with itself in such manner and for such purposes, as
may be prescribed, any person whose assistance or advice it may desire, in carrying out any of the provisions of
this Act.

(2) A person associated under sub-section (1) shall be paid such allowances as may be prescribed.

⁴⁷ The Street Vendors (Protection of Livelihood and Regulation of Street Vending) Act, 2014, Article
25 stipulates that The local authority shall provide the Town Vending Committee with appropriate office space
and such employees as may be prescribed.

⁴⁸ The Street Vendors (Protection of Livelihood and Regulation of Street Vending) Act, 2014 ,
Article 26 stipulates that

(1) Every Town Vending Committee shall publish the street vendor's charter specifying therein the
time within which the certificate of vending shall be issued to a street vendor and the time within which such
certificate of vending shall be renewed and other activities to be performed within the time limit specified
therein.

(2) Every Town Vending Committee shall maintain up to date records of registered street vendors
and street vendors to whom certificate of vending has been issued containing name of such street vendor, stall
allotted to him, nature of business carried out by him, category of street vending and such other particulars
which may be relevant to the street vendors, in such manner as may be prescribed.

(3) Every Town Vending Committee shall carry out social audit of its activities under the Act or
the rules or the schemes made thereunder in such form and manner as may be specified in the scheme.

คณะกรรมการการจำหน่ายสินค้าในเมืองจะต้องประกาศหนังสือรับรองของ
ผู้จำหน่ายสินค้าบนถนน โดยระบุเวลาที่อยู่ในหนังสือรับรองการจำหน่ายสินค้าบนถนนที่ออก
ให้กับผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนและเวลาที่ต้องต่ออายุในหนังสือรับรองการจำหน่ายสินค้าและ
กิจกรรมอื่นที่จะดำเนินการภายในเวลาที่กำหนดไว้

คณะกรรมการการจำหน่ายสินค้าในเมืองต้องเก็บรักษาวันที่ยื่นที่การลงทะเบียน
ผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนและผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนซึ่งได้รับหนังสือรับรองการจำหน่ายสินค้าบน
ถนนที่ออกให้โดยระบุชื่อของผู้จำหน่ายสินค้า แผงลอยที่ได้รับการจัดสรร ลักษณะของธุรกิจที่
ดำเนินการ ประเภทของการจำหน่ายสินค้าและรายละเอียดอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้จำหน่ายสินค้าบน
ถนน ในลักษณะที่กำหนดไว้

คณะกรรมการการจำหน่ายสินค้าในเมืองจะดำเนินการตรวจสอบทางสังคมของ
กิจกรรมภายใต้พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหรือแผนการดำเนินงานได้ทำในรูปแบบดังกล่าวและ
ลักษณะที่กำหนดไว้ในโครงการ

1.7 การป้องกันการล่วงละเมิดของผู้จำหน่ายสินค้าบนถนน

การป้องกันการล่วงละเมิดของผู้จำหน่ายโดยตำรวจหรือเจ้าหน้าที่อื่นๆ
ตามพระราชบัญญัตินี้ ได้กำหนดรับรองไว้ว่า ⁴⁹

การจำกัดใดๆ ในกฎหมายอื่น สำหรับเวลาเริ่มต้นในการใช้บังคับ ห้ามผู้จำหน่าย
สินค้าบนถนนดำเนินการจำหน่ายสินค้าให้สอดคล้องกับข้อกำหนดและเงื่อนไขของหนังสือรับรอง
การจำหน่ายสินค้าอาจจะปกป้องสิทธิที่มีอยู่จากบุคคลอื่นหรือตำรวจหรือเจ้าหน้าที่อื่น ที่ใช้อำนาจ
ภายใต้กฎหมายอื่นสำหรับเวลาเริ่มต้นในการใช้บังคับ

⁴⁹ The Street Vendors (Protection of Livelihood and Regulation of Street Vending) Act, 2014 , Article 27 stipulates that Notwithstanding anything contained in any other law for the time being in force, no street vendor who carries on the street vending activities in accordance with the terms and conditions of his certificate of vending shall be prevented from exercising such rights by any person or police or any other authority exercising powers under any other law for the time being in force.

1.8 บทลงโทษ

บทลงโทษสำหรับการฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดไว้ว่า⁵⁰ ผู้จำหน่ายสินค้าบนถนน ที่ทำการจำหน่ายสินค้าโดยปราศจากหนังสือรับรองการจำหน่ายสินค้า ฝ่าฝืนเงื่อนไขของหนังสือรับรองการจำหน่ายสินค้า หรือฝ่าฝืนข้อกำหนดอื่นๆ และเงื่อนไขที่ระบุสำหรับวัตถุประสงค์ในการควบคุมการจำหน่ายสินค้าบนถนนภายใต้พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหรือโครงการที่ได้ทำตามนั้น ต้องระวางโทษสำหรับความผิดนั้น ซึ่งอาจขยายขึ้นถึง 2,000 รูปี ซึ่งอาจจะถูกกำหนดโดยหน่วยงานท้องถิ่น

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะในประเทศอินเดียนั้น เริ่มจากการที่ศาลสูงของประเทศอินเดีย ได้รับรองการจำหน่ายสินค้าแบบหาบเร่แผงลอยว่าเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานภายใต้รัฐธรรมนูญของประเทศอินเดีย ต่อมาจึงได้มีการตรากฎหมายในเรื่องนี้ไว้เป็นการเฉพาะ ซึ่งผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนของประเทศอินเดียที่มีเป็นจำนวนมาก เช่นเดียวกับประเทศไทย เนื่องจากเป็นอาชีพอิสระ มีการใช้เงินลงทุนน้อย มีการเข้าสู่อาชีพได้ง่ายกว่าอาชีพอื่น โดยทำการจำหน่ายสินคาราคาถูกให้กับผู้ที่มีรายได้น้อย ซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ในสังคม โดยมาตรการทางกฎหมายของประเทศอินเดีย มิได้มีมาตรการในการห้ามจำหน่ายสินค้าบนถนน แต่เป็นมาตรการที่มีขึ้นเพื่อรับรองสิทธิของผู้จำหน่ายสินค้าบนถนน มีการสร้างมาตรการทางกฎหมายเพื่อให้ผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนมีความเป็นระเบียบและทำถูกต้องตามกฎหมาย ทำให้รัฐสามารถเข้าไปดูแล ควบคุมและจัดระเบียบผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนได้

⁵⁰ The Street Vendors (Protection of Livelihood and Regulation of Street Vending) Act, 2014 , Article 28 stipulates that If any street vendor—

- (a) indulges in vending activities without a certificate of vending;
- (b) contravenes the terms of certificate of vending; or
- (c) contravenes any other terms and conditions specified for the purpose of regulating street vending under this Act or any rules or schemes made thereunder,

he shall be liable to a penalty for each such offence which may extend up to rupees two thousand as may be determined by the local authority.

2. มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะ ในประเทศสหรัฐอเมริกา

เนื่องประเทศสหรัฐอเมริกา (United States of America) เป็นประเทศที่แต่ละมลรัฐจะมีกฎหมายเป็นของตนเอง ซึ่งในการศึกษาคั้งนี้จะเป็นการศึกษาถึงมลรัฐออริกอน (Oregon State) เมืองพอร์ตแลนด์ (Portland) ซึ่งเมืองพอร์ตแลนด์ (Portland) เป็นเมืองที่ตั้งอยู่ในรัฐออริกอน (Oregon State) ทางฝั่งตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศสหรัฐอเมริกา เมืองพอร์ตแลนด์อยู่ทางฝั่งตะวันตกของรัฐออริกอนติดกับมหาสมุทรแปซิฟิก เมืองพอร์ตแลนด์เป็นเมืองที่มีประชากรมากที่สุดของรัฐออริกอน จึงมีความสะดวกสบายและสิ่งต่างๆ ในรูปแบบของเมืองใหญ่ เมืองพอร์ตแลนด์เป็นเมืองที่ปลอดภัย สวยงาม และสะอาดมาก นอกจากนี้เมืองพอร์ตแลนด์ยังเป็นเมืองที่มีค่าครองชีพต่ำที่สุดเมืองหนึ่งของอเมริกา เนื่องจากไม่เก็บภาษีการขาย ในขณะที่รัฐอื่นๆ เก็บภาษีการขายประมาณ 7-8 เปอร์เซ็นต์

เมืองพอร์ตแลนด์ รัฐออริกอน สหรัฐอเมริกา เป็นเมืองที่พัฒนาแล้วและความเจริญโดยได้มีการกำหนดในเรื่องผู้จำหน่ายสินค้าบนทางเท้า (Sidewalk Vendors) ไว้เป็นการเฉพาะในกฎบัตรและประมวลกฎหมายของเมืองพอร์ตแลนด์ รัฐออริกอน (Charter and Code of the City of Portland, Oregon) ในบทที่ 17.26 ผู้จำหน่ายสินค้าบนทางเท้า (Chapter 17.26 Sidewalk Vendors) ซึ่งสรุปสาระสำคัญและรายละเอียดเกี่ยวกับกฎหมายและมาตรการต่างๆ ในการจำหน่ายสินค้าบนทางเท้าของเมืองพอร์ตแลนด์ รัฐออริกอน ดังนี้

2.1 การดำเนินธุรกิจบนทางเท้าในเมืองที่ผิดกฎหมายปราศจากใบอนุญาต

กฎหมายของเมืองพอร์ตแลนด์ ได้กำหนดถึงการดำเนินธุรกิจบนทางเท้าในเมืองที่ผิดกฎหมายปราศจากใบอนุญาต ไว้โดย⁵¹ ห้ามผู้ใดดำเนินธุรกิจตามที่กำหนดไว้บนทางเท้าในเมือง โดยไม่ได้รับใบอนุญาตจากสำนักงานวิศวกรเมืองและจ่ายค่าธรรมเนียมก่อน ห้ามผู้ใดจำหน่ายสินค้าและบริการบนทางเท้าในเมืองพอร์ตแลนด์ เว้นแต่เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในบทนี้

⁵¹ Charter and Code of the City of Portland, Oregon, 17.26.010 Conducting a Business on City Sidewalks Unlawful without Permit. No person shall conduct business as herein defined on any City sidewalk without first obtaining a permit from the Office of the City Engineer and paying the required fee. It shall be unlawful for any person to sell any goods or services on any sidewalk within the City of Portland except as provided by this Chapter.

2.2 ความหมายและลักษณะของการจำหน่ายสินค้าบนทางเท้า

กฎหมายฉบับนี้ได้ให้คำนิยามที่สำคัญเกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าบนทางเท้าของเมืองพอร์ตแลนด์ ไว้ดังนี้⁵²

“การดำเนินธุรกิจ” หมายความว่า การขายหรือการพยายามที่จะขายบริการหรืออาหารหรือของที่กินไม่ได้โดยการจัดส่งได้ทันที

“ทางเท้า” หมายความว่า ส่วนของถนนระหว่างเส้นขอบหรือเส้นด้านข้างของถนนและเชื่อมต่อรวมกันกับเขตที่ดินที่ใช้สำหรับคนเดินเท้า

2.3 รายการขาย

ในการจำหน่ายสินค้าบนทางเท้าของเมืองพอร์ตแลนด์นั้น มีการอนุญาตให้จำหน่ายได้โดยร้านค้าดังกล่าวต้องมีลักษณะเป็นรถเข็น (Cart) ที่สามารถเคลื่อนย้ายได้ โดยกฎหมายของเมืองพอร์ตแลนด์ ได้กำหนดให้ต้องมีรายการสินค้าและบริการ ดังนี้⁵³

⁵² Charter and Code of the City of Portland, Oregon , 17.26.020 Definitions.

A. "Conduct business." Conduct business means the act of selling or attempting to sell services, or edible or nonedible items for immediate delivery.

B. "Sidewalk." Sidewalk means that portion of the street between the curb lines or the lateral lines of a roadway and the adjacent property line intended for the use of pedestrians.

⁵³ Charter and Code of the City of Portland, Oregon , 17.26.030 Item for Sale. The City Engineer shall maintain a list of items and services which are either approved or prohibited for sale from sidewalk vending carts. Any item or service not on the list may be considered for approval based on the following criteria:

A. All items or services to be sold must:

1. Be vended from a regulation size vending cart;
2. Not lead to or cause congestion or blocking of pedestrian traffic on the sidewalk;
3. Involve a short transaction period to complete the sale or render the service;
4. Not cause undue noise or offensive odors;
5. Be easily carried by pedestrians.

Requests to have an item or service considered for approval shall be submitted in writing to the City Engineer who shall determine whether the item or service conforms to the above criteria. If the item or service conforms to the above criteria, it shall be listed as approved for sale by sidewalk vendors. If the item or service does not conform, it shall be listed as prohibited for sale by sidewalk vendors. The decision of the City Engineer if adverse to the party making the request, may be appealed to the Council.

สำนักงานวิศวกรเมืองต้องจัดทำบัญชีรายการสินค้าและบริการที่อนุญาตหรือห้ามจำหน่ายของรถเข็นจำหน่ายสินค้าบนทางเท้า สินค้าหรือบริการใดที่ไม่ได้อยู่ในบัญชีอาจพิจารณาอนุญาต ตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

สินค้าและบริการทั้งหมดที่ขายจะต้อง

1. ขนาดของรถเข็นที่ใช้จำหน่ายสินค้าต้องเป็นไปตามระเบียบ
2. ไม่นำไปสู่ หรือก่อให้เกิดความแออัด หรือกีดขวางคนเดินเท้าในการสัญจรไปมา
3. ช่วงระยะเวลาในการค้าหรือการให้บริการจนกว่าจะเสร็จสิ้นต้องเป็นเวลาที่สั้น
4. ไม่ก่อให้เกิดเสียงดังเกินควรหรือกลิ่นที่น่ารังเกียจ
5. คนเดินเท้าสามารถเดินได้ง่าย

การยื่นคำขอให้พิจารณาอนุญาตในสินค้าและบริการ ให้ยื่นคำขอเป็นลายลักษณ์อักษรต่อสำนักงานวิศวกรเมือง เพื่อทำการตรวจสอบสินค้าและบริการให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ข้างต้น ถ้าสินค้าและบริการเป็นไปตามหลักเกณฑ์ข้างต้น ก็จะระบุนำการอนุญาตสำหรับการขายโดยผู้จำหน่ายสินค้าบนทางเท้า ถ้าสินค้าและบริการไม่สอดคล้อง ก็จะระบุว่าเป็นรายการที่ต้องห้ามสำหรับการขายโดยผู้จำหน่ายสินค้าบนทางเท้า การพิจารณาของสำนักงานวิศวกรเมือง ในกรณีที่ไม่อนุญาตกรณีที่ยื่นคำร้อง อาจทำการอุทธรณ์ไปยังรัฐสภา

2.4 ใบอนุญาตในการจำหน่ายสินค้าบนทางเท้า

กฎหมายของเมืองพอร์ตแลนด์ ได้กำหนดถึงหลักเกณฑ์และเงื่อนไข รวมถึงมาตรการในการออกใบอนุญาตจำหน่ายสินค้าบนทางเท้า ดังนี้

2.4.1 ค่าธรรมเนียมใบอนุญาต⁵⁴

การขอใบอนุญาตในการจำหน่ายสินค้าบนทางเท้าพร้อมกับค่าธรรมเนียมการขออนุญาต ค่าธรรมเนียมการร้องขอจะไม่ชำระคืนหรือมีค่าธรรมเนียมเพิ่มเติม ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตจะเรียกเก็บก่อนออกใบอนุญาต ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตระหว่างวันที่ 1 กันยายนถึง 31 ธันวาคมจะเป็น 30 เปอร์เซ็นต์ของค่าธรรมเนียมใบอนุญาตรายปี การต่ออายุใบอนุญาตก่อนหมดอายุไม่ต้องเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการขอ

⁵⁴ Charter and Code of the City of Portland, Oregon , 17.26.040 Permit Fee. Each application for a permit to conduct business on a sidewalk shall be accompanied by an application fee. The application fee is nonrefundable and additional to the permit fee. The permit fee shall be collected prior to issuance of the permit. The permit fee between September 1st and December 31st shall be 30% of the yearly permit fee. Permits renewed prior to expiration do not require an application fee.

2.4.2 การขอใบอนุญาต⁵⁵

การขอใบอนุญาตในการดำเนินธุรกิจบนทางเท้า ต้องทำที่สำนักงานของสำนักวิศวกรเมืองตามรูปแบบที่สำนักวิศวกรเมืองเห็นว่าเหมาะสม การขอดังกล่าวรวมถึงแต่ไม่มีการจำกัดเฉพาะข้อมูลดังต่อไปนี้

⁵⁵ Charter and Code of the City of Portland, Oregon , 17.26.050 Application for Permit. Application for a permit to conduct business on a sidewalk shall be made at the office of the City Engineer on a form deemed appropriate by the City Engineer. Such application shall include but not be limited to the following information:

A. Name and address of the applicant;

B. The expiration date of applicant's City business license;

C. Type of items sold or services rendered. Individual applications shall be accepted for one type of product or service only.

D. A valid copy of all necessary permits required by State or local health authorities;

E. A signed statement that the permittee shall hold harmless the City of Portland, its officers and employees and shall indemnify the City of Portland, its officers and employees for any claims for damage to property or injury to persons which may be occasioned by any activity carried on under the terms of the permit. Permittee shall furnish and maintain such public liability, food products liability, and property damage insurance as will protect permittee, property owners, and City from all claims for damage to property or bodily injury, including death, which may arise from operations under the permit or in connection therewith. Such insurance shall provide coverage of not less than \$1,000,000 (one million dollars) per occurrence. Such insurance shall be without prejudice to coverage otherwise existing therein, and shall name as additional insures the City of Portland, their officers and employees, and shall further provide that the policy shall not terminate or be canceled prior to the completion of the contract without 30 days written notice to the Auditor of the City of Portland.

F. Means to be used in conducting business including but not limited to a description of any vending cart, to be used for transport or to display approved items or services.

G. A separate application shall be required for each vending cart to be used for transportation or display;

H. The proposed location for conducting business and the written consent of the property owner(s) adjacent to the permit operating area, along with a signed statement that permittee shall hold harmless the adjacent property owner(s) for any claims for damage to property or injury to persons which may be occasioned by any activity carried on or under the permit. This consent and hold harmless statement must be submitted on a form deemed appropriate by the City Engineer. No application shall apply to more than one location. No application will be accepted for a permit operating area within which a current permit has been issued or an application is pending. Valid 1982 permits which allowed two carts within a permit operating area may apply for renewal provided they have not lapsed or been revoked.

I. No food vendor application will be accepted for a permit operating area where a restaurant or fruit and vegetable market, with direct access to the sidewalk, is adjacent or within 100 feet on the same block. No application will be accepted for a flower vendor for a permit operating area where a flower shop, with direct access to the sidewalk, is adjacent or within 100 feet on the same block. The above requirement may be waived if the application is submitted with the written consent of the proprietor of the restaurant, fruit and vegetable market or flower shop. The consent must be submitted on a form deemed appropriate by the City Engineer.

This provision is not an exception to the location and distance prohibitions included in Section 16.70.550 of the Code of the City of Portland, and no application shall be accepted for a location which would be in violation of that Section.

1. ชื่อและที่อยู่ของผู้ขอ
2. วันหมดอายุของใบอนุญาตประกอบธุรกิจในเมืองของผู้ขอ
3. ประเภทของสินค้าที่จะขายหรือให้บริการ ค่าขอแต่ละบุคคลจะต้องขอสำหรับ 1 ชนิดของสินค้าหรือบริการเท่านั้น
4. รับรองสำเนาถูกต้องในเอกสารใบอนุญาตที่จำเป็นทั้งหมด ที่ได้รับการร้องขอโดยรัฐหรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขท้องถิ่น
5. ลงนามในใบแสดงรายการซึ่งผู้ได้รับอนุญาตต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายต่อเมืองพอร์ตแลนด์ เจ้าหน้าที่และลูกจ้าง และจะต้องชดใช้ค่าเสียหายให้กับเมืองพอร์ตแลนด์ เจ้าหน้าที่หรือลูกจ้างที่สามารถเรียกกร้องค่าเสียหายอย่างใด ๆ สำหรับความเสียหายต่อทรัพย์สิน หรือผู้ได้รับบาดเจ็บ ซึ่งอาจเนื่องมาจากการดำเนินการใดๆ ภายใต้ข้อกำหนดของใบอนุญาต ผู้ได้รับอนุญาตต้องจัดให้และรักษาความรับผิดชอบต่อสาธารณะ ความรับผิดชอบต่อผลิตภัณฑ์อาหารและประกันภัยความเสียหายต่อทรัพย์สิน เพื่อคุ้มครองผู้ได้รับอนุญาต เจ้าของทรัพย์สินและเมืองจากการเรียกร้องใดๆ จากความเสียหายต่อทรัพย์สินหรือการบาดเจ็บ รวมถึงตาย ซึ่งอาจเกิดขึ้นจากการทำงานภายใต้ใบอนุญาตหรือที่เกี่ยวข้องกับการนั้น การประกันภัยดังกล่าวจะให้ความคุ้มครองไม่น้อยไปกว่า \$ 1,000,000 (หนึ่งล้านดอลลาร์) ต่อกรณี การประกันภัยดังกล่าวจะไม่กระทบถึงการคุ้มครองประการอื่นที่มีอยู่ในขณะนั้นและต้องมีการระบุชื่อประกันภัยเพิ่มเติมต่อเมืองพอร์ตแลนด์ เจ้าหน้าที่และลูกจ้าง และต้องจัดให้มีนโยบายดังกล่าว ที่จะไม่ยกเลิกหรือถูกยกเลิกก่อนที่จะสิ้นสุดสัญญา เมื่อพ้น 30 วัน นับแต่ได้ทำการแจ้งเป็นหนังสือไปยังผู้สอบบัญชีของเมืองพอร์ตแลนด์
6. หมายความว่ารวมถึงการนำไปใช้ในการดำเนินธุรกิจ แต่ไม่จำกัดเฉพาะรถเงินในการจำหน่ายสินค้า ที่จะใช้สำหรับขนส่งหรือจัดวางสินค้าหรือบริการที่ได้รับอนุญาต
7. การแยกคำร้องที่ยื่นสำหรับรถเงินจำหน่ายสินค้าแต่ละประเภทที่ใช้สำหรับการขนส่งหรือการจัดวางสินค้า
8. การเสนอที่ตั้งสำหรับการดำเนินธุรกิจและได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากเจ้าของทรัพย์สินที่อยู่ติดกับพื้นที่ที่อนุญาตให้ดำเนินการ รวมไปถึงการลงนามในใบแสดงรายการซึ่งผู้ได้รับอนุญาตต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายต่อเจ้าของทรัพย์สินที่อยู่ติดกัน สำหรับการเรียกร้องอย่างใด ๆ ในความเสียหายต่อทรัพย์สินหรือผู้ได้รับบาดเจ็บซึ่งอาจเนื่องมาจากการดำเนินกิจการภายใต้ใบอนุญาต ความยินยอมและใบแสดงรายการที่จะชดใช้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายนี้ ต้องเป็นไปตามรูปแบบที่สำนักวิศวกรเมืองเห็นว่าเหมาะสมห้ามร้องขอโดยการยื่นมากกว่าหนึ่งสถานที่ตั้ง ห้ามขอใบอนุญาตสำหรับพื้นที่ดำเนินการซึ่ง

ปัจจุบันได้ออกใบอนุญาตไปแล้วหรือการขออนุญาตยังคงดำเนินการอยู่ การอนุญาตที่ถูกต้องซึ่งได้รับอนุญาตจำนวน 2 รถเข็นในพื้นที่ที่อนุญาตให้ดำเนินการอาจต่ออายุโดยไม่สิ้นสุดหรือถูกเพิกถอน

9. ห้ามผู้ขोजำหน่ายอาหารได้รับอนุญาตดำเนินการในพื้นที่ที่อนุญาตที่มีร้านอาหาร ร้านผลไม้และตลาดผัก ที่มีการเข้าถึงได้โดยทางเท้า ที่อยู่ติดกัน หรือภายใน 100 ฟุต ในช่วงเดียวกัน ห้ามผู้ขोजำหน่ายดอกไม้ที่จะได้รับอนุญาตในพื้นที่ดำเนินการในที่ซึ่งร้านดอกไม้ ที่มีการเข้าถึงได้โดยทางเท้า ที่อยู่ติดกัน หรือภายใน 100 ฟุต ในช่วงเดียวกัน ข้อกำหนดข้างต้นอาจได้รับการยกเว้น ถ้าคำขอที่ได้เสนอให้พิจารณาได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากเจ้าของร้านอาหาร ร้านผลไม้ และตลาดผักหรือร้านดอกไม้ ความยินยอมต้องเป็นไปตามรูปแบบที่สำนักงานวิศวกรเมืองเห็นสมควร

2.4.3 การเลือกสถานที่ตั้งของผู้จำหน่ายสินค้าบนทางเท้า⁵⁶

พื้นที่ที่ได้รับอนุญาตดำเนินการที่ยังไม่ได้ออกใบอนุญาตที่เป็นปัจจุบัน จะใช้ได้เฉพาะในเวลาได้รับหนังสือยินยอมจากเจ้าของทรัพย์สินที่อยู่ติดกันกับพื้นที่ที่ได้รับอนุญาตดำเนินการ ห้ามผู้จำหน่ายสินค้าหรือผู้ประกอบการที่ได้รับใบอนุญาตในพื้นที่ที่อยู่ติดกันกับ พื้นที่ที่ได้รับอนุญาตให้ดำเนินการในเขตเดียวกัน โดยสำนักวิศวกรเมืองอาจกำหนดพื้นที่ที่ได้รับอนุญาตให้ดำเนินการเพิ่มขึ้นในพื้นที่จำหน่ายให้มีความยาวเกินกว่า 300 ฟุต

⁵⁶ Charter and Code of the City of Portland, Oregon , 17.26.060 Location Selection.

A. Permit operating areas which have not been issued a current permit shall be available only upon receipt of the written consent of the property owners adjacent to the permit operating area.

B. No vendor or vending business may obtain permits for adjacent permit operating areas on the same block. Valid 1982 permits are exempt from this restriction provided they have not lapsed or been revoked.

C. The City Engineer may establish an additional permit operating area on a block face which exceeds 300 feet in length.

2.4.4 การตรวจสอบสถานที่ตั้ง

เมื่อได้รับการร้องขอใบอนุญาต สำนักวิศวกรเมืองจะตรวจสอบการเสนอพื้นที่พื้นที่ที่ได้อนุญาตดำเนินการเพื่อตัดสินใจถ้าเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการจำหน่ายสินค้าบนทางเท้า ในการลงความเห็นนี้สำนักวิศวกรเมือง จะพิจารณาตามหลักเกณฑ์ต่อไปนี้⁵⁷

1. พื้นที่ที่อนุญาตให้ดำเนินการต้องอยู่ในเขตการค้า
2. การใช้พื้นที่ที่อนุญาตให้ดำเนินการสำหรับการจำหน่ายสินค้าบนทางเท้า ต้องสอดคล้องกับประโยชน์สาธารณะในการใช้พื้นที่ทางเท้าเป็นสิทธิการใช้ทางสาธารณะ ในการลงความเห็นของสำนักวิศวกรเมืองต้องพิจารณาถึงความกว้างของทางเท้า ความใกล้และที่ตั้งที่มีอยู่ของอุปกรณ์ประกอบถนน ไม่จำกัดเพียงป้ายบอกทาง เสาโคมไฟ มิเตอร์เก็บค่าจอดรถที่פקผู้โดยสาร ม้านั่ง ตู้โทรศัพท์ ต้นไม้บนถนน ร้านขายหนังสือพิมพ์ขนาดเล็ก ตลอดจนการมีอยู่ของป้ายรถเมล์ เขตการไหลคของรถบรรทุก ที่จอดรถแท็กซี่ หรือเขตโรงแรม เพื่อตรวจสอบว่าการใช้พื้นที่ที่นำเสนอมีผลต่อความแออัดของคนเดินเท้า

สำนักวิศวกรเมืองจะแจ้งผู้ร้องในการเสนอพื้นที่ที่อนุญาตให้ดำเนินการว่าเหมาะสมหรือไม่ ในกรณีที่ผู้ขอไม่พอใจการพิจารณาของสำนักวิศวกรเกี่ยวกับการขออนุญาต อาจอุทธรณ์การพิจารณาไปยังคณะกรรมการ การพิจารณาของคณะกรรมการถ้าเป็นผลร้ายกับผู้ขอหรือการแจ้งเตือนกรณีใดๆ อาจอุทธรณ์ไปยังสภาเทศบาลเมือง

⁵⁷ Charter and Code of the City of Portland, Oregon , 17.26.070 Location Review.

Upon receipt of an application for a permit the City Engineer shall review the proposed permit operating area to determine if the said area is suitable for sidewalk vending. In making this determination, the City Engineer shall consider the following criteria:

- A. The permit operating area must be within a commercial zone.
- B. The use of the permit operating area for sidewalk vending must be compatible with the public interest in use of the sidewalk areas as public right-of-way. In making such determination the City Engineer shall consider the width of sidewalk, the proximity and location of existing street furniture, including, but not limited to, signposts, lamp posts, parking meters, bus shelters, benches, phone booths, street trees and newsstands, as well as, the presence of bus stops, truck loading zone, taxi stands or hotel zones to determine whether the proposed use would result in pedestrian or street congestion.

The City Engineer shall inform the applicant whether the proposed permit operating area is suitable or unsuitable. In the event the applicant is dissatisfied with the City Engineer's decision regarding a certain application, he may appeal the decision to the Commissioner In Charge. The decision of the Commissioner, if adverse to the applicant or any notified party may be appealed to the City Council.

2.4.5 การจ่ายเงินสำหรับหนังสือความยินยอมที่ผิดกฎหมาย⁵⁸

ห้ามบุคคลหรือนิติบุคคลใดจ่ายหรือรับเงินที่จ่ายสำหรับหนังสือความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรสำหรับการออกหรือการดำเนินการอย่างต่อเนื่องของใบอนุญาตผู้จำหน่ายสินค้าบนทางเท้า

2.4.6 การตรวจสอบการออกแบบ⁵⁹

ผู้ยื่นคำขอใบอนุญาตผู้จำหน่ายสินค้าบนทางเท้าจะต้องเสนอรายละเอียดสภาพวาดของรถเข็นที่จะใช้ให้พิจารณา รายละเอียดของวัสดุและสภาพวาดสีสามมิติอย่างน้อย 2 มุม แสดงให้เห็นทั้งสี่ด้านของรถเข็นจำหน่ายสินค้าและสัญลักษณ์ พิมพ์หรือเขียนรวมเข้าด้วยกันและนำไปใช้ในรูปแบบสี สำนักวิศวกรเมืองจะต้องส่งภาพสามมิติของอุปกรณ์การจำหน่ายสินค้าไปที่สำนักพัฒนาบริการเพื่อขออนุมัติก่อนที่จะมีการออกใบอนุญาต รถเข็นจำหน่ายสินค้าจะถูกวัดขนาดโดยสำนักวิศวกรก่อนที่จะมีการออกใบอนุญาตหรือต่ออายุใบอนุญาตของผู้จำหน่ายสินค้าบนทางเท้า

⁵⁸ Charter and Code of the City of Portland, Oregon , 17.26.080 Payment for Written Consent is Unlawful.

No person or corporation shall either pay or accept payment for written consent required for the issuance or continued operation of a sidewalk vending permit.

⁵⁹ Charter and Code of the City of Portland, Oregon , 17.26.090 Design Review. A. The applicant for a sidewalk vendor permit shall submit detailed scale drawings of the cart to be used, material specifications, and an isometric drawing in color of at least two views showing all four sides of the vending cart and any logos, printing or signs which will be incorporated and utilized in the color scheme. The City Engineer shall submit the isometric drawings of the vending device to the Bureau of Development Services for approval prior to issuing a permit. Vending carts shall be measured by the City Engineer prior to the issuance of a permit or the renewal of a sidewalk vendor's permit to ensure compliance with Section 17.26.090 A of this Chapter.

B. The Bureau of Development Services shall furnish the City Engineer standards required by the Portland Design Commission to be incorporated in the sidewalk vendors application packet.

2.4.7 การตรวจสอบโดยเจ้าหน้าที่ดับเพลิง⁶⁰

ก่อนที่จะทำการออกใบอนุญาต เจ้าหน้าที่ดับเพลิงจะต้องทำการตรวจสอบและอนุญาตรถเข็นจำหน่ายสินค้า เพื่อให้มั่นใจว่าตรงตามมาตรฐานของการปรุงอาหารและอุปกรณ์ความร้อนตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายว่าด้วยการป้องกันอัคคีภัย

2.4.8 กำหนดเวลาในการยื่นคำขอ⁶¹

ผู้ยื่นคำขอต้องตรวจสอบทั้งหมดให้เสร็จ การตรวจสอบและแสดงเอกสารคำขอทั้งหมดไปยังสำนักวิศวกรเมืองภายใน 60 วันนับแต่วันที่ได้รับอนุญาตสถานที่ที่ตั้งการละเลยไม่ดำเนินการดังกล่าวจะมีผลเป็นการยกเลิกใบอนุญาตและถูกยึดค่าธรรมเนียมคำขอ สำนักวิศวกรเมืองอาจขยายกำหนดเวลาดังกล่าว เมื่อมีคำขอเป็นหนังสือและพบว่ามีความจำเป็น

⁶⁰ Charter and Code of the City of Portland, Oregon , 17.26.100 Fire Marshal Inspection. Prior to the issuance of any permit, the Fire Marshal shall inspect and approve any vending cart to assure the conformance of any cooking or heating apparatus with the provisions of the City Fire Code.

⁶¹ Charter and Code of the City of Portland, Oregon , 17.26.110 Application Time Limit. The applicant must complete all reviews, inspections and present all required documents to the City Engineer within 60 days from date of location approval. Failure to meet this requirement shall result in cancellation of the application and forfeiture of the application fee. The City Engineer may extend this time limit, upon written request and a finding of reasonable need.

2.4.9 แบบฟอร์มและเงื่อนไขของใบอนุญาต⁶²

การออกใบอนุญาตต้องเป็นไปตามรูปแบบที่เห็นว่าเหมาะสมโดยสำนักวิศวกรเมือง นอกเหนือจากชื่อของผู้ได้รับใบอนุญาตและข้อมูลอื่นๆ ที่เห็นว่าเหมาะสมโดยสำนักวิศวกรเมือง ใบอนุญาตต้องบรรจุเงื่อนไขดังต่อไปนี้

1. ใบอนุญาตจะหมดอายุในเวลาเที่ยงคืนของวันที่ 31 ธันวาคมของปีถัดออก
2. ใบอนุญาตที่ออกให้เป็นส่วนบุคคลเท่านั้นและไม่สามารถโอนสิทธิในลักษณะใด ๆ
3. ใบอนุญาตจะใช้ได้เฉพาะเมื่อนำมาใช้ในการดำเนินงานในพื้นที่ที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต พื้นที่ที่อนุญาตให้ดำเนินกิจการอาจมีการเปลี่ยนแปลงโดยการเสนอให้พิจารณาโดยมีหนังสือความยินยอมใหม่พร้อมกับค่าธรรมเนียมค่าขอเพิ่มเติม
4. ใบอนุญาตมีผลใช้บังคับกับรถหนึ่งเท่านั้น
5. ที่ตั้งในพื้นที่ที่อนุญาตประกอบกิจการอาจจะเปลี่ยนแปลงอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นการชั่วคราวหรือถาวร โดยแจ้งให้ทราบล่วงหน้าเป็นลายลักษณ์อักษรโดยสำนักวิศวกรเมือง
6. ใบอนุญาตอยู่ภายใต้ข้อจำกัดของบทนี้
7. ใบอนุญาตตามที่ใช้กับพื้นที่อนุญาตในการดำเนินกิจการอาจถูกระงับโดยสภาเป็นระยะเวลา 10 วันขึ้นไป เมื่อมีการสั่งการในการจัดให้มี "งานของชุมชน" ที่ต้องจัด

⁶² Charter and Code of the City of Portland, Oregon , 17.26.120 Form and Condition of Permit.

The permit issued shall be in a form deemed suitable by the City Engineer. In addition to naming the permittee and other information deemed appropriate by the City Engineer, the permit shall contain the following conditions:

- A. Each permit will expire at midnight, December 31st of the year issued;
- B. The permit issued shall be personal only and not transferable in any manner;
- C. The permit is valid only when used at the permit operating area designated on the permit. The permit operating area may be changed by submitting a new letter of consent accompanied by an additional application fee;
- D. The permit is valid for one cart only;
- E. The location within the permit operating area may be changed, either temporarily or permanently, by written notice of the City Engineer;
- F. The permit is subject to the further restrictions of this Chapter;
- G. The permit as it applies to a given permit operating area may be suspended by the Council for a period up to 10 days when an ordinance providing for a "community event" shall so provide.

2.4.10 การต่ออายุใบอนุญาต⁶³

การยื่นคำขอต่ออายุใบอนุญาตจะได้รับตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายนถึง 31 ธันวาคม การยื่นคำขอจะเป็นไปตามรูปแบบที่สำนักวิศวกรเมืองเห็นว่าเหมาะสมพร้อมทั้งค่าธรรมเนียมใบอนุญาต การยื่นคำขอจะได้รับหลังจากวันที่ 31 ธันวาคม โดยกระบวนการยื่นคำขอใหม่ สำนักวิศวกรเมืองจะตรวจสอบการยื่นคำขอแต่ละคนเพื่อตรวจสอบว่า

1. ต้องได้รับความยินยอม ที่ไม่ได้ถูกเพิกถอน
2. การยื่นคำขอมิน โยบายการประกันภัยที่มีประสิทธิภาพเป็นปัจจุบันตามจำนวนเงินขั้นต่ำที่ระบุไว้
3. คำขอใบอนุญาตต้องเป็นปัจจุบัน
4. ขนาดรถเงินอยู่ในสอดคล้องกับข้อกำหนด ถ้าสำนักวิศวกรเมืองพบว่าคำขอตรงตามข้อกำหนดข้างต้นก็จะออกใบอนุญาตใหม่ให้

⁶³ Charter and Code of the City of Portland, Oregon , 17.26.125 Renewal of Permits.

Application for renewal of permits shall be received from November 1st through December 31st. Application shall be on a form deemed suitable to the City Engineer, accompanied by a permit fee. Applications received after December 31st shall be processed as new applications. The City Engineer shall review each application to determine that:

- A. Any required consent has not been withdrawn;
- B. The applicant has a currently effective insurance policy in the minimum amount provided in Section 17.26.050 E;
- C. All required permits are current;
- D. The cart size is in conformance with Section 17.26.130 E. If the City Engineer finds that the application meets all the above requirements, he shall issue a new permit.

2.4.11 การปฏิเสธ การระงับและการเพิกถอนใบอนุญาต⁶⁴

สำนักวิศวกรเมืองอาจยกเลิก หรือระงับหรือปฏิเสธอย่างใดอย่างหนึ่ง ในการออกหรือต่ออายุดังกล่าวของบุคคลใด ๆ ในการดำเนินธุรกิจบนทางเท้าของเมืองพอร์ตแลนด์ จากกรณีดังต่อไปนี้:

1. บุคคลใดได้ฝ่าฝืนหรือละเลยไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติในหมวดนี้
2. การดำเนินการรื้อถอนที่กลายเป็นอันตรายต่อธุรกิจโดยรอบและ/หรือสาธารณะ เนื่องจากลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งหรือสภาพของรถเข็น
3. ใบอนุญาตใด ๆ ที่จำเป็นต้องได้รับการระงับเพิกถอนหรือยกเลิก หรือ
4. ผู้ได้รับอนุญาตไม่ได้มีนโยบายการประกันภัยที่มีประสิทธิภาพเป็นปัจจุบันตามจำนวนเงินขั้นต่ำที่ระบุไว้

เมื่อมีการปฏิเสธ การระงับหรือการเพิกถอนข้างต้น สำนักวิศวกรเมืองจะต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้าถึงการดำเนินการดังกล่าวให้แก่ผู้ครอบครองใบอนุญาตหรือผู้ขออนุญาต เป็น

⁶⁴ Charter and Code of the City of Portland, Oregon , 17.26.150 Denial, Suspension or Revocation of Permit.

A. The City Engineer may revoke or suspend the permit, or deny either the issuance or renewal thereof, of any person to conduct business on the sidewalks of the City of Portland based on the following findings:

1. that such person has violated or failed to meet any of the provisions of this Chapter;
2. that the cart operation has become detrimental to surrounding businesses and/or the public, due to either appearance or condition of the cart.
3. any required permit has been suspended, revoked or canceled; or
4. the permittee does not have a currently effective insurance policy in the minimum amount provided in Section 17.26.050 E.

B. Upon denial, suspension or revocation, the City Engineer shall give notice of such action to the permit holder or applicant, as the case may be, in writing stating the action the City Engineer has taken and the reasons therefore. If the action of the City Engineer is a revocation based on Subsections A.3. and 4. of this Section, the action shall be effective upon giving such notice to the permittee, otherwise such notice shall contain the further provision that it shall become final and effective within 10 days. Any revocation effective immediately may also be appealed to the Council by such filing within 10 days. Any revocation, suspension or denial may be appealed to the City Council by filing a written notice of appeal with the City Auditor within 10 days of receipt of notification.

กรณีนี้อาจจะเขียนระบุงการดำเนินการของสำนักวิศวกรรมเมืองว่าได้ดำเนินการและเหตุผลดังกล่าว ถ้าการดำเนินการยกเลิกของสำนักวิศวกรรมเมือง การดำเนินการดังกล่าวจะมีผลบังคับเมื่อได้แจ้งให้ทราบไปยังผู้ได้รับใบอนุญาต มิฉะนั้นการแจ้งให้ทราบล่วงหน้าดังกล่าวจะต้องมีบทบัญญัติเพิ่มเติมว่า จะสิ้นสุดและมีผลใช้บังคับภายใน 10 วัน การเพิกถอนใดๆ มีผลใช้บังคับทันที นอกจากนี้ยังสามารถทำการอุทธรณ์ไปยังสภา โดยการยื่นภายใน 10 วัน การเพิกถอน การระงับ หรือการปฏิเสธ อาจจะอุทธรณ์ไปยังสภาเทศบาลเมืองโดยการยื่นหนังสือแจ้งเตือนการอุทธรณ์กับผู้สอบบัญชี ภายใน 10 วันที่ได้รับแจ้ง

2.5 ข้อจำกัดของการจำหน่ายสินค้าบนทางเท้า

กฎหมายเมืองพอร์ตแลนด์ ได้กำหนดถึงข้อจำกัดและเงื่อนไขต่างๆ ในการจำหน่ายสินค้าบนทางเท้าไว้โดยละเอียด ดังนี้⁶⁵

1. ผู้ใดดำเนินธุรกิจบนทางเท้าของเมืองพอร์ตแลนด์ ซึ่งการใบอนุญาตซึ่งมีผลใช้บังคับภายใต้บทนี้ อาจขนส่งและ / หรือจัดวางสินค้าหรือบริการที่ได้รับอนุญาตบนรถเข็นจำหน่ายสินค้า ภายใต้เงื่อนไขดังต่อไปนี้

⁶⁵ Charter and Code of the City of Portland, Oregon , 17.26.130 Restrictions.

A. Any person conducting business on the sidewalks of the City of Portland with a valid permit issued under this Chapter may transport and/or display approved items or services upon any vending cart, under or subject to the following conditions:

1. The operating area shall not exceed 24 square feet of sidewalk which shall include the area of the vending cart, and, when externally located, the operator and trash receptacle.

2. The length of the vending cart shall not exceed 6 feet.

3. The height of the vending cart, excluding canopies, umbrellas, or transparent enclosures, shall not exceed 5 feet.

B. No person may conduct business on a sidewalk in any of the following places:

1. Within 10 feet of the intersection of the sidewalk with any other sidewalk except that the City Engineer may waive this restriction in writing for any location upon finding that construction of extra width sidewalks makes such use consistent with the standards established by Section 17.26.070.

2. Within 8 feet of the adjacent property line;

3. Within 10 feet of the extension of any building entrance or doorway, to the curb closest to the property line.

4. Within 10 feet of any handicapped parking space, or access ramp.

C. All persons conducting business on a sidewalk must display in a prominent and visible manner the permit issued by the City Engineer under the provisions of this Chapter and conspicuously post the price of all items sold.

D. All persons conducting business on a sidewalk must pick up any paper, cardboard, wood or plastic containers, wrappers, or any litter in any form which is deposited by any person on the sidewalk or street within 25 feet of the place of conducting business. Each person conducting business on a public sidewalk under the provisions of this Chapter shall carry a suitable container for placement of such litter by customers or other persons.

E. All person conducting business on a sidewalk shall obey any lawful order of a police officer to move to a different permitted location to avoid congestion or obstruction of the sidewalk or remove his vending cart entirely from the sidewalk if necessary to avoid such congestion or obstruction.

F. No person shall conduct business as defined herein at a location other than that designated on his permit.

G. No permittee shall make any loud or unreasonable noise of any kind by vocalization or otherwise for the purpose of advertising or attracting attention to his wares.

H. No permitted vending cart shall be left unattended on a sidewalk nor remain on the sidewalk between midnight and 6 a.m.

I. No permittee shall conduct business in violation of the provisions of any ordinance providing for a special event.

- 1.1 พื้นที่ในการดำเนินการ จะต้องไม่เกิน 24 ตารางฟุตของทางเท้าซึ่งรวมถึงพื้นที่ของรถเข็นจำหน่ายสินค้าและเมื่อตั้งอยู่ภายนอกที่ตั้ง ผู้ประกอบการและภาชนะรองรับขยะ
- 1.2 ความยาวของรถเข็นจำหน่ายสินค้าจะต้องไม่เกิน 6 ฟุต
- 1.3 ความสูงของรถเข็นจำหน่ายสินค้า ไม่รวมหลังคา ร่มหรือผนังโปร่งใส จะต้องไม่เกิน 5 ฟุต
2. ห้ามผู้ใดดำเนินธุรกิจบนทางเท้าในที่ใด ๆ ของสถานที่ดังต่อไปนี้:
 - 2.1 ภายใน 10 ฟุต ของจุดตัดบนทางเท้าซึ่งมีทางเท้าอื่น ๆ ยกเว้นว่าสำนักวิศวกรเมืองจะยกเลิกข้อกำหนดนี้ในแบบสำหรับที่ตั้งข้างต้น ถ้าพบว่าการก่อสร้างทางเท้าที่มีขนาดกว้างพิเศษทำให้การใช้งานดังกล่าวสอดคล้องกับมาตรฐานที่กำหนด
 - 2.2 ภายใน 8 ฟุตที่อยู่ติดกันกับเขตที่ดิน
 - 2.3 ภายใน 10 ฟุตของทางเข้าอาคารหรือประตู ถึงขอบที่ใกล้เสียงที่สุดกับเขตที่ดิน
 - 2.4 ภายใน 10 ฟุตของพื้นที่จอดรถสำหรับคนพิการหรือการเข้าถึงทางลาด
3. บุคคลที่ดำเนินธุรกิจบนทางเท้าทั้งหมดต้องแสดงใบอนุญาตที่ออกโดยสำนักวิศวกรเมืองภายใต้บทบัญญัติของบทนี้ ในลักษณะที่โดดเด่นและสามารถมองเห็นได้ และประกาศราคาของรายการสินค้าทั้งหมดที่ขาย
4. บุคคลที่ดำเนินธุรกิจบนทางเท้าทั้งหมด ต้องเก็บกระดาด กระดาดแข็งไม้ หรือภาชนะพลาสติก กระดาดห่อหรือขยะในรูปแบบใด ที่ถูกทิ้งไว้โดยคนที่อยู่บนทางเท้าหรือถนน ภายใน 25 ฟุตของสถานที่ในการดำเนินการกิจการ บุคคลผู้ดำเนินธุรกิจบนทางเท้าสาธารณะตามบทบัญญัติในหมวดนี้ จะต้องดำเนินการจัดหาภาชนะที่เหมาะสมสำหรับการรองรับขยะของลูกค้านหรือบุคคลอื่น
5. บุคคลที่ดำเนินธุรกิจบนทางเท้าทั้งหมด จะต้องปฏิบัติตามคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการย้ายไปยังสถานที่ที่ได้รับอนุญาตที่แตกต่างกันเพื่อหลีกเลี่ยงความแออัดหรือการกีดขวางทางเดินเท้า หรือการย้ายรถเข็นที่จำหน่ายทั้งหมดจากทางเท้า ถ้าจำเป็นเพื่อหลีกเลี่ยงความแออัดหรือการกีดขวาง
6. ห้ามบุคคลที่ดำเนินธุรกิจบนทางเท้าไปตั้งที่อื่น นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต
7. ห้ามผู้ได้รับใบอนุญาต ทำให้เสียงดังใด ๆ หรือเสียงรบกวน โดยไม่มีเหตุผลใด ๆ ในการเปล่งเสียง หรืออื่น ๆ เพื่อวัตถุประสงค์ในการโฆษณาหรือการดึงดูดความสนใจในสินค้า
8. ห้ามผู้ได้รับใบอนุญาต ทิ้งหรือไม่สนใจรถเข็นจำหน่ายสินค้าไว้บนทางเท้าหรือยังคงอยู่บนทางเท้าระหว่างเที่ยงคืนและ 06:00 น.

9. ผู้ได้รับใบอนุญาต จะต้องไม่ดำเนินธุรกิจในการละเมิดบทบัญญัติของกฎหมายใด ๆ ที่จัดไว้สำหรับกรณีพิเศษ

2.6 การอุทธรณ์

เมืองพอร์ตแลนด์ได้กำหนดถึงอาจอุทธรณ์กรณีใบอนุญาตถูกเพิกถอน หรือระงับไว้ดังนี้⁶⁶

ผู้ตรวจสอบต้องวางอุทธรณ์ในปฏิทินสภา ในโอกาสแรกที่สะดวก และจะต้องแจ้งสำนักวิศวกรเมือง ในการรับฟังอุทธรณ์ข้างต้น สภาจะรับฟังพยานทั้งหมดรวมทั้งสำนักวิศวกรเมือง หรือตัวแทนของเขาที่ต้องระบุเหตุแห่งการกระทำนี้ และผู้ขออนุญาตหรือผู้ที่ได้รับใบอนุญาตที่ถูกเพิกถอน หรือระงับ อาจจัดหาพยานหลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษร หรืออื่น ๆ และอาจถามพยานในนามของตัวเองหรือในนามของเมือง สภาจะรับฟังและพิจารณาอุทธรณ์และการตัดสินใจของสภาถือเป็นที่สุดและมีผลบังคับทันที

2.7 การลงโทษสำหรับการละเมิด

กรณีที่มีการละเมิดบทบัญญัติของเมืองพอร์ตแลนด์ ได้กำหนดบทลงโทษไว้ ดังนี้⁶⁷

ผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติใด ๆ ในหมวดนี้ ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 500 เหรียญ หรือจำคุกเป็นระยะเวลาไม่เกิน 6 เดือนหรือทั้งจำทั้งปรับ ในกรณีที่บทบัญญัติใด ๆ ในหมวดนี้ถูกละเมิดโดยบริษัท หรือเจ้าหน้าที่ของบริษัท หรือเจ้าหน้าที่ หรือบุคคล หรือบุคคลที่รับผิดชอบสำหรับการละเมิดจะอยู่ภายใต้การลงโทษที่ไว้ไว้

⁶⁶ Charter and Code of the City of Portland, Oregon , 17.26.160 Appeal. The Auditor shall place the appeal on the Council calendar at the first convenient opportunity therefor and shall notify the City Engineer thereof. At the hearing upon appeal, the Council shall hear all witnesses including the City Engineer or his representative who shall state the grounds for this action, and the applicant or person whose permit has been revoked or suspended may supply testimony in writing by witnesses or otherwise and may question witnesses on his own behalf or on behalf of the City. The Council shall hear and determine the appeal and the decision of the Council shall be final and effective immediately.

⁶⁷ Charter and Code of the City of Portland, Oregon , 17.26.170 Penalty for Violation.

Any person violating any of the provisions of this Chapter shall, upon conviction thereof, be punished by a fine not exceeding \$500 or by imprisonment for a period not exceeding 6 months, or by both such fine and imprisonment. In the event that any provisions of this Chapter is violated by a firm or corporation, the officer or officers, or the person or persons responsible for the violation shall be subject to the penalty herein provided.

2.8 การละเมิดเหตุรำคาญ และการระงับอย่างรวดเร็ว

วิธีการในการดำเนินการกรณีการละเมิดบทบัญญัติใดๆ ในหมวดนี้ ที่เกิดจากรถเงินจำหน่ายสินค้าบนถนน ได้กำหนดไว้ดังนี้⁶⁸

ข้อกำหนดของรถเงินจำหน่ายสินค้าบนทางเท้าในการละเมิดบทบัญญัติใดๆ ในหมวดนี้ ที่ถูกประกาศให้เป็นเหตุรำคาญสาธารณะ สำนักวิศวกรเมืองอาจทำการเคลื่อนย้ายรถเงินที่จำหน่ายสินค้าที่พบบนทางเท้าในการละเมิดบทนี้ และมีอำนาจในการเก็บรถเงินที่จำหน่ายสินค้าดังกล่าวไว้จนกว่าเจ้าของจะไถ่คืน โดยการจ่ายเงินค่าใช้จ่ายในการขนย้ายและการเก็บรักษา จึงจะได้รับคืนโดยคณะกรรมการในค่าธรรมเนียม

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะ ในประเทศสหรัฐอเมริกา นั้น เนื่องจากเมืองพอร์ตแลนด์ รัฐออริกอน เป็นเมืองที่มีความเจริญ มีความปลอดภัย สวยงามและสะอาด แต่ก็ได้มีบทบัญญัติในเรื่อง การจำหน่ายสินค้าบนทางเท้าไว้เป็นการเฉพาะ โดยมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะของเมืองพอร์ตแลนด์ รัฐออริกอน ประเทศสหรัฐอเมริกา มีดังนี้ ในการจำหน่ายสินค้าบนทางเท้านั้น ร้านค้าต้องมีลักษณะเป็นรถเงินที่สามารถเคลื่อนย้ายได้ โดยผู้ประกอบการจำหน่ายสินค้าบนทางเท้า สามารถเลือกสถานที่ตั้งได้ โดยได้รับหนังสือยินยอมจากเจ้าของทรัพย์สินที่อยู่ติดกันกับพื้นที่ที่ได้รับอนุญาต รวมถึงมีการตรวจสอบจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเข้มงวดไม่ว่าจะเป็นรูปแบบของรถเงินที่ใช้ในการจำหน่ายสินค้า การตรวจสอบความปลอดภัยของอุปกรณ์ที่ใช้ต้องได้มาตรฐาน ซึ่งมาตรการการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะของเมืองพอร์ตแลนด์ที่สำคัญคือ การให้ผู้ขอใบอนุญาตจำหน่ายสินค้าต้องมีการซื้อประกันภัย เพื่อคุ้มครองผู้ได้รับอนุญาต เจ้าของทรัพย์สินและเมืองพอร์ตแลนด์ สำหรับความเสียหายต่อทรัพย์สินหรือบาดเจ็บหรือตาย ที่เกิดจากการทำงานภายใต้ใบอนุญาต โดยการประกันภัยดังกล่าวจะให้ความคุ้มครองไม่น้อยไปกว่า \$ 1,000,000 (หนึ่งล้านดอลลาร์)

⁶⁸ Charter and Code of the City of Portland, Oregon , 17.26.180 Violation a Nuisance, Summary Abatement.

The placement of any vending cart on any sidewalk in violation of the provisions of this Chapter is declared to be a public nuisance. The City Engineer may cause the removal of any vending cart found on a sidewalk in violation of this Chapter and is authorized to store such vending cart until the owner thereof shall redeem it by paying the removal and storage charges therefore to be established by the Commissioner In Charge.

จะเห็นได้ว่ามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะในประเทศอินเดียและประเทศสหรัฐอเมริกา นั้น มีกำหนดมาตรการที่มีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ

1. ใบอนุญาตการจำหน่ายสินค้าบนถนน ทั้งสองประเทศได้มีการกำหนดให้ต้องมีการออกใบอนุญาตในการจำหน่ายสินค้าบนถนน เพื่อควบคุมการจำหน่ายสินค้าบนถนนหรือในที่สาธารณะ เพื่อให้รัฐสามารถเข้าไปควบคุม ดูแล จัดการรวมถึงการจัดระเบียบการใช้ประโยชน์ในพื้นที่สาธารณะได้ ซึ่งกรณีนี้สามารถนำมาเป็นแนวทางเพื่อนำมาปรับใช้กับการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะของประเทศไทยได้

2. สถานที่ในการจำหน่ายสินค้า ทั้งประเทศอินเดียและประเทศสหรัฐอเมริกา ได้กำหนดให้สามารถทำการจำหน่ายสินค้าได้ทุกที่ ยกเว้นในกรณีที่มีการออกประกาศพื้นที่หรือเขตห้ามจำหน่าย ซึ่งในกรณีนี้ต่างกับประเทศไทยซึ่งกำหนดให้บนถนนหรือในสถานสาธารณะเป็นเขตห้ามจำหน่ายสินค้าโดยเด็ดขาด ไม่ว่าจะเป็นการจำหน่ายในลักษณะใด รวมไปถึงการใช้ยานยนต์ เว้นแต่เจ้าพนักงานท้องถิ่นจะประกาศเป็นจุดผ่อนผัน โดยความเห็นชอบของเจ้าพนักงานจราจร ซึ่งตามข้อเท็จจริงที่การจำหน่ายสินค้าบนถนนหรือในที่สาธารณะของไทยนั้น มีมาเป็นระยะเวลานานแล้ว สมควรที่จะให้การจำหน่ายสินค้าบนถนนหรือในที่สาธารณะเป็นเรื่องหลัก โดยมีการออกกฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวกับเรื่องนี้

3. สิทธิและหน้าที่ของผู้จำหน่ายสินค้าบนถนน โดยทั้งประเทศอินเดียและประเทศสหรัฐอเมริกา ได้มีการกำหนดรับรองถึงสิทธิและหน้าที่ของผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนไว้ ซึ่งสามารถนำมาเป็นแนวทางเพื่อนำมาปรับใช้กับการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะของประเทศไทยได้เช่นกัน

ซึ่งผู้ศึกษาจะทำการศึกษาเปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะของประเทศไทย ประเทศอินเดียและประเทศสหรัฐอเมริกา ไว้โดยละเอียดในบทต่อไป

บทที่ 4

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่ สาธารณะในประเทศไทย

ในบทนี้จะเป็นการกล่าวถึงมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะในประเทศไทย ว่ามีมาตรการอย่างไร และบทกฎหมายที่เกี่ยวข้องมีอะไรบ้าง รวมถึงการศึกษาเปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะของประเทศไทย ประเทศอินเดียและประเทศสหรัฐอเมริกา

1. มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าบนถนนหรือในที่สาธารณะ ในประเทศไทย

เนื่องจากการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะหรือที่เรียกกันว่า หาบเร่แผงลอยของประเทศไทยนั้น เริ่มมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นในเขตเมืองหลวงอย่างกรุงเทพมหานครและตามเมืองใหญ่ รัฐจึงมีความพยายามเข้าไปกำกับดูแลการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะหรือหาบเร่แผงลอยด้วยมาตรการทางกฎหมาย ปรากฏครั้งแรกในปี พ.ศ. 2487 เมื่อเทศบาลนครกรุงเทพ ตราเทศบัญญัติ เรื่อง การควบคุมแผงลอย และ เทศบัญญัติเรื่อง การรื้อขาย โดยเทศบัญญัตินี้ได้ให้ความหมายแผงลอยและการรื้อขาย รวมทั้งมีบทบัญญัติว่าด้วยการกำกับดูแลการค้าหาบเร่แผงลอยเช่น ระบุว่าต้องมีใบอนุญาตจากเจ้าพนักงาน ห้ามผู้ค้าทำการค้าในที่ที่ห้ามไว้ ห้ามทอดทิ้งวัสดุที่ใช้ในการค้า โดยปราศจากการดูแล เว้นแต่จะมีเหตุอันสมควรและกำหนดระยะเวลาที่ขายได้เป็นต้น⁶⁹ ทั้งนี้ ปัจจุบันกฎหมายสำคัญที่เกี่ยวข้องกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าบนถนนหรือในสถานสาธารณะของประเทศไทย มีดังนี้

⁶⁹ นฤมล นิราทร, “หาบเร่แผงลอยอาหาร : ความสำเร็จและดั่งบังชี,” หน้า 74.

1.1 พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง

พ.ศ. 2535

โดยกฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานด้านการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง การดูแลรักษาความสะอาดของถนน ทางเดิน ที่สาธารณะ และสถานสาธารณะต่างๆ ในเขตองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นับว่าเป็นภาระหน้าที่หนึ่ง ที่ต้องดำเนินการ ดังนั้น การบริหารจัดการเรื่อง ความสะอาด จึงเป็นเรื่องที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อาจอาศัยอำนาจ ตาม พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ซึ่งจะมิบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการดูแลรักษา กรณีที่มีการจำหน่ายสินค้าบนถนน หรือในที่สาธารณะ

การที่แผงลอยหรือรถเข็นขายสินค้า สามารถทำการค้าขายกันได้บนถนนหนทาง เพราะมีพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 อนุญาตให้ทำได้ เจตนาของกฎหมายฉบับ นี้ก็เพื่อให้อำนาจกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในการเข้ามาช่วยจัดระเบียบการค้าขายให้เป็นที่เป็นทาง เพราะถ้ามิได้ขายกันในตลาดไม่ว่าด้วยเหตุใดก็ตาม ผู้จำหน่ายสินค้าก็มีโอกาสตั้งแผงลอยค้าขายกันนอกตลาดได้ แต่ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อน การที่กฎหมายให้อำนาจเจ้าหน้าที่เป็นผู้กำหนดจุดผ่อนผันให้ขายหรือจำหน่ายสินค้าได้ ก็เพื่อเป็นการจัดระเบียบการค้านอกตลาด ทั้งให้เกิดความสะดวกแก่ผู้ซื้อ ในขณะที่เดียวกันก็ไม่ให้ผู้จำหน่ายสินค้าจำหน่ายสินค้ากีดขวางทางเดิน ทำให้บ้านเมืองขาดระเบียบ และสิ่งแวดล้อมสกปรกไปด้วย ซึ่งจะกล่าวในรายละเอียดดังนี้

ตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ได้กำหนดถึงสภาพการบังคับใช้กฎหมายไว้ใน

มาตรา 2 บัญญัติว่า “พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับในเขตเทศบาล สุขาภิบาล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา เมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

สำหรับองค์การบริหารส่วนจังหวัด จะให้ใช้พระราชบัญญัตินี้บังคับในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัดใด ในท้องที่ใด มีบริเวณเพียงใด และจะให้ใช้บังคับทั้งหมดทุกมาตรา หรือยกเว้นมาตราใด ให้กระทรวงมหาดไทยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

สำหรับองค์การปกครองท้องถิ่นอื่นนอกจากที่ระบุไว้ในวรรคหนึ่งและวรรคสอง การใช้บังคับตามพระราชบัญญัตินี้ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยประกาศ”

โดยพระราชบัญญัติฯ นี้ มีผลบังคับใช้เฉพาะในเขตเทศบาล สุขาภิบาล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยาเท่านั้น ส่วนเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด และองค์การบริหารส่วนตำบล ยังไม่อาจบังคับใช้ตามพระราชบัญญัติฯ นี้ได้ ซึ่งการบังคับใช้ในเขตท้องถื่นใดหรือพื้นที่ใด ในทุกมาตรา หรือบางมาตรา ให้เป็นไปตามประกาศของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ที่จะประกาศกำหนด (ในกรณีของเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ส่วนองค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นประกาศของกระทรวงมหาดไทย)

ในส่วนบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะนั้น ได้บัญญัติไว้ใน

มาตรา 20 “ห้ามมิให้ผู้ใด

- (1) ปรงอาหาร ขายหรือจำหน่ายสินค้าบนถนน หรือในสถานสาธารณะ
- (2) ใช้รถยนต์หรือล้อเลื่อนเป็นที่ปรงอาหารเพื่อขายหรือจำหน่ายให้แก่ประชาชน บนถนนหรือในสถานสาธารณะ
- (3) ขายหรือจำหน่ายสินค้าซึ่งบรรทุกบนรถยนต์ รถจักรยานยนต์หรือล้อเลื่อน บนถนนหรือในสถานสาธารณะ

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่การปรงอาหารหรือการขายสินค้าตาม (1) หรือ (2) ในถนนส่วนบุคคลหรือในบริเวณที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ประกาศผ่อนผันให้กระทำได้ในระหว่างวัน เวลาที่กำหนดด้วยความเห็นชอบของเจ้าพนักงานจราจร”

โดยมาตรา 20 นี้ ห้ามผู้ใดปรงอาหาร ขายหรือจำหน่ายสินค้า ใช้รถยนต์หรือล้อเลื่อนเป็นที่ปรงอาหารเพื่อขายหรือจำหน่ายให้แก่ประชาชน ขายหรือจำหน่ายสินค้าซึ่งบรรทุกบนรถยนต์ รถจักรยานยนต์หรือล้อเลื่อน บนถนนหรือในสถานสาธารณะ ซึ่งตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ได้ให้คำจำกัดความคำว่า “สถานสาธารณะ” ไว้หมายความรวมถึง สถานที่ที่จัดไว้เป็นสาธารณะสำหรับประชาชนใช้เพื่อการบันเทิง การพักผ่อนหย่อนใจ หรือการชุมนุม และให้คำจำกัดความคำว่า “ถนน” ไว้หมายความรวมถึง ทางเดินรถ ทางเท้า ขอบทาง ไหล่ทาง ทางข้ามตามกฎหมายว่าด้วยการจราจรทางบก ตรอก ซอย สะพาน หรือถนนส่วนบุคคลซึ่งเจ้าของยินยอมให้ประชาชนใช้เป็นทางสัญจรได้

ในวรรคสองได้กำหนดเป็นข้อยกเว้นไว้ว่า การปรงอาหาร ขายหรือจำหน่ายสินค้า ใช้รถยนต์หรือล้อเลื่อนเป็นที่ปรงอาหารเพื่อขายหรือจำหน่ายให้แก่ประชาชน บนถนน หรือในสถานสาธารณะ สามารถกระทำได้ในถนนส่วนบุคคลหรือในบริเวณที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ประกาศผ่อนผันให้กระทำได้ในระหว่างวัน เวลาที่กำหนดด้วยความเห็นชอบ

ของเจ้าพนักงานจรจร จึงอาจกล่าวได้ว่า กฎหมายว่าด้วยรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง จะห้ามมิให้มีการขายอาหารหรือจำหน่ายสินค้าบนถนนหรือในสถานสาธารณะทุกพื้นที่ ยกเว้นในบริเวณที่เจ้าพนักงานท้องถิ่น โดยความเห็นชอบของเจ้าพนักงานจรจร ประกาศผ่อนผันไว้

“จุดผ่อนผัน” คือ บริเวณที่หรือทางสาธารณะที่ได้รับการประกาศผ่อนผันจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ให้สามารถทำการค้าได้ในระหว่างวัน เวลาที่กำหนดด้วยความเห็นชอบของเจ้าพนักงานจรจร โดยผู้ค้าจะต้องได้รับอนุญาตให้ทำการค้าในที่สาธารณะและมีบัตรประจำตัวผู้ค้า/ผู้ช่วยผู้ค้า เพื่อนำติดตัวได้ตลอดเวลาที่ทำการค้าหรือติดไว้ที่แผงค้าสามารถมองเห็นได้ชัดเจน

สถานที่ที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่อนุญาตให้ขายเรียกว่าเป็นจุดผ่อนผันให้ขายหรือจำหน่ายสินค้า ซึ่งเมื่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ได้อนุญาตแล้ว ต่อมาปรากฏว่า จุดผ่อนผันนั้น ไม่มีความเหมาะสมอีกต่อไป เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ก็มีอำนาจตามกฎหมายที่จะยกเลิกได้

นอกจากนี้ในกรุงเทพมหานครยังมีการกำหนดจุดทบทวนขึ้น ซึ่งจุดทบทวนนี้หมายความว่า จุดที่ผู้ค้าได้ทำการค้าและที่กรุงเทพมหานครขอให้เป็นจุดผ่อนผันแต่ที่ผู้บัญชาการตำรวจนครบาล ไม่ให้ความเห็นชอบ แต่กรุงเทพมหานครยังมีความต้องการขอให้ทบทวนเป็นจุดผ่อนผันให้อีก⁷⁰

ในส่วนบทกำหนดโทษนั้น ตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ได้กำหนดไว้ใน

มาตรา 50 วรรคหนึ่งว่า “ในกรณีที่มีการกระทำความผิดหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่า มีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นและพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิดหรือผู้ที่ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดนั้นพร้อมด้วยยานพาหนะ เครื่องมือ และสิ่งของที่ใช้ในการกระทำความผิดเพื่อดำเนินการตามกฎหมายได้”

เป็นการให้อำนาจเจ้าพนักงานท้องถิ่นและพนักงานเจ้าหน้าที่ในการจับกุมหากพบเห็นการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติดังกล่าวสามารถดำเนินการจับกุมได้ทันที ส่วนอำนาจในการเปรียบเทียบปรับนั้น ตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนบทบัญญัติมาตรา 20 จะกำหนดเป็นโทษปรับไม่มี

⁷⁰ กองนโยบายและแผน สำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร , รายงานการศึกษาเรื่องหาบเร่ - แผงลอยใน กรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2555 , หน้า 3.

โทษจำคุก ซึ่งมาตรา 54 ได้กำหนดว่า “ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนบทบัญญัติมาตรา 20 ผู้ที่ฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท”

การกระทำของเจ้าพนักงานท้องถิ่นและพนักงานเจ้าหน้าที่ในการจับกุมและเปรียบเทียบปรับกับผู้ฝ่าฝืนกฎหมาย เพื่อบังคับการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ต้องกระทำโดยชอบด้วยกฎหมาย ดังนั้นจึงเห็นได้ว่ากิจการของฝ่ายปกครองที่กระทำขึ้น เป็นกิจการที่กระทำขึ้นเพื่อประโยชน์สาธารณะ ในบางกรณีจึงเป็นการบังคับฝ่ายเดียวแต่จะต้องมีกฎหมายพิเศษให้อำนาจ จะกระทำไปโดยปราศจากอำนาจของกฎหมายที่บัญญัติไว้มิได้ ซึ่งเป็นอำนาจที่เอกชนไม่มี จะเห็นได้ว่าความเกี่ยวกันระหว่างฝ่ายปกครองกับเอกชนมีลักษณะไม่เสมอภาคกัน กล่าวคือ ฝ่ายปกครองมีอำนาจเหนือกว่า เช่น การออกคำสั่งฝ่ายเดียว ออกหนังสืออนุญาต การจับกุม คุมขัง ตรวจค้น และเปรียบเทียบปรับ เป็นต้น⁷¹

แนวคำวินิจฉัยของศาลปกครองในคดีเกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 มีดังนี้

คำพิพากษาศาลปกครองกลางที่ 76/2546 ผู้ฟ้องคดีประกอบกิจการจำหน่ายเครื่องสุขภัณฑ์ได้รับความเดือดร้อนเสียหายเนื่องจากเทศบาลปล่อยให้มีการจอดรถเข็นและแผงลอยขายอาหารและอื่นๆ บริเวณสองฝั่งถนนบังหน้าร้านตนเป็นเหตุให้ผู้ที่จะซื้อสินค้าผู้ฟ้องคดีไม่ได้รับความสะดวกและไม่มีที่จอดรถ จึงไม่มาซื้อสินค้าเป็นเหตุให้ขาดรายได้จำนวนมาก เป็นมานานนับ 10 ปี เคยมีหนังสือร้องเรียนเทศบาลแล้วก็ไม่ได้รับการแก้ไข จึงนำคดีมาฟ้องขอให้เทศบาลมีคำสั่งให้ผู้ค้าย้ายไปที่อื่นแทนการเบียดเบียนพื้นที่ผิวจราจรอันเป็นสมบัติส่วนรวม เมื่อบนถนนสองฟากถนนมีผู้ค้าตั้งแผงลอยและรถเข็นขายอาหารและอื่นๆ อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 เมื่อผู้ฟ้องคดีมีหนังสือร้องเรียน เทศบาลในฐานะเจ้าพนักงานท้องถิ่นจึงมีหน้าที่ที่จะต้องดำเนินการตามมาตรา 44 แห่งพระราชบัญญัติการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 การที่เทศบาลมีการผ่อนผันให้ตั้งแผงลอยและรถเข็นขายอาหารตลอดมา

⁷¹ นพรัตน์ สุวรรณกุล, “ปัญหาทางกฎหมายในการบังคับใช้ตามกฎหมายรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง,” (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2542), หน้า 110.

โดยไม่ดำเนินการตามหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ ทั้งที่มีอำนาจตามมาตรา 20 ที่จะออกประกาศผ่อนผันโดยถูกต้องตามกฎหมายได้ แต่เทศบาลก็หาได้ดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งไม่กรณีจึงฟังว่าเทศบาลละเลยต่อหน้าที่ตามที่พระราชบัญญัติการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 กำหนดให้ต้องปฏิบัติ

คดีนี้มีประเด็นว่า เทศบาลมีการผ่อนผันให้ตั้งแผงลอยและรถเข็นขายอาหารมาโดยตลอดเป็นเวลานานกว่า 10 ปี โดยไม่ดำเนินการออกประกาศผ่อนผันให้ถูกต้องตามกฎหมายการที่เทศบาลเพิกเฉยไม่ดำเนินการ ถือว่าเทศบาลละเลยต่อหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.26/2549 วินิจฉัยว่า เมื่อเจ้าของบ้านร้องเรียนว่า ร้านก๋วยเตี๋ยวของผู้ฟ้องคดีปิดกั้นหน้าบ้าน ทำให้ลำบากในการเข้าออก มีการปลูกร้านรुक้าเข้าไปในบริเวณหน้าบ้าน และทำให้หน้าบ้านสกปรก จึงขอให้นายกเทศมนตรีดำเนินการย้ายร้านขายก๋วยเตี๋ยวของผู้ฟ้องคดีออกไปโดยเร็ว

เมื่อปลัดเทศบาลได้มีการตรวจสอบข้อเท็จจริง ผลปรากฏว่าผู้ฟ้องคดีได้ตั้งเต็นท์โดยมีส่วนหนึ่งของเต็นท์รुक้าออกไปนอกเขตพื้นที่ผ่อนผัน โดยทิศเหนือรुक้าเข้าไปในทางเท้าที่เทศบาลกันไว้สำหรับประชาชนใช้สัญจร ทิศใต้รुक้าเข้าไปในทางเข้าออกบ้านของเจ้าของบ้านที่ร้องเรียน ด้านทิศตะวันตกผู้ฟ้องคดีได้สร้างหลังคาเพิงพักต่อจากชายเต็นท์รुक้าเข้าไปที่สาธารณะที่เป็นเขตทางหลวง เพื่อใช้เป็นสถานที่จัดเตรียมอาหาร ล้างภาชนะพร้อมกับตั้งวางอุปกรณ์จำหน่ายก๋วยเตี๋ยวและยังได้ขึงวัสดุเพื่อปิดกั้นแดดทำให้หน้าบ้านของผู้ร้องเรียนสกปรกรกรุงรัง

ปลัดเทศบาลได้แจ้งให้ผู้ฟ้องคดีดำเนินการแก้ไขและให้ใช้พื้นที่เฉพาะบริเวณจุดผ่อนผันเท่านั้น แต่ผู้ฟ้องคดีก็ได้ดำเนินการ เทศบาลตำบลจึงได้จัดจุดผ่อนผันบริเวณอื่นให้ผู้ฟ้องคดีย้ายไปขายก๋วยเตี๋ยวแห่งใหม่ แต่ผู้ฟ้องคดีก็ไม่ยินยอม ทำให้เกิดปัญหาการร้องเรียนไม่ได้ข้อยุติ

เมื่อนายกเทศมนตรีเห็นว่าการกำหนดจุดผ่อนผันบริเวณหน้าบ้านของเจ้าของบ้านไม่มีความเหมาะสมอีกต่อไป จึงได้มีประกาศยกเลิกจุดผ่อนผันให้ขายหรือจำหน่ายสินค้าบริเวณดังกล่าว จึงเป็นการใช้ดุลพินิจออกประกาศโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว ศาลปกครองสูงสุดจึงพิพากษายกฟ้องของผู้ฟ้องคดี

คดีนี้มีประเด็น แม้จะเกี่ยวกับความสะดวกในการซื้อหาอาหารของคนในชุมชน แต่ถ้าผู้ค้าขายทำไม่ถูกต้อง โดยมีการลิดรอนสิทธิในการพักอาศัยอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีของผู้อื่น เมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐออกคำสั่งเพื่อคุ้มครองสิทธิให้แก่ผู้อื่น โดยถูกต้อง

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.198/2551 กรณีผู้ประกอบการค้าได้ขายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะโดยไม่ได้กำหนดเป็นจุดผ่อนผัน ต่อมาเจ้าพนักงานท้องถิ่นสั่งห้ามขายกรณีพื้นที่ดังกล่าวไม่ได้มีการประกาศให้เป็นจุดผ่อนผัน จึงเป็นการขายโดยฝ่าฝืนกฎหมาย จึงไม่มีสิทธิที่จะขายมาตั้งแต่ต้น กรณีไม่ถือเป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหาย จึงไม่มีสิทธิฟ้องคดี แต่หากเคยได้กำหนดเป็นจุดผ่อนผันและได้รับอนุญาตให้จำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะ ถ้าต่อมาได้มีการยกเลิกจุดผ่อนผันหรือห้ามขาย กรณีถือว่าเป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายแล้ว นำคดีมาฟ้องศาลปกครองได้ตามเงื่อนไขแห่งการฟ้องคดี

คดีนี้มีประเด็นว่า ผู้ประกอบการค้าได้จำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะโดยไม่ได้กำหนดเป็นจุดผ่อนผัน จึงเป็นการขายที่ผิดกฎหมาย ไม่ถือเป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายหรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหาย จึงไม่มีสิทธิฟ้องคดี

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.483/2555 ผู้ฟ้องคดีซึ่งตั้งแผงขายสินค้าอยู่บนทางเท้าสาธารณะบริเวณหน้าห้างสรรพสินค้า โดยได้รับการอนุโลมให้ขายหรือจำหน่ายสินค้าชั่วคราว ในช่วงเวลา 18 นาฬิกาถึง 4 นาฬิกา แต่ต่อมาผู้อำนวยการเขตบางรัก(ผู้ถูกฟ้องคดี) ได้ออกประกาศห้ามประกอบกิจการค้าบนทางเท้าโดยเด็ดขาด ถ้ามีการฝ่าฝืนก็จะถูกจับกุมและดำเนินคดีอาญา ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า ประกาศดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมายทำให้ผู้ฟ้องคดีและผู้ค้ารายอื่นๆ ไม่สามารถประกอบกิจการค้าในบริเวณตามที่ประกาศได้ตามปกติและพื้นที่ส่วนหนึ่งในบริเวณดังกล่าวเป็นที่ดินของ สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์อีกส่วนหนึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของกรุงเทพมหานครจึงนำคดีมาฟ้องต่อ ศาลปกครอง ขอให้ศาลมีคำพิพากษาเพิกถอนประกาศห้ามประกอบกิจการค้าบนทางเท้า

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า เมื่อทางเท้าบริเวณที่ค้าขายสินค้าเป็นที่ดินของสำนักงาน ทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ส่วนหนึ่งและเป็นที่ดินที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรุงเทพมหานครอีกส่วนหนึ่ง ซึ่งยินยอมให้ประชาชนใช้เป็นทางสัญจรมาตลอดจึงมีสภาพเป็นทางตามมาตรา 4 (2) แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 และเป็นถนนหรือที่สาธารณะตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 จึงต้องห้ามตั้งวาง หรือกองวัสดุใดๆ บนถนนและห้ามปรุงอาหารขาย จำหน่ายสินค้าบนถนนหรือสถานที่สาธารณะ เว้นแต่เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ผ่อนผันให้ตามมาตรา 19 และมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 เมื่อผู้ถูกฟ้องคดีในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่เคยอนุญาตให้ผู้ใดขายหรือจำหน่ายสินค้าในบริเวณที่พิพาทมาก่อน อีกทั้ง ผู้ฟ้องคดีก็ไม่เคยได้รับอนุญาตหรือผ่อนผันจากสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ หรือจากผู้ถูกฟ้องคดีให้ขายหรือจำหน่ายสินค้าในบริเวณ

ดังกล่าวแต่ประการใด การขายหรือจำหน่ายสินค้าของผู้ฟ้องคดี จึงเป็นการกระทำไม่ชอบด้วยกฎหมายโดยชัดแจ้ง การที่ผู้ถูกฟ้องคดีในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง ได้อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ออกประกาศห้ามมิให้มีการประกอบกิจการค้าบริเวณพิพาท จึงเป็นเพียงการยืนยัน หน้าที่ที่บุคคลมีอยู่ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายโดยมิได้มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงหรือระงับสิทธิ หรือหน้าที่ของผู้ฟ้องคดีซึ่งประกอบกิจการค้าในบริเวณดังกล่าวโดยไม่มีสิทธิและเป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมายมาแต่ต้น ผู้ฟ้องคดีจึงไม่มีสิทธิที่จะฟ้องเพิกถอนประกาศดังกล่าวและเมื่อการประกอบกิจการของผู้ฟ้องคดีเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืน พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 อันเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายและต้องรับโทษ แต่ผู้ถูกฟ้องคดีมิได้ดำเนินการตามกฎหมายโดยเด็ดขาดมาแต่ต้น โดยอนุโลมให้ประกอบกิจการได้ชั่วคราวเท่านั้น จึงไม่ทำให้ผู้ฟ้องคดีมีความชอบธรรมที่จะค้าขายในบริเวณดังกล่าวต่อไป

คดีนี้มีประเด็นที่ว่า การจะประกอบกิจการค้าบนทางเท้าสาธารณะได้ จะต้องเป็นกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ได้อนุญาตแล้วเท่านั้น เมื่อไม่ได้อนุญาตเพียงแต่อนุโลมให้ค้าขายได้เป็นการชั่วคราว จึงไม่ถือว่าเป็นผู้มีสิทธิ โดยชอบด้วยกฎหมาย และพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจที่จะไม่ให้ค้าขายต่อไป

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.487/2556 ผู้ถูกฟ้องคดี (นายกเทศมนตรี) ได้มีประกาศเทศบาลเรื่อง กำหนดจุดผ่อนผันให้ จำหน่ายสินค้าตาม โครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน บริเวณถนนหลวง รวมถึงบริเวณหน้าที่ดิน ที่เป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ฟ้องคดีที่ 1 และเป็นที่ตั้งโรงเรียนของผู้ฟ้องคดีที่ 2 ทำให้มีผู้จำหน่ายสินค้านำสินค้ามาจำหน่ายจำนวนมากและทำให้บริเวณดังกล่าวสกปรกส่งกลิ่นเหม็นไม่เป็นระเบียบ มีปัญหาการสัญจรของประชาชนและนักเรียนจนเกิดอุบัติเหตุหลายครั้ง และทำให้โรงเรียนของผู้ฟ้องคดีที่ 2 ไม่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานการประเมินคุณภาพและภาพลักษณ์สถาบันศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า ผู้ถูกฟ้องคดีเป็นเจ้าพนักงานท้องถิ่นในเขตเทศบาลตามกฎหมาย ย่อมมีอำนาจประกาศผ่อนผันได้ด้วยความเห็นชอบของเจ้าพนักงานจราจรตามมาตรา 4 ประกอบมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 แต่ถึงแม้การออกประกาศดังกล่าวเป็นการดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลที่มีจุดประสงค์ ให้ประชาชน โดยเฉพาะคนยากจนในพื้นที่ได้มีโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุน และได้ประกอบอาชีพโดยสุจริต มีรายได้ อันส่งผลให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจเพื่อประโยชน์

ของประชาชนโดยรวม แต่ผู้ถูกฟ้องคดีก็ต้องคำนึงถึงความเดือดร้อนเสียหายที่ผู้ฟ้องคดีได้รับด้วยการที่ผู้ฟ้องคดีที่ 2 เป็นผู้ดำเนินกิจการสถานศึกษา เมื่อการจำหน่ายสินค้าบริเวณหน้าโรงเรียนมีความไม่เป็นระเบียบ เกิดความแออัดสกปรกและท่อระบายน้ำมีกลิ่นเหม็นจากสิ่งปฏิกูลที่เกิดจากการจำหน่ายสินค้าผู้ฟ้องคดีย่อมได้รับความเดือดร้อนเสียหายอย่างมากจากประกาศและทำให้นักเรียน ผู้ปกครอง ครูและประชาชนทั่วไปไม่สะดวกในการสัญจรเนื่องจากการจราจรคับคั่ง เกิดอุบัติเหตุบ่อยครั้ง ซึ่งย่อมส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของครูและนักเรียนของโรงเรียนตามมาตรฐานการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการและ ผู้ถูกฟ้องคดีไม่อาจดูแลความสงบเรียบร้อยความปลอดภัยในการสัญจรและความสะอาดบนถนนสาธารณะได้อย่างเพียงพอ ตามอำนาจหน้าที่ที่พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 กำหนดให้ต้องปฏิบัติได้ จึงพิพากษาให้เพิกถอนประกาศกำหนดจุดผ่อนผันให้จำหน่ายสินค้า

คดีนี้มีประเด็นเกี่ยวกับการใช้อำนาจของเทศบาลตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ในการออกประกาศกำหนดจุดผ่อนผันให้จำหน่ายสินค้าในที่สาธารณะ แต่ผลของการดำเนินการดังกล่าวทำให้บริเวณหน้าที่ดินของผู้ฟ้องคดี เกิดสิ่งสกปรก กลิ่นเหม็น ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย มีปัญหาการจราจร โดยศาลปกครองสูงสุดได้วางบรรทัดฐานในเรื่องการใช้ดุลยพินิจของฝ่ายปกครองในการใช้อำนาจกระทำการใดๆ ก็ตามที่กฎหมายอนุญาตไว้ว่า จะต้องไม่ใช้อำนาจดุลยพินิจตามอำเภอใจ แต่จะต้องพิจารณาข้อเท็จจริงอย่างรอบด้าน โดยนอกจากจะคำนึงถึงความเหมาะสมและจำเป็นในอันที่จะทำให้การดำเนินการบรรลุตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ให้อำนาจเป็นหลักแล้ว ผลของการดำเนินการจะต้องเกิดประโยชน์กับสาธารณะมากเมื่อเทียบกับความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับเอกชน

1.2 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 เป็นบทบัญญัติที่มีวัตถุประสงค์ในการควบคุมดูแลด้านสุขลักษณะของการจำหน่ายสินค้าดังกล่าว โดยเฉพาะสินค้าประเภทอาหาร เพื่อป้องกันมิให้เกิดการปนเปื้อน สิ่งสกปรกในอาหาร ซึ่งจะเป็นการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อ ระบบทางเดินอาหาร จากการจำหน่ายอาหารด้วย เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองสุขภาพอนามัยของประชาชนในท้องถิ่นเป็นสำคัญ

มาตรการทางกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจำหน่ายสินค้าบนถนนหรือในที่สาธารณะตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 นั้น ได้บัญญัติไว้ในหมวด 9 เรื่อง การจำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะ โดยในมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัตินี้ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า “ที่หรือทางสาธารณะ” ไว้หมายความว่า “สถานที่หรือทางที่มีใช่เป็นของเอกชนและประชาชนสามารถใช้ประโยชน์หรือใช้สัญจรได้ ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1. ผู้ที่ประสงค์จะประกอบกิจการจำหน่ายสินค้า ในที่หรือทางสาธารณะในเขตท้องถื่นใด จะต้องขออนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถื่นเสียก่อน ดังนั้น ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถื่นใดจึงต้องขออนุญาตต่อนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถื่นนั้น ในส่วนกรุงเทพมหานครต้องขออนุญาตต่อผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถื่นสามารถระบุชนิด หรือประเภทของสินค้า ลักษณะวิธีการจำหน่ายสินค้า และสถานที่ที่จะจัดวางสินค้าเพื่อจำหน่าย ในกรณีที่จะมีการจัดวางสินค้าในที่หนึ่งใด เป็นปกติ รวมทั้งจะกำหนดเงื่อนไขอย่างใดตามที่เห็นสมควรไว้ในใบอนุญาต ด้วยก็ได้⁷² ซึ่งหากไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าวข้างต้น จะมีโทษปรับไม่เกิน 2,000 บาท⁷³

⁷² มาตรา 41 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 บัญญัติว่า
เจ้าพนักงานท้องถื่นมีหน้าที่ควบคุมดูแลที่หรือทางสาธารณะเพื่อประโยชน์ใช้สอยของประชาชน
ทั่วไป

ห้ามมิให้ผู้ใดจำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะ ไม่ว่าจะเป็นการจำหน่ายโดยลักษณะวิธีการจัดวาง
สินค้าในที่หนึ่งใดเป็นปกติหรือเร่ขาย เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถื่นตามมาตรา 56

ในการออกใบอนุญาตตามวรรคสอง ให้เจ้าพนักงานท้องถื่นระบุชนิด หรือประเภทของสินค้า ลักษณะ
วิธีการจำหน่ายสินค้า และสถานที่ที่จะจัดวางสินค้าเพื่อจำหน่ายในกรณีที่จะมีการจัดวางสินค้าในที่หนึ่งใดเป็น
ปกติ รวมทั้งจะกำหนดเงื่อนไขอย่างใดตามที่เห็นสมควรไว้ในใบอนุญาตด้วยก็ได้

การเปลี่ยนแปลงชนิดหรือประเภทของสินค้า ลักษณะวิธีการจำหน่ายสินค้าหรือสถานที่จัดวางสินค้า
ให้แตกต่างไปจากที่ระบุไว้ในใบอนุญาต จะกระทำมิได้ต่อเมื่อผู้รับใบอนุญาตได้แจ้งต่อเจ้าพนักงานท้องถื่น และ
เจ้าพนักงานท้องถื่นได้จัดแจ้งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวไว้ในใบอนุญาตแล้ว

⁷³ มาตรา 76 ผู้รับใบอนุญาตผู้ใดไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่เจ้าพนักงานท้องถื่นกำหนดไว้ในใบอนุญาต
ตามมาตรา 33 วรรคสอง หรือมาตรา 41 วรรคสาม ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท

มาตรา 77 ผู้ใดฝ่าฝืน มาตรา 41 วรรคสอง หรือฝ่าฝืนประกาศของเจ้าพนักงานท้องถื่นตามมาตรา
42 (1) ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท

2. ผู้ประกอบกิจการต้องดำเนินกิจการจำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะ ในเขตพื้นที่ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด ตามอำนาจในมาตรา 42 ทั้งนี้ เขตพื้นที่ที่หรือทาง สาธารณะนั้น ต้องได้รับความเห็นชอบจากเจ้าพนักงานจราจรด้วย ซึ่งเขตดังกล่าวอาจกำหนดได้ 4 วิธี คือ

- เป็นเขตห้ามจำหน่าย หรือซื้อสินค้าโดยเด็ดขาด
- หรือเป็นเขตห้ามจำหน่ายสินค้าบางชนิด
- หรือเป็นเขตห้ามจำหน่ายสินค้าตามกำหนดเวลา
- หรือเป็นเขตห้ามจำหน่ายสินค้า โดยวิธีการจำหน่ายสินค้า ในลักษณะใด ลักษณะหนึ่ง หรือกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขในการจำหน่ายสินค้า

ในบริเวณนั้น⁷⁴ โดยผู้ที่ฝ่าฝืนประกาศของเจ้าพนักงานท้องถิ่นในการกำหนดบริเวณที่หรือทาง สาธารณะหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพื้นที่ดังกล่าวเป็นเขตห้ามจำหน่ายหรือซื้อสินค้าโดยเด็ดขาด ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 2,000 บาท⁷⁵ หรือทำการฝ่าฝืนประกาศของเจ้าพนักงานกำหนด บริเวณที่หรือทางสาธารณะหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพื้นที่ดังกล่าวเป็นเขตที่ห้ามจำหน่ายสินค้าบาง ชนิดหรือบางประเภท หรือเป็นเขต ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 1,000 บาท⁷⁶

⁷⁴ มาตรา 42 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 บัญญัติว่า

ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นด้วยความเห็นชอบของ เจ้าพนักงานจราจรมีอำนาจออกประกาศดังต่อไปนี้

(1) กำหนดบริเวณที่หรือทางสาธารณะหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพื้นที่ดังกล่าวเป็นเขตห้ามจำหน่าย หรือซื้อสินค้าโดยเด็ดขาด

(2) กำหนดบริเวณที่หรือทางสาธารณะหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพื้นที่ดังกล่าวเป็นเขตที่ห้ามจำหน่าย สินค้าบางชนิดหรือบางประเภท หรือเป็นเขต

ห้ามจำหน่ายสินค้าตามกำหนดเวลา หรือเป็นเขตห้ามจำหน่ายสินค้าโดยวิธีการจำหน่ายในลักษณะใด ลักษณะหนึ่งหรือกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจำหน่ายสินค้าในบริเวณนั้น

ในการดำเนินการตาม (1) หรือ (2) ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นปิดประกาศไว้ในที่เปิดเผย ณ สถานที่ทำ การของราชการส่วนท้องถิ่นและบริเวณที่จะกำหนดเป็นเขตตาม (1) หรือ (2) แล้วแต่กรณี และต้องกำหนดวันที่ จะบังคับตามประกาศนั้นมีให้น้อยกว่าสิบห้าวันนับแต่วันประกาศ

⁷⁵ มาตรา 77 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 บัญญัติว่า

ผู้ใดฝ่าฝืน มาตรา 41 วรรคสอง หรือฝ่าฝืนประกาศของเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา 42 (1) ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท

⁷⁶ มาตรา 78 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 บัญญัติว่า

ผู้ใดฝ่าฝืน มาตรา 41 วรรคสอง หรือฝ่าฝืนประกาศของเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา 42 (1) หรือข้อกำหนดของท้องถิ่นที่ออกตามมาตรา 43 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

3. ผู้ประกอบกิจการต้องดำเนินกิจการจำหน่ายสินค้า โดยเฉพาะประเภทอาหารให้ต้องด้วยสุขลักษณะ ตามข้อกำหนดท้องถิ่น (มาตรา 43) ซึ่งจะเป็นข้อบังคับที่เกี่ยวกับ

- สุขลักษณะส่วนบุคคลของผู้จำหน่าย หรือผู้ช่วยจำหน่ายสินค้า
- สุขลักษณะในการใช้กรรมวิธีการจำหน่าย ทำ ประกอบ ปิ้ง เก็บ หรือสะสมอาหาร หรือสินค้าอื่น รวมทั้งการรักษาความสะอาดของภาชนะ น้ำใช้ และของใช้ต่างๆ
- หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดวางสินค้าในที่หรือทางสาธารณะ
- กำหนดระยะเวลาในการจำหน่ายสินค้า ในที่ หรือทางสาธารณะนั้น
- สุขลักษณะเรื่องอื่นๆ ที่จำเป็น เพื่อการรักษาความสะอาด และการป้องกันอันตรายต่อสุขภาพ รวมทั้งการป้องกัน โรคติดต่อ ⁷⁷

โดยผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามหรือฝ่าฝืนข้อกำหนดของท้องถิ่นที่ออกนี้ ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 1,000 บาท

แนวคำวินิจฉัยของศาลปกครองในคดีเกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มีดังนี้

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.10/2549 ระหว่างผู้ฟ้องคดีและนายกเทศมนตรีตำบลพนมสารคาม ที่ 1 กับพวกรวม 2 คน กรณีกำหนดจุดผ่อนผันบังหน้าร้าน และออกใบอนุญาตให้จำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะ (เนื้อโค) เห็นว่า มีอำนาจตามกฎหมาย (พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535) ในการกำหนดจุดผ่อนผันและอนุญาตให้จำหน่ายสินค้าในที่

⁷⁷ มาตรา 43 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 บัญญัติว่า

เพื่อประโยชน์ของประชาชนและการควบคุมการจำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะ ให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อกำหนดของท้องถิ่น ดังต่อไปนี้

- (1) กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับสุขลักษณะส่วนบุคคลของผู้จำหน่ายหรือผู้ช่วยจำหน่ายสินค้า
- (2) กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับสุขลักษณะในการใช้กรรมวิธีการจำหน่าย ทำ ประกอบ ปิ้ง เก็บ หรือสะสมอาหารหรือสินค้าอื่น รวมทั้งการรักษาความสะอาดของภาชนะ น้ำใช้ และของใช้ต่าง ๆ
- (3) กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดวางสินค้าและการระบายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะ
- (4) กำหนดเวลาสำหรับการจำหน่ายสินค้า
- (5) กำหนดการอื่นที่จำเป็นเพื่อการรักษาความสะอาดและป้องกันอันตรายต่อสุขภาพ รวมทั้งการป้องกันมิให้เกิดเหตุรำคาญและการป้องกัน โรคติดต่อ

หรือทางสาธารณะได้ โดยไม่จำเป็นต้องได้รับความยินยอมจากผู้ฟ้องคดี ซึ่งผู้ฟ้องคดียังคงประกอบกิจการค้าขายในอาคารได้ตามปกติ ไม่ทำให้เดือดร้อนเสียหายหรือไม่ได้รับความสะดวกอันเป็นการละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้ฟ้องคดี

คดีนี้มีประเด็นว่า เทศบาลมีอำนาจในการกำหนดจุดผ่อนผันและออกใบอนุญาตให้จำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะ ซึ่งเป็นการกำหนดในลักษณะทั่วไป มิได้ผ่อนผันเฉพาะหน้าร้านของผู้ใด จึงไม่จำเป็นต้องได้รับความยินยอม

1.3 พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. 2535

เป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการควบคุมดูแลรักษาทางหลวง ได้บัญญัติเกี่ยวกับการห้ามจำหน่ายสินค้าบนทางจราจรและไหล่ทาง ไว้ใน มาตรา 44 บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดซื้อ ขาย แจกจ่าย หรือเรียโรบนทางจราจรและไหล่ทาง” ซึ่งในมาตรา 4 ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า “ทางจราจร” หมายความว่า ส่วนหนึ่งของทางหลวงที่ทำหรือจัดไว้เพื่อการจราจรของยานพาหนะ และ “ไหล่ทาง” หมายความว่า ส่วนหนึ่งของทางหลวงที่อยู่ติดต่อกับทางจราจรทั้งสองข้าง

นอกจากนี้ยังมีการบัญญัติบทลงโทษในกรณีผู้ฝ่าฝืนทำการจำหน่ายสินค้าบนทางจราจรและไหล่ทางไว้ในมาตรา 72 บัญญัติว่า “ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 40 มาตรา 44 มาตรา 46 วรรคหนึ่ง มาตรา 59 วรรคหนึ่ง หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา 42 หรือฝ่าฝืนประกาศของผู้อำนวยการทางหลวงตามมาตรา 46 วรรคสอง หรือมาตรา 54 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

แนวคำวินิจฉัยของศาลปกครองในคดีเกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าบนทางจราจรและไหล่ทาง ตามพระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. 2535 มีดังนี้

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.416/2551 การที่เทศบาลผู้ถูกฟ้องคดีก่อสร้างโครงเหล็กหลังคามุงกระเบื้องเพื่อจัดทำเป็นตลาดขึ้นบริเวณด้านหน้าอาคารของผู้ฟ้องคดีมีระดับความสูงมากกว่าอาคารของผู้ฟ้องคดีและมีลักษณะเปิดโล่งไม่มีผนังปิดกั้นทั้งสี่ด้าน แต่เนื่องจากมีขนาดค่อนข้างใหญ่โดยมีระยะห่างจากอาคารของผู้ฟ้องคดีวัดจากชายคาของ โครงเหล็กถึงชายคาอาคารของผู้ฟ้องคดีเพียง 1 เมตร จึงบดบังหน้าอาคารของผู้ฟ้องคดีถึงแม้ว่าเทศบาลได้จัดระเบียบตลาดที่อยู่ในโครงสร้างหลักคาและเว้นช่องทางเข้าออกอาคารสู่ถนนให้รถยนต์สามารถแล่นผ่านหลังคาตลาดได้ แต่โดยสภาพของตลาดสดที่มีผู้คนและยานพาหนะคับคั่งย่อมทำให้ผู้ฟ้องคดีไม่ได้รับความสะดวกในการเข้าออกอาคารที่ใช้พักอาศัยและค้าขาย และอาจส่งผลกระทบต่อการค้าขายในอาคารดังกล่าวได้ ผู้ฟ้องคดีจึงเป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย อันเนื่องมาจากการปลูกสร้างโครงหลังคาของเทศบาล และมีสิทธิฟ้องคดีตามมาตรา 42 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติ

จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 เทศบาลผู้ถูกฟ้องคดีมีฐานะเป็นเทศบาล ตาม ซึ่งมีอำนาจในการจัดให้มีตลาดในพื้นที่เขตเทศบาลตามมาตรา 51 (3) แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 แต่การที่เทศบาลได้ดำเนินการจัดสร้างโครงเหล็กหลังคากระเบื้องขึ้นเพื่อจัดทำเป็นตลาดบนพื้นที่ไหล่ทางของทางหลวงนั้น เป็นกรณีซึ่งต้องพิจารณาตามพระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. 2535 อันเป็นกฎหมายเฉพาะ ซึ่งควบคุมการดำเนินการใดๆ บนทางหลวงด้วย ตาม มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวได้ให้คำนิยามคำว่า “ทางหลวง” หมายความว่า ทางหรือถนนซึ่งจัดไว้เพื่อประโยชน์ในการจราจรสาธารณะทางบก...“ไหล่ทาง” หมายความว่า ส่วนหนึ่งของทางหลวงที่อยู่ติดต่อกับทางจราจรทั้งสองข้าง ซึ่งกฎหมายว่าด้วยทางหลวงมีวัตถุประสงค์ในการควบคุมดูแลรักษาทางหลวงเพื่อประโยชน์ทางการจราจรสาธารณะทางบก การจะอนุญาตให้มีการก่อสร้างในเขตทางหลวงจึงต้องพิจารณาว่าเป็นการใช้อำนาจที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ดังกล่าวหรือไม่ เมื่อเทศบาลก่อสร้างโครงหลังคาบนไหล่ทางในเขตทางหลวงเพื่อจัดให้เป็นตลาดสด ตามที่มีการเรียกร้องจากผู้ค้าขายในบริเวณดังกล่าวเป็นการดำเนินการเพื่อประโยชน์ในการจัดให้มีตลาดและบำรุงส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แม้จะได้กระทำเพื่อประโยชน์สาธารณะ แต่ก็มีได้เป็นการใช้อำนาจเพื่อประโยชน์ต่อการจราจรสาธารณะทางบก อันเป็นวัตถุประสงค์ที่กฎหมายว่าด้วยทางหลวงให้อำนาจไว้จึงเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และอาจก่อให้เกิดปัญหาต่อการจราจรในทางหลวงได้ เนื่องจากบริเวณไหล่ทางซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของทางหลวงที่อยู่ติดต่อกับทางจราจรทั้งสองข้าง ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. 2535 เป็นทางสำหรับให้ผู้ใช้ยานพาหนะที่เครื่องยนต์หรืออุปกรณ์เกิดขัดข้องหรือชำรุดบนทางจราจรใช้จอด ตามมาตรา 42 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ดังนั้น เมื่อการใช้อำนาจของเทศบาลผู้ถูกฟ้องคดีในการก่อสร้างโครงหลังคาบนไหล่ทางในเขตทางหลวงเพื่อจัดให้มีตลาดทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหายจึงเป็นการละเมิดต่อผู้ฟ้องคดี การที่ศาลปกครองชั้นต้นมีคำพิพากษาให้เทศบาลดำเนินการรื้อถอนโครงหลังคากระเบื้องให้แล้วเสร็จภายใน 120 วัน นับแต่วันที่มีคำพิพากษาจึงชอบแล้ว

การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการถ่ายโอนทางหลวงมาเป็นทางหลวงท้องถิ่น หรือยังมีได้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงประเภททางหลวงก็ตาม ยังต้องคงปฏิบัติให้เป็นไปตาม มาตรา 44 แห่งพระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. 2535 บัญญัติไว้ว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดซื้อ ขาย แยกจ่ายหรือเรียไบบนทางจราจรและไหล่ทาง” การที่เทศบาลจะจัดตั้งตลาดหรืออนุญาตให้ผู้ใดจำหน่ายสินค้าในเขตทางหลวงจึงไม่อาจกระทำได้ถึงแม้จะมีอำนาจจัดให้มีตลาดในพื้นที่เขตเทศบาล หรืออนุญาตให้จำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ก็ต้องใช้อำนาจให้สอดคล้องกับ

พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. 2535 ตามมาตรา 44 ด้วย ส่วนถ้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก่อสร้างทางเองและได้ดำเนินการลงทะเบียนไว้เป็นทางหลวงท้องถิ่นแล้วตามมาตรา 10 ก็จะมีโอกาสทำได้เช่นเดียวกัน “เว้นแต่” องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีได้ลงทะเบียนไว้เป็นทางหลวงท้องถิ่นจึงสามารถจัดตั้งตลาดหรืออนุญาตให้ผู้ใดจำหน่ายสินค้าบนทางเท้าหรือไหล่ทางนั้นได้

คดีนี้มีประเด็นว่า เทศบาลไม่สามารถดำเนินการจัดตั้งตลาดหรืออนุญาตให้ผู้ใดจำหน่ายสินค้าในเขตทางหลวง ถึงแม้ว่าจะมีอำนาจหน้าที่จัดให้มีตลาดในพื้นที่เขตเทศบาลหรืออนุญาตให้จำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะ แต่ก็ต้องใช้อำนาจให้สอดคล้องกับ มาตรา 44 แห่งพระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. 2535

1.4 พระราชบัญญัติการจราจรทางบก พ.ศ. 2522

ได้มีการตราพระราชบัญญัตินี้เพื่อให้มีความเหมาะสมกับสภาพการจราจรและจำนวนยานพาหนะที่เพิ่มขึ้นและเพื่อความปลอดภัยกับชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินของประชาชนได้ มีบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าบนถนน ไว้ในมาตรา 109 ซึ่งบัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำด้วยประการใด ๆ บนทางเท้า หรือทางใด ๆ ที่จัดไว้สำหรับคนเดินเท้าในลักษณะที่เป็นการกีดขวางผู้อื่นโดยๆ ไม่มีเหตุอันควร” และมาตรา 110 บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ใด ซ้อขาย แจกจ่าย เรียไร ในทางเดินรถ หรือออกไปกลางทางโดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือเป็นการกีดขวางทางจราจร”

โดยมีบทลงโทษผู้ที่ทำการฝ่าฝืนใน มาตรา 148 ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม 2 มาตรานี้ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท

แนวคำวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกาในเรื่องเกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าบนถนน ตามพระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. 2535 มีดังนี้

เรื่องเสร็จที่ 29/2530 สรุปได้ว่า ผู้ซื้อสิ่งของซึ่งตั้งวางขายบนทางเท้าจะมีความผิดตามมาตรา 109 แห่งพระราชบัญญัติการจราจรทางบก พ.ศ.2522 หรือไม่ นั้น มาตรา 109 ดังกล่าว บัญญัติว่า "ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำด้วยประการใด ๆ บนทางเท้า หรือทางใด ๆ ซึ่งจัดไว้สำหรับคนเดินเท้าในลักษณะที่เป็นการกีดขวางผู้อื่นโดยไม่มี เหตุอันสมควร" บทบัญญัตินี้ถ้อยคำแสดงให้เห็นว่ามีความมุ่งหมายห้ามเป็นการทั่ว ๆ ไป ไม่ได้บัญญัติห้ามไว้โดยตรงว่าการซื้อสิ่งของบนทางเท้าเป็นความผิด ซึ่งแตกต่างจากมาตรา 110 แห่งพระราชบัญญัติฉบับเดียวกันซึ่งบัญญัติว่า "ห้ามมิให้ผู้ใด ซ้อขาย แจกจ่าย หรือเรียไร ในทางเดินรถ หรือออกไปกลางทางโดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือเป็นการกีดขวางการจราจร" หากมาตรา 109 ประสงค์จะห้ามซื้อสิ่งของซึ่งตั้งวางขายบนทางเท้าก็น่าจะบัญญัติห้ามไว้ทำนองเดียวกันกับมาตรา 110 เพราะมีวัตถุประสงค์เช่นเดียวกัน คือเพื่อความสะดวกในการจราจร แตกต่างกันเพียง มาตรา 109 ใช้สำหรับทางเดินเท้า ส่วนมาตรา 110 ใช้สำหรับทางเดินรถ ดังนั้น การซื้อสิ่งของซึ่งตั้งวางขายบนทางเท้าตามปกติจึงไม่เป็นความผิดโดยตรงตาม

มาตรา 109 การกระทำด้วยประการใด ๆ บนทางเท้าในลักษณะที่เป็นการกีดขวางผู้อื่นโดยไม่มีเหตุอันสมควรอันจะเป็นความผิดตามมาตรา 109 นั้น อยู่ที่มีการกระทำนั้น ๆ เองไม่ว่าจะกระทำด้วยวิธีใด ๆ ถ้าอยู่ในลักษณะที่เป็นการกีดขวางผู้อื่นโดยไม่มีเหตุอันสมควรแล้ว ก็ย่อมเป็นความผิดตามมาตรา 109 และในทางกลับกันถ้าการกระทำใด ๆ บนทางเท้าไม่อยู่ในลักษณะที่เป็นการกีดขวางผู้อื่นโดยไม่มีเหตุอันสมควรก็ไม่เป็นความผิดตามมาตรา 109 ซึ่งจะต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงเป็นเรื่อง ๆ ไปว่าการกระทำนั้น ๆ อยู่ในลักษณะที่เป็นการกีดขวางผู้อื่นหรือไม่ ประการหนึ่ง และมีเหตุอันไม่สมควรหรือไม่ อีกประการหนึ่งประกอบกัน กล่าวคือ แม้จะมีลักษณะที่เป็นการกีดขวางผู้อื่น แต่ถ้ามีเหตุอันสมควรก็ไม่เป็นความผิด และในการพิจารณาว่าการกระทำใดในลักษณะใดจึงจะถือว่าเป็นการกระทำในลักษณะที่เป็นการกีดขวางผู้อื่นโดยไม่มีเหตุอันสมควรนั้น จะต้องพิจารณาว่าเป็นการกระทำในลักษณะที่เป็นการกีดขวางทางเท้าโดยไม่มีเหตุอันสมควรจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นไม่สามารถใช้ประโยชน์จากทางเท้า คือไม่สามารถใช้เดินได้โดยสะดวกตามปกติหรือไม่

คดีนี้มีประเด็นว่า การซื้อสิ่งของซึ่งตั้งวางขายบนทางเท้าตามปกติไม่เป็นการผิดตามมาตรา 109 แต่ถ้าในการซื้อสิ่งของซึ่งตั้งวางขายบนทางเท้านั้น ผู้ซื้อได้กระทำการซื้อในลักษณะที่เป็นการกีดขวางทางเท้าและโดยไม่มีเหตุอันสมควรจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นไม่สามารถใช้ประโยชน์จากทางเท้า คือไม่สามารถใช้เดินได้โดยสะดวกตามปกติ ผู้ซื้อย่อมมีความผิดตามมาตรา 109 เพราะเหตุได้กระทำการบนทางเท้าในลักษณะที่เป็นการกีดขวางผู้อื่นโดยไม่มีเหตุอันสมควร ซึ่งจะต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงเป็นเรื่อง ๆ ไป

2. การศึกษาเปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะในประเทศไทยและต่างประเทศ

การจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะของประเทศไทยนั้น มักจะเกิดขึ้นในเมืองใหญ่ อันเนื่องมาจากมีประชากรอยู่อย่างหนาแน่น มีผู้จำหน่ายสินค้าและมีผู้ซื้อที่มีความต้องการตรงกัน ทำให้เป็นปัญหาที่มีมานานและไม่สามารถแก้ไขได้ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาในเรื่องความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย ปัญหาเรื่องการสาธารณสุขหรือความมีสุขลักษณะของตัวผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนในจุดผ่อนผัน และปัญหาด้านการค้าขายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะสำหรับประเทศไทยแม้ว่าจะมีกฎระเบียบข้อบังคับตามกฎหมายอยู่หลายส่วน ในปัจจุบันก็ยังไม่มีกฎหมายในเรื่องการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะไว้เป็นการเฉพาะ แต่มีการกำหนดไว้ในกฎหมายบางฉบับได้แก่ พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ซึ่งไม่เพียงพอต่อการจัดระเบียบและควบคุมการจำหน่ายสินค้าบนถนนหรือ

ในที่สาธารณะและบทบัญญัติในกฎหมายส่วนใหญ่มีสภาพบังคับเพียงอย่างเดียว โดยไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิหรือการให้ความคุ้มครองอย่างไรๆ แก่ผู้จำหน่ายสินค้าบนถนน ซึ่งแตกต่างกับบทบัญญัติในกฎหมายของประเทศอินเดียที่มีการตรากฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าบนถนน (Street Vending) ขึ้นมาเป็นการเฉพาะ กล่าวคือ พระราชบัญญัติผู้จำหน่ายสินค้าบนถนน (การคุ้มครองการค้าดำรงชีพและการกำกับดูแลการจำหน่ายสินค้าบนถนน) พ.ศ. 2557 (The Street Vendors (Protection of Livelihood and Regulation of Street Vending) Act, 2014) ซึ่งมีเนื้อหาครอบคลุมผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนและการกำกับดูแลการจำหน่ายสินค้าบนถนน อีกทั้งยังคำนึงถึงสิทธิและหน้าที่ของผู้จำหน่ายสินค้าบนถนน ซึ่งกฎหมายฉบับนี้เพิ่งออกมาใช้บังคับประมาณเดือนมีนาคม 2557 รวมไปถึงบทบัญญัติในกฎหมายของเมืองพอร์ตแลนด์ รัฐออริกอน สหรัฐอเมริกา ที่ได้มีบทบัญญัติในเรื่องผู้จำหน่ายสินค้าบนทางเท้า (Sidewalk Vendors) ไว้ในกฎบัตรและประมวลกฎหมายของเมืองพอร์ตแลนด์ รัฐออริกอน (Charter and Code of the City of Portland, Oregon) ในบทที่ 17.26 ผู้จำหน่ายสินค้าบนทางเท้า (Chapter 17.26 Sidewalk Vendors) ไว้เป็นการเฉพาะเช่นกัน ซึ่งมีเนื้อหาครอบคลุมทั้งสิทธิและความคุ้มครอง รวมไปถึงสภาพบังคับของการจำหน่ายสินค้าบนถนนเช่นเดียวกัน ผู้ศึกษาจึงทำการศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะโดยทำการเปรียบเทียบกับประเทศไทย ประเทศอินเดียและประเทศสหรัฐอเมริกา ตามหัวข้อดังต่อไปนี้

2.1 ใบอนุญาตการจำหน่ายสินค้าบนถนนหรือในที่สาธารณะ

การออกใบอนุญาตในการจำหน่ายสินค้าบนถนนหรือในที่สาธารณะนั้นมีขึ้นเพื่อควบคุมการจำหน่ายสินค้าบนถนนหรือในที่สาธารณะ เพื่อให้รัฐสามารถเข้าไปควบคุม ดูแลจัดการรวมถึงการจัดระเบียบการใช้ประโยชน์ในพื้นที่สาธารณะได้ ซึ่งการออกใบอนุญาตการจำหน่ายสินค้าบนถนนหรือในที่สาธารณะของประเทศไทยนั้น ภายใต้พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ก็ได้มีบทบัญญัติถึงการออกใบอนุญาตในการจำหน่ายสินค้าบนถนนหรือในที่สาธารณะแต่อย่างใด จึงทำให้หน่วยงานของรัฐไม่สามารถเข้าไปควบคุม ดูแล จัดการ รวมถึงการจัดระเบียบการใช้ประโยชน์ในพื้นที่สาธารณะได้ทั้งหมด

ในกรณีของการออกใบอนุญาตในการจำหน่ายสินค้าบนถนนของประเทศอินเดียนั้น ตามพระราชบัญญัติผู้จำหน่ายสินค้าบนถนน (การคุ้มครองการค้าดำรงชีพและการกำกับดูแลการจำหน่ายสินค้าบนถนน) พ.ศ. 2557 (The Street Vendors (Protection of Livelihood and Regulation of Street Vending) Act, 2014) ใช้คำว่า หนังสือรับรองการจำหน่ายสินค้า (the certificate of vending)

โดยการออกหนังสือรับรองดังกล่าวนี้ จะออกให้กับบุคคลที่มีอายุ 14 ปีบริบูรณ์ ซึ่งเป็นการกำหนดอายุขั้นต่ำของผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนของประเทศอินเดียไว้ในกฎหมายอย่างชัดเจน

นอกจากนี้พระราชบัญญัติดังกล่าวยังได้กำหนดเงื่อนไขการออกหนังสือรับรองการจำหน่ายสินค้าที่ผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนต้องดำเนินการจำหน่ายสินค้าบนถนนด้วยตนเอง ก็เพื่อไม่ให้เจ้าของธุรกิจขนาดใหญ่หรือเจ้าของกิจการที่มีฐานะร่ำรวยได้รับใบอนุญาตหลายใบหรือใช้ผู้จำหน่ายสินค้าทำการจำหน่ายสินค้าของตน เพื่อไม่ให้เกิดช่องว่างที่เกิดจากการจำหน่ายสินค้าบนถนนโดยการผูกขาดของธุรกิจขนาดใหญ่หรือบุคคลที่มีฐานะร่ำรวยมาแข่งขันกับผู้จำหน่ายสินค้าบนถนน นอกจากนี้ยังมีบทบัญญัติถึงกรณีที่ผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนตาย หรือพิการอย่างถาวร หรือป่วยสามารถโอนสิทธิในหนังสือรับรองการจำหน่ายสินค้าไปยังสมาชิกในครอบครัวตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ซึ่งถือว่าก่อให้เกิดความเป็นธรรม เพราะผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนโดยทั่วไปมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ไม่ดี เมื่อมีบุคคลที่ได้รับหนังสือรับรองการจำหน่ายสินค้าตาย หรือพิการ หรือป่วย ทำให้ไม่สามารถประกอบอาชีพหาเลี้ยงครอบครัวได้ สมาชิกในครอบครัวตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ก็สามารถมาดำเนินกิจการแทนได้ ก็จะไม่ก่อความเสียหายทางเศรษฐกิจและซ้ำเติมผู้ที่ประสบกับปัญหาในครอบครัวของผู้ที่ได้รับหนังสือรับรองการจำหน่ายสินค้าบนถนน

ในเรื่องการจัดสรรหนังสือรับรองการจำหน่ายสินค้าบนถนนนั้น ประเทศอินเดียได้มีการกำหนดให้มีการจัดสรรให้เป็นพิเศษกับชนกลุ่มน้อย ผู้หญิง ผู้พิการ เนื่องจากประเทศอินเดียเป็นประเทศที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์มากประเทศหนึ่งในโลก นอกจากนี้การกำหนดให้สิทธิพิเศษแก่ผู้หญิงและผู้พิการ ยังเป็นการช่วยเหลือกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคม และยังถือว่าเป็นการกระจายสิทธิในการได้รับหนังสือรับรองการจำหน่ายสินค้าบนถนนอีกด้วย

นอกจากนี้ผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนทุกคนที่ได้รับหนังสือรับรองการจำหน่ายสินค้า ต้องจ่ายค่าธรรมเนียมการจำหน่ายสินค้าและจ่ายค่าบำรุงรักษาสิ่งอำนวยความสะดวกของรัฐ และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ได้จัดไว้ในพื้นที่จำหน่ายสินค้า

จะเห็นได้ว่าบทบัญญัติของพระราชบัญญัติผู้จำหน่ายสินค้าบนถนน (การคุ้มครองการค้าแผงลอยและการกำกับดูแลการจำหน่ายสินค้าบนถนน) พ.ศ. 2557 (The Street Vendors (Protection of Livelihood and Regulation of Street Vending) Act, 2014) ของประเทศอินเดียนั้น ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องหนังสือรับรองการจำหน่ายสินค้าครอบคลุม ตั้งแต่ขั้นตอนการออกหนังสือรับรอง เงื่อนไขในการออกหนังสือรับรองของผู้จำหน่ายสินค้า ประเภทของหนังสือรับรองการจำหน่ายสินค้า หลักเกณฑ์สำหรับการออกหนังสือรับรองการจำหน่ายสินค้า ค่าธรรมเนียมอายุและการต่ออายุหนังสือรับรองการจำหน่ายสินค้า การยกเลิกหรือระงับหนังสือรับรองการจำหน่ายสินค้า รวมไปถึงการอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการการจำหน่ายสินค้าในเมือง

กรณีการออกใบอนุญาต (Permit) ของเมืองพอร์ตแลนด์ รัฐออริกอน สหรัฐอเมริกานั้น ตามกฎบัตรและประมวลกฎหมายของเมืองพอร์ตแลนด์ รัฐออริกอน (Charter and Code of the City of Portland, Oregon) ในบทที่ 17.26 ผู้จำหน่ายสินค้าบนถนน (Chapter 17.26 Sidewalk Vendors) การจำหน่ายสินค้าบนทางเท้าของเมืองพอร์ตแลนด์นั้นจะเป็นการจำหน่ายบนรถเข็น (cart) มิใช่การจำหน่ายบนแผงลอยแบบประเทศอื่น ซึ่งมีประเด็นที่น่าสนใจคือ การขอใบอนุญาตจำหน่ายสินค้าบนทางเท้าต้องมีการชำระค่าธรรมเนียมพร้อมกับการยื่นคำขอใบอนุญาต และคำขอของแต่ละบุคคลนั้นจะต้องขอสำหรับหนึ่งชนิดของสินค้าและบริการเท่านั้น และใบอนุญาตมีผลใช้บังคับกับรถเข็นหนึ่งเท่านั้น ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่คล้ายคลึงกันกับประเทศอินเดีย เพื่อป้องกันการผูกขาดทางการค้าของบริษัทขนาดใหญ่ นอกจากนี้ในการยื่นขอใบอนุญาตผู้ขอใบอนุญาตต้องมีการซื้อประกันภัย เพื่อคุ้มครองผู้ได้รับอนุญาต เจ้าของทรัพย์สินและเมืองพอร์ตแลนด์ สำหรับความเสียหายต่อทรัพย์สินหรือบาดเจ็บหรือตาย ที่เกิดจากการทำงานภายใต้ใบอนุญาต โดยการประกันภัยดังกล่าวจะให้ความคุ้มครองไม่น้อยไปกว่า \$ 1,000,000 (หนึ่งล้านดอลลาร์) ซึ่งเป็นวงเงินที่สูง

นอกจากนี้ใบอนุญาตในการจำหน่ายสินค้ายังสามารถใช้ได้เฉพาะในสถานที่ที่ได้รับอนุญาตเท่านั้น ตามกฎหมายของเมืองพอร์ตแลนด์นี้ ผู้ขออนุญาตสามารถเสนอที่ตั้งในการจำหน่ายสินค้าบนทางเท้า โดยได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากเจ้าของทรัพย์สินในพื้นที่ที่ติดกับพื้นที่ที่อนุญาต โดยสำนักวิศวกรเมืองต้องทำการตรวจสอบการเสนอพื้นที่ที่ขออนุญาตจำหน่ายสินค้าบนถนนก่อนที่จะออกใบอนุญาต เพราะการใช้พื้นที่จำหน่ายสินค้าบนทางเท้าต้องสอดคล้องกับสิทธิของประชาชนในการใช้ทางสาธารณะ ซึ่งกฎระเบียบของเมืองพอร์ตแลนด์ได้ให้ความสำคัญกับการจำหน่ายสินค้าบนทางเท้าที่ใกล้ชิดกับเขตที่ดินหรือทางเข้าอาคาร โดยกำหนดเป็นเงื่อนไขที่วิศวกรเมืองต้องพิจารณาก่อนออกใบอนุญาต

จะเห็นได้ว่าตามบทบัญญัติกฎบัตรและประมวลกฎหมายของเมืองพอร์ตแลนด์ รัฐออริกอน (Charter and Code of the City of Portland, Oregon) ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องที่เกี่ยวกับใบอนุญาต ไม่ว่าจะเป็นค่าธรรมเนียมใบอนุญาต การขอใบอนุญาต การเลือกสถานที่ตั้งของผู้จำหน่ายสินค้าบนทางเท้า การตรวจสอบสถานที่ตั้ง การจ่ายเงินสำหรับหนังสือความยินยอมที่ผิดกฎหมาย การตรวจสอบการออกแบบ การตรวจสอบโดยเจ้าหน้าที่ดับเพลิง กำหนดเวลาในการยื่นคำขอ แบบฟอร์มและเงื่อนไขของใบอนุญาต การต่ออายุใบอนุญาต การปฏิเสธ การระงับและการเพิกถอนใบอนุญาต ซึ่งได้มีการกำหนดรายละเอียดไว้มากกว่าบทบัญญัติของประเทศอินเดีย

2.2 สถานที่จำหน่ายสินค้าบนถนน

ประเทศไทยได้มีบทบัญญัติกำหนดสถานที่ในการจำหน่ายสินค้าบนทางเท้า โดยได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ที่ห้ามจำหน่ายสินค้าบนถนน เว้นแต่ในบริเวณที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ประกาศผ่อนผันหรือที่เรียกว่า จุดผ่อนผัน ให้ทำได้ในระหว่างวัน เวลา ที่กำหนดด้วยความเห็นชอบของเจ้าพนักงานจราจร และตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 42 ที่กำหนดว่า การดำเนินกิจการจำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะในเขตพื้นที่ใดต้องได้รับความเห็นชอบจากเจ้าพนักงานจราจร ซึ่งเขตดังกล่าวอาจกำหนดได้ ดังนี้ เป็นเขตห้ามจำหน่ายหรือซื้อสินค้าโดยเด็ดขาด หรือเป็นเขตห้ามจำหน่ายสินค้าบางชนิด หรือเป็นเขตห้ามจำหน่ายสินค้าตามกำหนดเวลา หรือเป็นเขตห้ามจำหน่ายสินค้า โดยวิธีการจำหน่ายสินค้า ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง หรือกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขในการจำหน่ายสินค้าในบริเวณนั้น

ซึ่งในกรณีนี้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติระหว่างเจ้าพนักงานกับผู้จำหน่ายสินค้าบนถนน ในกรณีมีผู้ประกอบการจำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะที่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา 41 แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ที่ห้ามจำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะ เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น ผู้ประกอบการจำหน่ายสินค้าจึงไปจำหน่ายสินค้าในบริเวณที่หรือทางสาธารณะ ตามที่ได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น โดยมีได้ประกาศเป็นจุดผ่อนผันตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ที่กำหนดให้บนถนนหรือในสถานสาธารณะเป็นเขตห้ามจำหน่ายสินค้าโดยเด็ดขาด ไม่ว่าจะเป็นการจำหน่ายในลักษณะใดรวมไปถึงการใช้ยานยนต์ เว้นแต่เจ้าพนักงานท้องถิ่นจะประกาศเป็นจุดผ่อนผัน โดยความเห็นชอบของเจ้าพนักงานจราจร ต่อมาเจ้าหน้าที่เทศกิจในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 มาดำเนินการลงโทษผู้ประกอบการรายนั้น ในฐานะความผิดที่ฝ่าฝืน มาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 จึงเป็นกรณีที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นถือกฎหมายหลายฉบับ โดยอีกทั้งกฎหมายดังกล่าวไม่สอดคล้องกัน ทำให้เกิดความสับสน เดือดร้อนกับประชาชนที่ประกอบกิจการค้าในที่หรือทางสาธารณะ อีกทั้งอาจทำให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นถูกผู้เสียหายฟ้องต่อศาลปกครองได้

สำหรับการกำหนดสถานที่ในการจำหน่ายสินค้าของประเทศอินเดีย

ตามพระราชบัญญัติผู้จำหน่ายสินค้าบนถนน (การคุ้มครองการค้าและระเบียบการจำหน่ายสินค้าบนถนน) พ.ศ. 2557 (The Street Vendors (Protection of Livelihood and Regulation of Street Vending) Act, 2014) นั้น บัญญัติไว้แต่เพียงว่า หน่วยงานท้องถิ่นโดยคำแนะนำของคณะกรรมการจำหน่ายสินค้าในเมือง อาจประกาศพื้นที่หรือส่วนของเขตห้ามจำหน่ายสินค้าสำหรับวัตถุประสงค์สาธารณะตามที่ระบุไว้

จึงเห็นได้ว่า สถานที่ในการจำหน่ายสินค้าบนถนนในประเทศอินเดียนั้น สามารถจำหน่ายได้ทุกที่ เว้นแต่หน่วยงานท้องถิ่นโดยคำแนะนำของคณะกรรมการจำหน่ายสินค้าในเมือง อาจประกาศพื้นที่หรือส่วนของเขตห้ามจำหน่ายสินค้า เท่านั้น

สำหรับสถานที่ในการจำหน่ายสินค้าบนทางเท้าของเมืองพอร์ตแลนด์ รัฐออริกอน สหรัฐอเมริกา ตามกฎบัตรและประมวลกฎหมายของเมืองพอร์ตแลนด์ รัฐออริกอน (Charter and Code of the City of Portland, Oregon) นั้น ได้มีการกำหนดมิให้มีการยื่นคำขอใบอนุญาตมากกว่าหนึ่งสถานที่ตั้ง และสำหรับผู้จำหน่ายสินค้าบนทางเท้าประเภทอาหาร พื้นที่ที่ดำเนินการต้องอยู่ห่างจากร้านอาหาร ร้านผลไม้ และตลาดผัก 100 ฟุต ส่วนผู้จำหน่ายสินค้าบนทางเท้าประเภทร้านดอกไม้ พื้นที่ที่ดำเนินการต้องอยู่ห่างจากร้านดอกไม้ 100 ฟุตเช่นกัน แต่กรณีดังกล่าวอาจได้รับการยกเว้นหากเจ้าของร้านค้าดังกล่าวให้ความยินยอม

โดยสำนักวิศวกรเมือง ต้องดำเนินการตรวจสอบพื้นที่ในการจำหน่ายสินค้าบนทางเท้า ตามเกณฑ์ที่ว่า พื้นที่ที่อนุญาตต้องอยู่ในเขตการค้า พื้นที่ที่อนุญาตต้องพิจารณาถึงความกว้างของทางเท้า ความใกล้และที่คั่งที่มีอยู่ของอุปกรณ์ประกอบถนนเพื่อความปลอดภัยของประชาชน รวมถึงการเข้าถึงบริการสาธารณสุขแบบฉุกเฉิน ทางเท้าสาธารณะ และการสัญจรไปมา

จะเห็นได้ว่าการที่กฎหมายของเมืองพอร์ตแลนด์ ได้กำหนดระยะห่างระหว่างพื้นที่ตั้งในการจำหน่ายสินค้าบนทางเท้ากับร้านค้านั้น แม้ว่าผู้จำหน่ายสินค้าบนทางเท้าจะถือเป็นส่วนหนึ่งของการค้าปลีกในเมือง แต่ร้านค้าปลีกในเมืองก็เห็นว่าผู้จำหน่ายสินค้าบนทางเท้าเป็นคู่แข่งการป้องกันไม่ให้ผู้ขายจากการขายสินค้าที่แข่งขันอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกัน หรือต้องให้ผู้ขายได้รับความยินยอมจากร้านค้าที่ขายสินค้าคล้ายกัน

2.3 สิทธิและหน้าที่ของผู้จำหน่ายสินค้าบนถนน

จากการศึกษากฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะของประเทศไทย พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของ

บ้านเมือง พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติการจราจรทางบก พ.ศ. 2522 พบว่ามีได้มีบทบัญญัติถึงสิทธิและหน้าที่ของผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะแต่อย่างใด

แต่ในพระราชบัญญัติผู้จำหน่ายสินค้าบนถนน (การคุ้มครองการค้ารังชีพและการกำกับดูแลการจำหน่ายสินค้าบนถนน) พ.ศ. 2557 (The Street Vendors (Protection of Livelihood and Regulation of Street Vending) Act, 2014) ของประเทศอินเดีย นั้น ได้บัญญัติรับรองถึงสิทธิและหน้าที่ของผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนไว้ ดังนี้ ผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนมีสิทธิที่จะดำเนินการจำหน่ายสินค้าบนถนนให้สอดคล้องกับข้อตกลงและเงื่อนไขที่ระบุไว้ในหนังสือรับรองการจำหน่ายสินค้า ผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนที่ครอบครองหนังสือรับรองการจำหน่ายสินค้า ในกรณีการกำหนดทำเลที่ตั้งใหม่มีสิทธิได้รับที่ตั้งหรือพื้นที่ใหม่ นอกจากนี้ยังได้กำหนดหน้าที่ของผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนไว้ ดังนี้ ในกรณีที่ผู้จำหน่ายสินค้าครอบครองพื้นที่ในเวลาที่ใช้ร่วมกัน จะต้องทำการเคลื่อนย้ายสินค้าและเครื่องใช้ทุกวัน เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาที่อนุญาต ผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนจะต้องรักษาความสะอาดและสุขอนามัยในพื้นที่การจำหน่ายสินค้าและพื้นที่ที่อยู่ติดกัน ผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนจะต้องบำรุงรักษาสิ่งอำนวยความสะดวกของรัฐในพื้นที่การจำหน่ายอาหารให้อยู่ในสภาพที่ดีและไม่ให้เกิดความเสียหายหรือทำลายหรือก่อให้เกิดความเสียหายอย่างใดๆ หรือถูกทำลายไปในลักษณะเดียวกัน และจะต้องจ่ายค่าบำรุงรักษาตามระยะเวลาสำหรับสิ่งอำนวยความสะดวกของรัฐและสิ่งอำนวยความสะดวกที่ได้จัดไว้ในพื้นที่จำหน่ายสินค้า

ในส่วนของสิทธิและหน้าที่ของผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนของเมืองพอร์ตแลนด์ รัฐออริกอน สหรัฐอเมริกา ตามกฎบัตรและประมวลกฎหมายของเมืองพอร์ตแลนด์ รัฐออริกอน (Charter and Code of the City of Portland, Oregon) นั้น ได้มีการกำหนดรับรองไว้ว่า ผู้จำหน่ายสินค้าซึ่งได้รับใบอนุญาตอาจขนส่งและ/หรือจัดวางสินค้าหรือบริการที่ได้รับอนุญาตบนรถเข็นจำหน่ายสินค้า ภายใต้เงื่อนไข กล่าวคือ พื้นที่ในการดำเนินการ ความยาวของรถเข็น รวมไปถึงความสูงของรถเข็นเป็นต้องไปตามที่กำหนดไว้ การห้ามผู้จำหน่ายสินค้าบนทางเท้าในสถานที่ที่กำหนด เช่น ภายใน 10 ฟุต ของจุดตัดบนทางเท้าซึ่งมีทางเท้าอื่น ๆ ผู้จำหน่ายสินค้าบนทางเท้าต้องแสดงใบอนุญาตโดยเปิดเผยและสามารถมองเห็นได้ นอกจากนี้กฎหมายของเมืองพอร์ตแลนด์ยังกำหนดให้ผู้ประกอบการจำหน่ายสินค้าบนถนนมีหน้าที่ในการรักษาความสะอาดโดยต้องเก็บขยะที่ทิ้งอยู่บนทางเท้าหรือถนนภายใน 25 ฟุต ของสถานที่จำหน่ายสินค้าและต้องจัดหาภาชนะสำหรับใส่ขยะ ผู้จำหน่ายสินค้าบนทางเท้าต้องปฏิบัติตามคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจใน

การสั่งให้ย้ายสถานที่จำหน่ายสินค้า ห้ามผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนไปตั้งที่อื่นนอกจากพื้นที่ที่ได้รับอนุญาต ห้ามผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนโฆษณาขายสินค้าเสียงดังหรือเสียงรบกวน รวมไปถึงการห้ามผู้จำหน่ายสินค้าบนถนน ที่รถเข็นจำหน่ายสินค้าไว้บนทางเท้าระหว่างเที่ยงคืนและ 06.00 น.

จะเห็นได้ว่าบทบัญญัติของเมืองพอร์ตแลนด์ส่วนใหญ่จะเป็นการกำหนดหน้าที่ของผู้จำหน่ายสินค้าบนทางเท้าเป็นส่วนใหญ่ ก็เพื่อเป็นการจัดระเบียบการจำหน่ายสินค้าบนทางเท้าให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาดและสวยงาม

2.4 การระงับข้อพิพาท

บทบัญญัติในเรื่องที่เกี่ยวกับการระงับข้อพิพาทของผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนนั้น ได้มีบัญญัติไว้เฉพาะในพระราชบัญญัติผู้จำหน่ายสินค้าบนถนน (การคุ้มครองการค้าและข้อกำหนดการจำหน่ายสินค้าบนถนน) พ.ศ. 2557 (The Street Vendors (Protection of Livelihood and Regulation of Street Vending) Act, 2014) ของประเทศอินเดีย ที่ให้แต่งตั้งคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วยประธานผู้ซึ่งเป็นผู้พิพากษาศาลแพ่ง หรือผู้พิพากษาศาลแขวง และผู้เชี่ยวชาญอื่น 2 คนที่มีประสบการณ์ เพื่อวัตถุประสงค์ในการตัดสินการร้องขอที่ได้รับ โดยผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนอาจทำการร้องทุกข์หรือโต้แย้งเป็นลายลักษณ์อักษรไปยังคณะกรรมการ ซึ่งเมื่อได้รับการร้องทุกข์หรือโต้แย้งแล้ว คณะกรรมการจะต้องทำการตรวจสอบและสืบสวนหาข้อเท็จจริง โดยทำตามขั้นตอนสำหรับการเรียกร้อยค่าเสียหายในการร้องทุกข์หรือการแก้ปัญหาในข้อโต้แย้ง เมื่อผู้ที่ร้องทุกข์ซึ่งได้รับการพิจารณาโดยคณะกรรมการแล้วไม่พอใจ อาจอุทธรณ์ไปยังหน่วยงานท้องถิ่น ซึ่งหน่วยงานท้องถิ่นต้องดำเนินการพิจารณาอุทธรณ์ที่รับไว้

จะเห็นได้ว่าประเทศอินเดียได้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาพิจารณาร้อยค่าหรือข้อโต้แย้งของผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนขึ้นมาเป็นการเฉพาะ โดยที่บทบัญญัติในเรื่องการจำหน่ายสินค้าบนถนนหรือในที่สาธารณะของประเทศไทยและของสหรัฐอเมริกาได้บัญญัติถึงเรื่องนี้ไว้แต่อย่างไร

2.5 คณะกรรมการของการจำหน่ายสินค้าบนถนนหรือในที่สาธารณะ

บทบัญญัติในเรื่องที่เกี่ยวกับคณะกรรมการจำหน่ายสินค้าในเมือง (Town Vending Committee) นั้น ได้มีบัญญัติไว้เฉพาะในพระราชบัญญัติผู้จำหน่ายสินค้าบนถนน (การคุ้มครองการค้าและข้อกำหนดการจำหน่ายสินค้าบนถนน) พ.ศ. 2557 (The Street Vendors (Protection of Livelihood and Regulation of Street Vending) Act, 2014) ของประเทศอินเดีย โดยคณะกรรมการจำหน่ายสินค้าในเมืองประกอบด้วย

1. คณะกรรมการเทศบาลหรือผู้บริหารเทศบาล แล้วแต่กรณี เป็นประธานกรรมการ และ

2. สมาชิกอื่นที่ถูกเสนอชื่อโดยรัฐบาล ตัวแทนของหน่วยงานท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ของหน่วยงานท้องถิ่น หน่วยงานในการวางแผน ตำรวจจราจร ตำรวจ สมาคมของผู้จำหน่ายสินค้าบนถนน สมาคมตลาด สมาคมผู้ค้า องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรชุมชน สมาคมสวัสดิการผู้พิการ ธาราการ และผลประโยชน์อื่นๆ ที่เห็นว่าเหมาะสม

3. สมาชิกที่ถูกเสนอชื่อโดยตัวแทนขององค์กรพัฒนาเอกชนและองค์กรชุมชน ไม่น้อยไปกว่า 10 เปอร์เซ็นต์

4. ตัวแทนสมาชิกผู้จำหน่ายสินค้าบนถนน ไม่น้อยไปกว่า 40 เปอร์เซ็นต์ ผู้ซึ่งถูกเลือกโดยผู้จำหน่ายสินค้าบนถนน ในลักษณะที่กำหนดไว้

5. 1 ใน 3 ของตัวแทนสมาชิกผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนต้องมาจากจำนวนผู้จำหน่ายสินค้าที่เป็นผู้หญิง

ตัวแทนที่มาจากการกำหนดวาระ ชนเผ่าต่างๆ ชนกลุ่มน้อย และผู้พิการ จากจำนวนตัวแทนสมาชิกผู้จำหน่ายสินค้าบนถนน

โดยคณะกรรมการดังกล่าวจะมีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งจะเห็นได้ว่ากฎหมายของประเทศอินเดียได้ทำการสร้างองค์กรของผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนที่เป็นของตนเองขึ้นมา เพื่อให้ผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนสามารถเข้าถึงประโยชน์ของการบริการทางสังคม ในลักษณะที่มีประสิทธิภาพ คณะกรรมการจำหน่ายสินค้าในเมืองยังเป็นองค์กรที่เป็นตัวแทนผลประโยชน์ของผู้ขาย ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนสมาชิกผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนถึงแม้เป็นเพียงส่วนหนึ่งของผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนทั้งหมด แต่ก็เป็นที่ผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนทำงานร่วมกับองค์กรของรัฐ เพื่อปกป้องและรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มผู้จำหน่ายสินค้าบนถนน นอกจากนี้ยังให้สิทธิผู้หญิงและคนพิการได้เป็นตัวแทนในหน่วยงานกำกับดูแลผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนอีกด้วย

ในการบัญญัติถึงเรื่องคณะกรรมการของการจำหน่ายสินค้าบนถนนหรือในที่สาธารณะขึ้นมา เพื่อทำหน้าที่ในการดูแลเรื่องการค้าจำหน่ายสินค้าบนถนนหรือในที่สาธารณะเป็นการเฉพาะนั้น มีการบัญญัติไว้ในกฎหมายของประเทศอินเดียเท่านั้น ในส่วนบทบัญญัติของกฎหมายไทยและประเทศสหรัฐอเมริกา นั้นไม่มีการกล่าวถึงเรื่องนี้แต่อย่างใด

2.6 การอุทธรณ์

กระบวนการอุทธรณ์ เป็นอำนาจในการแก้ไขข้อพิพาท ซึ่งบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอุทธรณ์ ในเรื่องการจำหน่ายสินค้าบนถนนหรือในสถานสาธารณะของประเทศไทยนั้น ซึ่งไม่ได้มีบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535

ในส่วนการอุทธรณ์ของประเทศอินเดียตามพระราชบัญญัติผู้จำหน่ายสินค้าบนถนน (การคุ้มครองการค้าปลีกและการกำกับดูแลการจำหน่ายสินค้าบนถนน) พ.ศ. 2557 (The Street Vendors (Protection of Livelihood and Regulation of Street Vending) Act, 2014) นั้น เป็นกรณีการอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการการจำหน่ายสินค้าในเมือง ซึ่งผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการวินิจฉัยอย่างไรๆ ของคณะกรรมการการจำหน่ายสินค้าในเมืองที่เกี่ยวข้องกับหนังสือรับรองการจำหน่ายสินค้า หรือการยกเลิก หรือการระงับหนังสือรับรองการจำหน่ายสินค้า อาจอุทธรณ์ไปยังหน่วยงานท้องถิ่นแต่ละรูปแบบภายในระยะเวลาและลักษณะที่อาจจะกำหนดไว้

จะเห็นได้ว่ากฎหมายของประเทศอินเดียได้กำหนดให้การอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการการจำหน่ายสินค้าในเมืองในกรณีที่เกี่ยวข้องกับหนังสือรับรองการจำหน่ายสินค้า หรือการยกเลิก หรือการระงับหนังสือรับรองการจำหน่ายสินค้าไปยังหน่วยงานท้องถิ่น

กรณีการอุทธรณ์ตามกฎหมายและประมวลกฎหมายของเมืองพอร์ตแลนด์ รัฐออริกอน (Charter and Code of the City of Portland, Oregon) เมืองพอร์ตแลนด์ รัฐออริกอน สหรัฐอเมริกา นั้น ได้กำหนดให้ผู้ตรวจสอบต้องวางอุทธรณ์ในปฏิทินสภา ในโอกาสแรกที่สะดวก และจะต้องแจ้งสำนักวิศวกรเมือง ในการรับฟังอุทธรณ์ข้างต้น สภาจะรับฟังพยานทั้งหมดรวมทั้ง สำนักวิศวกรเมือง หรือตัวแทนของเขาคือต้องระบุเหตุแห่งการกระทำนี้ และผู้ขออนุญาตหรือผู้ที่ได้รับใบอนุญาตที่ถูกเพิกถอน หรือระงับ อาจจัดหาพยานหลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษร หรืออื่น ๆ และอาจถามพยานในนามของตัวเองหรือในนามของเมือง สภาจะรับฟังและพิจารณาอุทธรณ์และการตัดสินใจของสภาถือเป็นที่สุดและมีผลบังคับทันที

จะเห็นได้ว่าการอุทธรณ์ของเมืองพอร์ตแลนด์นั้นจะเป็นการอุทธรณ์ในกรณีที่ใบอนุญาตถูกเพิกถอน หรือระงับ

2.7 การลงโทษ

สำหรับการลงโทษจะเป็นการลงโทษสำหรับผู้ที่ทำละเมิดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ โดยการปรับและจำคุก นอกจากนี้ยังสามารถยึดสินค้าได้ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการฝ่าฝืนบทบัญญัติในเรื่องการจำหน่ายสินค้าบนถนนหรือในสถานสาธารณะของประเทศไทยนั้น มีบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการลงโทษ กล่าวคือ พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 มาตรา 50 ในกรณีที่มีการกระทำความผิดหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นและพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิดหรือผู้ที่ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดนั้นพร้อมด้วยยานพาหนะ เครื่องมือ และสิ่งของที่ใช้ในการกระทำความผิดเพื่อดำเนินการตามกฎหมายได้

และตามมาตรา 54 ได้กำหนดโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย โดยต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท

จะเห็นได้ว่าการลงโทษตามกฎหมายของประเทศไทยนั้น มีทั้งโทษจับกุม ยึดสิ่งของและปรับ

การลงโทษตามพระราชบัญญัติผู้จำหน่ายสินค้าบนถนน (การคุ้มครองการค้าริมฟุตบาท และการกำกับดูแลการค้าจำหน่ายสินค้าบนถนน) พ.ศ. 2557 (The Street Vendors (Protection of Livelihood and Regulation of Street Vending) Act, 2014) ของประเทศอินเดียนั้น การลงโทษปรับเป็นกรณีที่ ผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนไม่สามารถย้ายหรือทำให้พื้นที่ที่ว่างลง ภายหลังจากพ้นกำหนดระยะเวลาที่ระบุไว้ในหนังสือแจ้งเตือนจะต้องรับผิดชอบจ่ายเงินในการละเลยดังกล่าวทุกวัน ค่าปรับอาจขยายได้ถึง 250 รูปี ซึ่งอาจกำหนดโดยหน่วยงานท้องถิ่น แต่ต้องไม่เกินไปกว่ามูลค่าของทรัพย์สินที่ถูกยึด

และกรณีผู้จำหน่ายสินค้าทำการจำหน่ายสินค้าโดยปราศจากหนังสือรับรอง การจำหน่ายสินค้า ฝ่าฝืนเงื่อนไขของหนังสือรับรองการจำหน่ายสินค้า หรือฝ่าฝืนข้อกำหนดอื่นๆ และเงื่อนไขที่ระบุสำหรับวัตถุประสงค์ในการควบคุมการค้าจำหน่ายสินค้าบนถนน ต้องระวางโทษสำหรับความผิดนั้น ซึ่งอาจขยายขึ้นถึง 2,000 รูปี

การลงโทษด้วยการยึดสินค้า ในกรณีที่ผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนไม่สามารถออกไปจากสถานที่ที่ระบุไว้ในหนังสือรับรองการค้าจำหน่ายสินค้า ภายหลังจากพ้นกำหนดเวลาที่กำหนดไว้ในหนังสือแจ้งเตือน นอกเหนือจากการฟ้องจับไล่ผู้จำหน่ายสินค้าบนถนน ถ้าเห็นว่าจำเป็นหน่วยงานท้องถิ่นอาจทำการยึดสินค้าของผู้จำหน่ายสินค้า โดยผู้จำหน่ายสินค้าซึ่งสินค้าได้ถูกยึด อาจเรียกคืนสินค้าและหลังจากจ่ายค่าธรรมเนียม ในกรณีสินค้าไม่เน่าเสียง่าย หน่วยงานท้องถิ่นจะคืนสินค้าภายใน 2 วันทำการ โดยการร้องขอของผู้จำหน่ายสินค้า ในกรณีสินค้าที่เน่าเสียง่าย หน่วยงานท้องถิ่นจะคืนสินค้าในวันเดียวกันกับที่มีการร้องขอโดยผู้จำหน่ายสินค้า

จะเห็นได้ว่าการลงโทษของประเทศอินเดียนั้น การยึดสินค้าถือเป็นทางเลือกสุดท้าย ถึงแม้ว่าการยึดสินค้าจะเป็นหลักที่ปฏิบัติทั่วไปในโลก แต่กฎหมายได้กำหนดให้หน่วยงานท้องถิ่นจะทำการยึดสินค้าของผู้จำหน่ายสินค้าในกรณีที่เห็นว่าจำเป็น เพราะการยึดจะทำให้ผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนซึ่งเป็นผู้ที่มีฐานะยากจนจะรู้สึกมีว่าพ่ายแพ้และเป็นภัยต่อการดำรงชีวิตของผู้ประกอบการค้าและครอบครัว

กรณีการลงโทษตามกฎหมายบัตรและประมวลกฎหมายของเมืองพอร์ตแลนด์ รัฐออริกอน (Charter and Code of the City of Portland, Oregon) เมืองพอร์ตแลนด์ รัฐออริกอน สหรัฐอเมริกา นั้น การลงโทษสำหรับการละเมิดในกรณีมีผู้ฝ่าฝืนบทบัญญัติใด ๆ ในบทนี้

ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 500 เหรียญ หรือจำคุกเป็นระยะเวลาไม่เกิน 6 เดือนหรือทั้งจำทั้งปรับ ในกรณีที่บทบัญญัติใด ๆ ในหมวดนี้ ถูกละเมิดโดยบริษัท หรือเจ้าหน้าที่ของบริษัท หรือเจ้าหน้าที่ หรือบุคคล หรือบุคคลที่รับผิดชอบสำหรับการละเมิดจะอยู่ภายใต้การลงโทษที่ให้ไว้นี้

จะเห็นได้ว่าบทลงโทษของเมืองพอร์ตแลนด์ มีบทลงโทษในกรณีมีการฝ่าฝืน บทบัญญัติของกฎหมาย ที่รุนแรงกว่าประเทศไทยและประเทศอินเดีย โดยกำหนดให้มีทั้งโทษปรับ และโทษจำคุก

บทที่ 5

บทสรุป และข้อเสนอแนะ

1. บทสรุป

จากการที่ประเทศไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนาประเทศหนึ่งในอาเซียน ทำให้เมืองหลวงอย่างกรุงเทพมหานครหรือเมืองอื่นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว มีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วและเป็นศูนย์กลางของความเจริญทางด้านวัตถุ แต่ในทางกลับกันในเมืองใหญ่ต่างก็มีปัญหามากมายและปัญหาที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ปัญหาการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะ ซึ่งเป็นปัญหาที่สั่งสมมานานและไม่สามารถแก้ไขได้ไม่ว่าจะเป็นรัฐบาลชุดไหนก็ตาม จึงอาจเปรียบได้ว่าปัญหาการจำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะเป็นปัญหาที่อยู่คู่กับสังคมไทยมาอย่างยาวนาน การตรากฎหมายถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการจัดระเบียบการจำหน่ายสินค้าบนถนนหรือในสถานสาธารณะ ซึ่งจากปัญหาดังกล่าวหน่วยงานของรัฐจึงได้เข้ามาดำเนินการจัดระเบียบการจำหน่ายสินค้าบนถนนหรือในที่สาธารณะ เพื่อคืนทางเท้าให้กับประชาชนในการสัญจรด้วยความสะดวกปลอดภัยและเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง ซึ่งเป็นการจัดระเบียบภายใต้อำนาจพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ.2535 จะเห็นได้ว่ากฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน ตามพระราชบัญญัตินี้มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการห้ามจำหน่ายสินค้าบนถนนหรือในที่สาธารณะ เพียงมาตราเดียวเท่านั้น ซึ่งเมื่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ประกาศจุดผ่อนผันให้ทำการจำหน่ายสินค้าบนถนนหรือในที่สาธารณะได้ โดยความเห็นชอบของเจ้าพนักงานจราจรแล้ว กฎหมายดังกล่าวก็มิได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางในการจัดระเบียบการจำหน่ายสินค้าบนถนนหรือในที่สาธารณะในเรื่องอื่นๆ ไว้เลยเช่น ลักษณะของแผงค้าและการตั้งวาง พื้นที่บนทางเท้าที่ห้ามตั้งวางแผงค้า ข้อห้ามต่างๆ การรักษาความสะอาดและสุขลักษณะ เป็นต้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าบทบัญญัติในเรื่องนี้ไม่เพียงพอในการควบคุมและแก้ไขปัญหาในเรื่องการจำหน่ายสินค้าบนถนนหรือในที่สาธารณะได้ทั้งหมด ซึ่งบางมาตรามีความซ้ำซ้อนกันและบทบัญญัติในกฎหมายส่วนใหญ่มีสภาพบังคับเพียงอย่างเดียว โดยไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิ หน้าที่ หรือการให้ความคุ้มครองใดๆ แก่ผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะ

จากการศึกษาในเรื่องการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะของทั้งประเทศไทย ประเทศอินเดีย และประเทศสหรัฐอเมริกา (เมืองพอร์ตแลนด์ รัฐออริกอน) พบว่า ทั้งประเทศอินเดียซึ่งเป็นประเทศกำลังพัฒนา และประเทศสหรัฐอเมริกา (เมืองพอร์ตแลนด์ รัฐออริกอน) ซึ่งเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ต่างก็มีมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะเป็นการเฉพาะ ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่ากฎหมายของทั้งสองประเทศนั้น ครอบคลุมในเรื่องการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะ ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดระเบียบการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะได้

โดยพระราชบัญญัติผู้จำหน่ายสินค้าบนถนน (การคุ้มครองการค้ารังชีพและการกำกับดูแลการจำหน่ายสินค้าบนถนน) พ.ศ. 2557 (The Street Vendors (Protection of Livelihood and Regulation of Street Vending) Act, 2014) กฎหมายฉบับนี้เพิ่งออกมาใช้บังคับประมาณเดือน มีนาคม 2014 ซึ่งเป็นผลมาจากในเดือนตุลาคม ค.ศ. 2010 ศาลสูงของประเทศอินเดีย ได้ตัดสินคดีของ Gaiinda Ram v. MCD, โดยได้รับรองการจำหน่ายสินค้าแบบหาบเร่แผงลอย เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญของประเทศอินเดีย และมีคำสั่งให้รัฐสภาตรากฎหมายเพื่อรับรองสิทธิดังกล่าวไม่เกินวันที่ 30 มิถุนายน ค.ศ. 2011 เป็นกฎหมายที่มีความทันสมัย และบทบัญญัติของกฎหมายมีการบัญญัติรับรองถึงสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศและเป็นกฎหมายที่ดีที่สุดของประเทศอินเดียที่มีการนำเรื่องนี้ไปปฏิบัติ โดยกฎหมายฉบับนี้มีการกำหนดถึงหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการออกหนังสือรับรองของผู้จำหน่ายสินค้า ซึ่งได้กำหนดอายุขั้นต่ำของผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนไว้ในกฎหมายอย่างชัดเจนว่า ต้องมีอายุ 14 ปีบริบูรณ์ ซึ่งบัญญัติขึ้นเพื่อคุ้มครองผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนที่เป็นเด็กและเป็นการคุ้มครองการใช้แรงงานเด็ก การกำหนดให้ผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนสามารถโอนสิทธิในหนังสือรับรองการจำหน่ายสินค้าไปยังสมาชิกในครอบครัวตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ได้ ในกรณีที่ผู้จำหน่ายสินค้าบนถนน ตาย หรือพิการ หรือป่วย การกำหนดให้มีการจัดสรรหนังสือรับรองการจำหน่ายสินค้าให้เป็นพิเศษกับชนกลุ่มน้อย ผู้หญิง ผู้พิการ การกำหนดถึงสิทธิและหน้าที่ของผู้จำหน่ายสินค้าบนถนน มิใช่การกำหนดถึงบทบังคับเพียงอย่างเดียวและที่สำคัญบทบัญญัติกฎหมายของประเทศอินเดียได้มีการบัญญัติถึงคณะกรรมการจำหน่ายสินค้าในเมือง ซึ่งกฎหมายได้ทำการสร้างองค์กรของผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนที่เป็นของตนเองขึ้นมา เพื่อให้ผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนสามารถเข้าถึงประโยชน์ของการบริการทางสังคม ในลักษณะที่มีประสิทธิภาพ รวมไปถึงบทลงโทษของผู้จำหน่ายสินค้าบนถนน

กฎหมายของเมืองพอร์ตแลนด์ รัฐออริกอน สหรัฐอเมริกา ที่ได้มีบทบัญญัติในเรื่องผู้จำหน่ายสินค้าบนทางเท้า (Sidewalk Vendors) ไว้ในกฎบัตรและประมวลกฎหมายของเมืองพอร์ตแลนด์ รัฐออริกอน (Charter and Code of the City of Portland, Oregon) ในบทที่ 17.26

ผู้จำหน่ายสินค้าบนทางเท้า (Chapter 17.26 Sidewalk Vendors) ไว้เป็นการเฉพาะเช่นกัน โดยการจำหน่ายสินค้าบนทางเท้าของเมืองพอร์ตแลนด์ รัฐออริกอน สหรัฐอเมริกาเป็นการจำหน่ายโดยใช้รถเข็น(cart) หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบในเรื่องการจำหน่ายสินค้าบนทางเท้า คือ สำนักวิศวกรเมือง นอกจากนี้ยังได้บัญญัติถึงกรณีในการยื่นขอใบอนุญาตผู้ขอใบอนุญาตต้องมีการซื้อประกันภัยเพื่อคุ้มครองผู้ได้รับอนุญาต เจ้าของทรัพย์สินและเมืองพอร์ตแลนด์ สำหรับความเสียหายต่อทรัพย์สินหรือบาดเจ็บหรือตาย ที่เกิดจากการทำงานภายใต้ใบอนุญาต โดยการประกันภัยดังกล่าวจะให้ความคุ้มครองไม่น้อยไปกว่า \$ 1,000,000 (หนึ่งล้านดอลลาร์) ซึ่งเป็นวงเงินที่สูง ผู้ขออนุญาตสามารถเสนอที่ตั้งในการจำหน่ายสินค้าบนทางเท้า โดยได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากเจ้าของทรัพย์สินในพื้นที่ที่ติดกับพื้นที่ที่อนุญาต โดยสำนักวิศวกรเมืองต้องทำการตรวจสอบการเสนอพื้นที่ที่ขออนุญาตจำหน่ายสินค้าบนถนนก่อนที่จะออกใบอนุญาต เพราะการใช้พื้นที่จำหน่ายสินค้าบนทางเท้าต้องสอดคล้องกับสิทธิของประชาชนในการใช้ทางสาธารณะ การตรวจสอบการออกแบบ โดยสำนักวิศวกรเมืองจะทำการตรวจสอบรายละเอียดภาพวาดของรถเข็นเพื่อความสะดวกสบายของเมือง การตรวจสอบโดยเจ้าหน้าที่ดับเพลิง

เมื่อมีการปฏิเสธ การระงับหรือการเพิกถอนข้างต้น สำนักวิศวกรเมืองจะต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้าถึงการดำเนินการดังกล่าวให้แก่ผู้ครอบครองใบอนุญาตหรือผู้ขออนุญาต พร้อมทั้งระบุการดำเนินการและเหตุผลดังกล่าว รวมไปถึงข้อจำกัดการจำหน่ายสินค้าบนทางเท้า ในเรื่องสถานที่ดำเนินการและการรักษาความสะอาดบริเวณโดยรอบ การอุทธรณ์และบทลงโทษที่มีโทษทั้งจำคุกและปรับ

2. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาในเรื่องการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะ โดยการศึกษาเปรียบเทียบกับประเทศอินเดีย และประเทศสหรัฐอเมริกา (เมืองพอร์ตแลนด์ รัฐออริกอน) ผู้ศึกษาจึงขอเสนอมาตรการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะของประเทศไทย ดังต่อไปนี้

2.1 การพัฒนากฎหมายการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะ

เนื่องจากปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายเฉพาะ สำหรับการคุ้มครองผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะ การตรากฎหมายถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการจัดระเบียบการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะ โดยเห็นสมควรให้มีการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าบนถนนหรือในสถานสาธารณะขึ้นมาเป็นการเฉพาะ เพื่อมาใช้บังคับในการจัดระเบียบและควบคุมผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะ ผู้ศึกษาเห็นควรให้มี

การตราขึ้นมาเป็นพระราชบัญญัติ เนื่องจากตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 มาตรา 2 มีผลบังคับใช้เฉพาะในเขตเทศบาล สุขาภิบาล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยาเท่านั้น ส่วนเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด และองค์การบริหารส่วนตำบล ยังไม่อาจบังคับใช้ตามพระราชบัญญัตินี้ได้ ซึ่งการบังคับใช้ในเขตท้องถิ่นใด หรือพื้นที่ใด ในทุกมาตรา หรือบางมาตรา ให้เป็นไปตามประกาศของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ที่จะประกาศกำหนด (ในกรณีของเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ส่วนองค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นประกาศของกระทรวงมหาดไทย) ซึ่งมีผลทำให้ในปัจจุบันมีการบังคับใช้พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535 ในบางพื้นที่เท่านั้น ดังนั้น ถ้ามีการตรากฎหมายที่เกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะขึ้นมาใช้บังคับก็เป็นการสมควรตราขึ้นมาเป็นพระราชบัญญัติ จะทำให้สามารถบังคับกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ทุกพื้นที่ทั่วประเทศ อีกทั้งในปัจจุบันเมืองต่างๆ ก็มีความเจริญมากขึ้นก็มีปัญหาการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะเช่นเดียวกับเมืองใหญ่หรือกรุงเทพมหานคร ซึ่งจะทำให้การควบคุมและการจัดระเบียบการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

โดยพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวควรให้มีบทบัญญัติที่เกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ดังนี้

2.1.1 สถานที่ที่อนุญาตให้ทำการจำหน่ายสินค้าได้ โดยการกำหนดจุดผ่อนผันให้เป็นอำนาจของเจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ประกาศผ่อนผันให้กระทำได้ในระหว่างวัน เวลาที่กำหนดด้วยความเห็นชอบของเจ้าพนักงานจราจร เหมือนเดิม เพื่อเป็นการจัดระเบียบ โดยการห้ามจำหน่ายสินค้าในบริเวณอื่น นอกจากบริเวณจุดผ่อนผันตามที่กำหนดเท่านั้น และอาจมีการเพิ่มข้อกำหนดว่าบริเวณใดบ้างที่ไม่อนุญาตให้ทำการจำหน่ายสินค้า เช่น ป้ายรถประจำทางและศาลาพักคนโดยสาร สะพานลอยคนข้ามถนน สถานที่สำคัญและสถานที่ราชการ เป็นต้น

2.1.2 การกำหนดบทบัญญัติในเรื่องใบอนุญาต รวมไปถึงหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการออกใบอนุญาต การต่ออายุ การยกเลิกหรือการระงับใช้ใบอนุญาต

2.1.3 การกำหนดถึงสิทธิและหน้าที่ของผู้จำหน่ายสินค้าบนถนน เช่น การจัดเก็บอุปกรณ์เมื่อทำการค้าเสร็จ การรักษาความสะอาดและสุขอนามัยของพื้นที่ที่ทำการจำหน่ายสินค้า

2.1.4 การอุทธรณ์ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการออกใบอนุญาต การยกเลิกหรือการระงับใบอนุญาต

2.1.5 การลงโทษ ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมาย อาจมีมาตรการบังคับ โดยการตักเตือนก่อนถ้าเป็นการกระทำความผิดครั้งแรก รวมถึงการให้อำนาจเจ้าพนักงานท้องถิ่นและพนักงานเจ้าหน้าที่ในการจับกุมหากพบเห็นการกระทำความผิดสามารถดำเนินการ

จับกุมได้ทันที ส่วนในเรื่องอัตราค่าปรับนั้น ควรมีการแก้ไขให้มีโทษปรับสูงขึ้น เพื่อให้ผู้ฝ่าฝืนที่ไม่ปฏิบัติตามเกิดความเกรงกลัวและไม่กล้ากระทำความผิดอีก และควรมีการกำหนดโทษจำคุกไว้ด้วยเพื่อให้เกิดความเกรงกลัวแก่ผู้กระทำความผิด ทำให้กฎหมายมีสภาพบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.1.6 รวมถึงอาจมีบทบัญญัติที่ให้อำนาจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการออกข้อบัญญัติเทศบัญญัติในเรื่องที่จำเป็นอื่นที่เกี่ยวกับการจัดระเบียบการจำหน่ายสินค้าบนถนนหรือในที่สาธารณะได้

การตรากฎหมายดังกล่าวควรใช้แนวทางของพระราชบัญญัติผู้จำหน่ายสินค้าบนถนน (การควบคุมการค้าธงชาติและการกำกับดูแลการจำหน่ายสินค้าบนถนน) พ.ศ. 2557 (The Street Vendors (Protection of Livelihood and Regulation of Street Vending) Act, 2014) ของประเทศอินเดีย ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่ากฎหมายฉบับดังกล่าวมีความทันสมัย มีบทบัญญัติครอบคลุมการจัดระเบียบการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะ อีกทั้งมีบทบัญญัติที่มีทั้งบทบังคับและบทบัญญัติที่มุ่งคุ้มครองสิทธิและหน้าที่ของผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนไปพร้อมกัน รวมถึงบทบัญญัติที่คุ้มครองถึงสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการคุ้มครองสิทธิในการประกอบอาชีพของผู้จำหน่ายสินค้าบนถนน ซึ่งสิทธิในการจำหน่ายสินค้าบนถนน มิได้หมายความว่าจะสามารถใช้สิทธิของตนได้อย่างไม่จำกัดในพื้นที่สาธารณะซึ่งการใช้สิทธิดังกล่าวต้องสมดุลกับสิทธิของประชาชนในการใช้ทางเท้าสัญจรได้อย่างปลอดภัย การคุ้มครองการใช้แรงงานเด็ก เป็นต้น อีกทั้งยังเหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย ไม่ว่าจะเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา มีประเพณีและวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกัน นอกจากนี้ผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนทั้งของประเทศไทยและประเทศอินเดียยังเป็นบุคคลที่มีรายได้ต่ำและมีเป็นจำนวนมากเหมือนกัน ทั้งนี้โดยให้อยู่ในกรอบทั่วไปสำหรับการจัดการพื้นที่สาธารณะ ความปลอดภัยและกฎระเบียบที่ปกป้องผลประโยชน์ทั้งผู้จำหน่ายสินค้าและประชาชน

2.2 การกำหนดให้มีหน่วยงานหรือคณะกรรมการมาทำหน้าที่ดูแลการจำหน่ายสินค้าบนถนนหรือในสถานสาธารณะเป็นการเฉพาะ

คณะกรรมการดังกล่าวอาจเป็นคณะกรรมการที่มีการแต่งตั้งขึ้นในแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้หน่วยงานหรือคณะกรรมการดังกล่าวมีหน้าที่ความรับผิดชอบไม่เฉพาะแต่การจัดระเบียบการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะเท่านั้น แต่ให้ทำหน้าที่ทั้ง

การสำรวจสถิติ การส่งเสริมคุ้มครอง การพัฒนาทั้งอาชีพและผู้ประกอบอาชีพ รวมไปถึงการให้ความรู้ในด้านต่างๆ โดยอาจใช้แนวทางการของคณะกรรมการจำหน่ายสินค้าในเมืองของประเทศอินเดียมาใช้ ซึ่งอาจมีการกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติถึงองค์ประกอบของคณะกรรมการอำนาจและหน้าที่ต่างๆ

2.3 การเสนอให้มีการจัดระเบียบพื้นที่ประกอบการค้า

โดยการจัดพื้นที่ให้มีการจำหน่ายสินค้าบนถนนได้และควรให้ความสำคัญกับการจัดพื้นที่จำหน่ายสินค้านอกจากการกำหนดจุดผ่อนผัน รวมไปถึงการที่รัฐต้องพัฒนาศูนย์กลางการค้าหรือตลาด เพื่อเป็นวิธีการแก้ไขปัญหาการเจริญเติบโตของผู้จำหน่ายสินค้าบนถนน โดยใช้ศูนย์กลางการค้าเพื่อเป็นมาตรการเสริมมากกว่ามาทดแทนการจำหน่ายสินค้าบนถนนและในที่สาธารณะเสียทีเดียว เพื่อให้ผู้ประกอบการจำหน่ายสินค้าบนถนนมีความยืดหยุ่นในการตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค

2.4 รัฐต้องมีการส่งเสริมให้ผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนมีการรวมกลุ่มกัน

เพื่อเป็นการสร้างองค์กรของผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนที่เป็นของตนเองขึ้นมาให้ผู้จำหน่ายสินค้าบนถนนสามารถเข้าถึงประโยชน์ของการบริการทางสังคม ในลักษณะที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้การรวมกลุ่มยังเป็นองค์กรที่เป็นตัวแทนผลประโยชน์ของผู้จำหน่ายสินค้าบนถนน เพื่อปกป้องและรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มผู้จำหน่ายสินค้าบนถนน ให้มีอำนาจในการต่อรอง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการทำประกันสังคม หรือการเข้าถึงแหล่งที่มาของเงินทุนต่างๆ ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็งในกลุ่มผู้จำหน่ายสินค้าบนถนน ซึ่งเป็นวิธีการที่จำเป็นในการที่จะช่วยแก้ไขปัญหาในหลายๆ ด้านไปพร้อมๆ กัน

2.5 การจัดระเบียบการจำหน่ายสินค้าในแม่น้ำ ลำคลองหรือในตลาดน้ำ

ในอดีตการสัญจรทางน้ำ ถือการคมนาคมที่สำคัญ ทำให้ชุมชนริมน้ำและตลาดน้ำเป็นศูนย์กลางการค้าขาย แต่ผลกระทบจากการพัฒนาการคมนาคมทางบก ได้ทำให้ตลาดน้ำค่อยๆ ลดความสำคัญลง แต่ในปัจจุบันตลาดน้ำได้รับการพัฒนาอีกครั้ง ทั้งยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมากทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ เพื่อชมธรรมชาติและวิถีชีวิตชุมชนแบบดั้งเดิม ทำให้ตลาดน้ำมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น โดยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีการจำหน่ายสินค้ามากมายในราคาถูก เช่น อาหาร ของฝาก ของใช้ในชีวิตประจำวัน พืชผัก และผลไม้ท้องถิ่น ซึ่งอาจก่อให้เกิดความสกปรกและความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยในแม่น้ำ ลำคลองหรือในตลาดน้ำได้ จึงควรที่จะมีการดำเนินการจัดระเบียบการจำหน่ายสินค้าในแม่น้ำ ลำคลองหรือในตลาดน้ำ ให้ความเป็นระเบียบเรียบร้อย เพื่อเป็นการส่งเสริมและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวอีกทางหนึ่ง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กองนโยบายและแผน สำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร. รายงานการศึกษาเรื่องหาบเร่ – แผงลอย
ในกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2555.
- คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ .(ม.ป.ป.). กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและ
สิทธิทางการเมือง.
- _____ .(ม.ป.ป.). กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม .
กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.
- ธีระ สุธีวรากุล .(2542). การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรอง.
วารสารนิติศาสตร์, 29(4), 578 – 579.
- นพรัตน์ สุวรรณกุล .(2542). ปัญหาทางกฎหมายในการบังคับใช้ตามกฎหมายรักษาความสะอาด
และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง. (วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต)
มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพมหานคร.
- _____ .(2548). หาบเร่แผงลอยอาหาร: ความสำเร็จและตัวบ่งชี้ (วิทยานิพนธ์ดุฎีบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กรุงเทพมหานคร.
- นฤมล นิราทร .(2557). การจัดการการค้าหาบเร่แผงลอยในกรุงเทพมหานคร: ข้อสังเกตและ
ข้อเสนอแนะ. วารสารสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา, 33(2), 50-51.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ .(2538). กฎหมายมหาชน (เล่ม 3) ที่มาและนิติวิธี. กรุงเทพฯ : นิติธรรม.
ไพศิษฐ์ พิพัฒน์กุล. (2523). การจำกัดสิทธิเสรีภาพทางด้านแรงงาน. วารสารนิติศาสตร์ , 11 (3),
503 – 504.
- มานิตย์ จุมปา .(2547). คำอธิบายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. 2540). กรุงเทพฯ :
นิติธรรม.
- ลิจิต ธีรเวคิน. สิทธิในการประกอบอาชีพ. สืบค้นจาก
http://www.dhiravegin.com/detail.php?item_id=000431
- วรพจน์ วิศรุตพิชญ์ .(2538). สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพฯ : วิทยุชน.
- วรเจตน์ ภาศิริรัตน์ .(2538). กฎหมายมหาชน (เล่ม 3) ที่มาและนิติวิธี. กรุงเทพฯ : นิติธรรม.
_____ .(2543). เงื่อนไขการตรากฎหมายจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน : “มาตร”
ในการควบคุมตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย. วารสารนิติศาสตร์ ,
30(2), 187 – 189.
- สมยศ เชื้อไทย. (2536). หลักกฎหมายมหาชนเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : วิทยุชน.

Gainda Ram v. M.C.D. (2010) 10 S.C.C. 175, สืบค้นเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2558 , จาก

<http://courtnic.nic.in/supremecourt/temp/wc%20169987p.txt>

Transnational Development Clinic , Jerome N. Frank Legal Services Organization , Yale Law School , Developing National Street Vendor Legislation in India: A Comparative Study of Street Vending Regulation , January 2011 , available at

http://www.law.yale.edu/documents/pdf/Clinics/TDC_ComparativeStudyStreetVending.pdf

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางสาวอรวรรณ พรหมมาศ
วัน เดือน ปีเกิด	15 พฤศจิกายน 2522
สถานที่เกิด	เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	นิติศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. 2544
สถานที่ทำงาน	เทศบาลนครสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร
ตำแหน่ง	นิติกร

